Αριθ. αυ. 132902

ΝΕΟΛΟΓΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
Π. Α. Ζ.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Διευθυντής Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΤΟΜΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΗ 1 — 52

1891—1892.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1892.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

ΕΤΟΣ Α'. ΚΥΡΙΑΚΗ, 19 Ἰανουαρίου 1892. ΑΡΙΘ. 13.

ΝΕΟΛΟΓΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ.

Τιμᾶται γρ. ἀργ. 2. Τιμᾶται γρ. ἀργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 19 Ἰανουαρίου 1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—(Βυζαντινὴ καλλιτεχνία) **Τὰ τρίπτυχον τοῦ Μουσείου τοῦ Λούβρου** (κατὰ τὸν Γουσταῦον Σλουμπερζερ).—**Ποικίλα.**—**Ὁ ἐν Ἀθήναις Λασσάνειος δραματικὸς ἀγών.**—**Ἡ Miss Hélyett ἀπὸ τοῦ Θεάτρου** Bouffes Parisiennes.—**Ἡ Δευτέρα Μάτηρ** (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Καὶ κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην τὰ σπουδαιότερα τῶν πολιτικῶν ζητημάτων εἶναι ἀναμφρίστως κληροδότημα τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος καὶ συνοψίζονται, μετὰ τὴν ἐξομάλισιν τοῦ μαροκινοῦ διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Ἀβδουρραχμὰν πασσᾶ ὡς διαδόχου τοῦ ἐξαδέλφου αὐτοῦ ἐν Ταγγέρῃ, εἰς δύο κυρίως, τὸ ἐμπορικὸν καὶ τὸ γαλλοβουλγαρικόν. Τὸ πρῶτον τούτων δὲν ἔχει ὃν ἔφερε χαρακτῆρα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ δεκεμβρίου ἐν Γερμανίᾳ καὶ τοῦ ἰανουαρίου ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ. Τότε μὲν τὸ ζήτημα ἀνήγετο εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν ἐμπορικῶν δεσμῶν τῶν τριῶν μεγάλων κρατῶν, τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας καὶ τῆς Ἰταλίας, νῦν δὲ ἀφορᾷ εἰς παραπλησίους δεσμοὺς τῶν κρατῶν τούτων μετὰ τῶν μικροτέρων, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἑλβετίας. Τὰ δύο ταῦτα κράτη, ἐν μέσῳ τῆς Εὐρώπης εὑρισκόμενα, ἐν τῇ ἀδηρίτῳ διατελοῦσιν ἀνάγκῃ τοῦ προσκολληθῆναι ταῖς τρισὶ συμμάχοις ἢ τοῦ προσχωρῆσαι τῇ ὁμόρῳ μεγάλῃ ὁμοκρατίᾳ· ἢ ὑπὲρ ταύτης ἢ ὑπὲρ ἐκείνων προτίμησις ἐξίρτητο ἐκ τῶν παραχωρήσεων ἑκατέρου τῶν μερῶν τούτων πρὸς τὰ δύο εἰρημένα κράτη, οὕτως ὥστε ἀμφότερα ταῦτα ἠναγκασμένα τυγχάνουσι νὰ ταυτίσωσι τὸν ἀγῶνα αὐτῶν μετὰ τῶν τριῶν συμμάχων, ἐὰν ἡ Γαλλία ἀγέρωχος ἐφαίνετο ἐν ταῖς σχετικαῖς διαπραγματεύσεσι, μετὰ ταύτης δὲ ἐὰν ἐκεῖναι, βασιζόμεναι ἐπὶ τῆς παντοδυναμίας αὐτῶν, τῆς ἀπορρεούσης οὐ μόνον ἐκ τοῦ ἰδίου ἑκάστης αὐτῶν μεγέθους ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐπιβλητικότητος, τῆς προϊούσης ἐκ τοῦ πολιτικοῦ συνασπισμοῦ, ἐπειρῶντο νὰ συμπνίξωσι τὰς δικαίας ἀξιώσεις τῶν μετ' αὐτῶν συμβαλλομένων μικρῶν καὶ ἀδυνάτων κρατῶν καὶ νὰ μεριμνήσωσιν ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς ἰδίας βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἐπὶ βλάβῃ καὶ ἀθετήσει τῶν τῆς Ἑλβετίας καὶ τοῦ Βελγίου. Ἀπὸ τῆς ἀνακινήσεως ἔτι τοῦ ἐμπορικοῦ ζητήματος τὰ δύο ταῦτα κράτη, ἀναπολοῦντα τοὺς δεσμούς, δι' ὧν πρὸς τὴν γείτονα μεγάλην δημοκρατίαν συνεδέθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους μάλιστα χρόνους, ἀναφανδὸν σχεδὸν διετράνωσαν τὴν ἐνδόμυχον αὐτῶν εὐαρέσκειαν τοῦ ἀπαλλαγῆναι ἀπὸ πάσης ἐπιρροῆς τῶν ἐν Βερολίνῳ καὶ Βιέννῃ καὶ Ρώμῃ καὶ ἀφοσιωθῆναι εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ ἔργου, ὅπερ ἡ τῶν ἐνιαυτῶν πείροδος διακελεύεται πάσαις ταῖς κυβερνήσεσιν, ὅσαι, τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐταῖς συναισθανόμεναι καθῆκον, πᾶσαν καταβάλλουσι μέριμναν ὅπως μὴ ὑστερήσωσιν ἐν τῇ ἀναπτύξει καὶ προόδῳ τῶν ἐμπεπιστευμένων αὐταῖς χωρῶν. Τὴν τάσιν ταύτην διετράνωσαν διὰ πραγμάτων καὶ οὐχὶ διὰ λόγων ἡ μὲν βασιλικὴ ἐν Βρυξέλλαις κυβέρνησις ἐν τῷ ζητήματι τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Μεύσιος, ὧν τὴν σπουδαιότητα ἐν τῇ διατηρήσει τῆς οὐδετερότητος τῆς χώρας πληρέστατα κατέδειξαν ἔξοχοι ἐν Εὐρώπῃ στρατιωτικοί, ἡγουμένου τοῦ βέλγου Βριαλμών, ἡ δ' ἐν Βέρνῃ ὁμοσπονδιακὴ ἐν τῷ τῶν ἀμυντικῶν ἔργων τῶν ἁγίων Γοθάρδου καὶ Μαυρικίου. Ἀτυχῶς ἀμφότεραι αἱ κυβερνήσεις αὗται ἠπατήθησαν ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς αὐτῶν καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς τῶν οἰκείων λαῶν πλειονοψηφίας ἠναγκάσθησαν νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν τριῶν συμμάχων καὶ νὰ κύψωσι τὸν αὐχένα εἰς τὰς διακελεύσεις τῶν ὑπὸ τοῦ κόμητος Καπρίβι, τοῦ κόμητος Καλνόκη καὶ τοῦ μαρκησίου Ρουδίνη, ὑπαγορευθεισῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν. Τὸ ἐν Παρισίοις ἐπικρατῆσαν προστατευτικὸν σύστημα, καθ' οὗ λίαν τὴν φωνὴν ἦραν ἔξοχοι ἐν Γαλλίᾳ οἰκονομολόγοι καὶ δι' ἀριθμῶν ἀπέδειξαν τὴν ἐπιγενομένην καὶ ἐπιγενησομένην ἔτι βλάβην εἰς τὸ γαλλικὸν ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, συμπαρασύραν καὶ αὐτοὺς τοὺς κυβερνήτας, καίπερ ἥκιστα ὑστεροῦντας τῶν ἐν Βερολίνῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς πρωτευούσαις τήν τε πολιτικὴν σύνεσιν καὶ τὴν περὶ τὰ ἐμπορικὰ δεξιότητα, ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως οἱ ἐν Βρυξέλλαις καὶ Βέρνῃ ἀναζητήσωσιν ἐμπορικὰς ἀγορὰς ἐν ταῖς συμμάχοις δυνάμεσι καὶ ἀποβάλλωσιν οὕτω πᾶσαν ἐλπίδα ἐμπορικῆς συνεννοήσεως μετὰ τῆς Δημοκρατίας.

Τὰς ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν τάσεις ἠγωνίσθησαν νὰ περιορίσωσιν οἱ σπουδαιότεροι τῶν ἐμπορικῶν κύκλων, καὶ ὁτὲ μὲν δι' ἀποφάσεων, εἰλημμένων ἐν συλλαλητηρίοις, ὁτὲ δὲ διὰ παραστάσεων τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων,

ἠξίωσαν ὅπως ἡ κυβέρνησις μελετήσῃ καλῶς τὰ τῆς χώρας συμφέροντα καὶ ἀναλόγως τούτων σταθμίσῃ τὴν ἐμπορικὴν αὐτῆς πολιτικήν. Μετὰ μικρὸν αἱ αὐταὶ διαμαρτυρίαι ἐπανελήφθησαν ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει τῶν ἐμπορικῶν συμβολαίων καὶ ἐζητήθη ὅπως, ἐὰν μὴ ἀπορριφθῶσι ταῦτα, τοὐλάχιστον τροποποιηθῶσιν, ἅτε μικρὸν συμβιβαζόμενα πρὸς τὰς ἐξιώσεις τοῦ ἐπιτοπίου ἐμπορίου. Καὶ ἴσως μὲν αἱ παραστάσεις ἤθελον ἀποκομίσει τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα ἄνευ οὐδεμιᾶς εὐθύνης τῶν ὑπογραψασῶν κυβερνήσεων, αἵτινες, ὀχυρούμεναι πρὸ τῆς ψήφου τῶν νομοθετικῶν σωμάτων, εὐχερῶς ἀντιποιοῦνται ἐν ἀνάγκῃ τὴν ἀγνότητα τῆς περιστερᾶς καὶ δικαιολογοῦσι τὴν ἀποτυχίαν τῶν διαβημάτων αὐτῶν διὰ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν ἐθνικῶν ἀντιπροσωπειῶν· ἀλλ' οἱ ἐν Παρισίοις ἐπέμειναν εἰς τὰς ἑαυτοῦ ἰδέας καὶ ἐδήλωσαν, ἐγγράφως μάλιστα, τῇ Ἑλβετίᾳ ὅτι οὔτε συνθήκην νὰ ὑπογράψωσι δύνανται, οὔτε διαπραγματεύσεις νὰ συνάψωσιν. Αὐτὸς ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ Βελγίου κ. Βεερνάερτ, ὁ ἥκιστα ἐπὶ συμπαθείᾳ πρὸς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν διακρινόμενος, ἠναγκάσθη ἐν πλήρει συνεδρίᾳ τῆς βουξελλαίας βουλῆς νὰ κηρύξῃ ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτῆς ὅτι αἴτιον τῆς ἐξωθήσεως τῆς χώρας αὐτοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Γερμανίας ἐν ἐμπορικοῖς ζητήμασιν εἶναι αὐτὴ ἡ προστατευτικὴ πολιτικὴ τῆς Δημοκρατίας καὶ ὅτι ἀξιοῖ, χάριν τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων τῆς χώρας, νὰ μὴ ἀπορριφθῇ ἡ συνθήκη. Ἡ σαφὴς δήλωσις τοῦ βέλγου πρωθυπουργοῦ αἴρει πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῶν κυρίων προθέσεων τοῦ βασιλείου, ὅπερ οὐδέποτε ἴσως θὰ μετήρχετο τοιαύτην πολιτείαν, ἐὰν μικρόν πως ἡ κυβέρνησις τῆς μεγάλης δημοκρατίας ἐφαίνετο ἀποκλίνουσα τοῦ προστατευτικοῦ συστήματος καὶ ἐτρέπετο τὸ τῆς ἐλευθέρας ἀνταλλαγῆς· βεβαίως ἡ τελευταία αὐτοῦ φράσις ὑποδεικνύει ὅτι πολλαὶ ὑπάρχουσι πιθανότητες περὶ τροποποιήσεως ἐνίων ὅρων τῶν ὑπογραφεισῶν συμβάσεων, ἀλλ' ἐκ τῆς τροποποιήσεως τούτων δὲν ἔπεται καὶ ματαίωσις τῶν ὑπὸ τῶν ἐν Βερολίνῳ ἐπιδιωκομένων σκοπῶν, τῶν φερόντων μὲν τὸν πέπλον τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ καὶ σαφῶς ἤδη ὑποδειχθέντων ἐκ τῶν ἔργων τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, περιελθόντος καὶ αὐτὰς τὰς μικροτέρας ἐν τῇ Δύσει αὐλὰς ἐπὶ τῇ προθέσει τοῦ κρατύναι τὸ συμμαχικὸν σύμπλεγμα διὰ νέων κλάδων, κἂν τε μικροτέρων καὶ ἀσθενεστέρων. Ἥκιστα ἄρα παράδοξον τὸ διαταθῆναι ὅτι καὶ αὖθις ἡ γερμανικὴ πολιτικὴ νέους ἀνέγραψε θριάμβους δυνάμει τῆς ἐπικρατησάσης βεβαιότητος περὶ τῆς εὐμενοῦς ψήφου τῆς βρυξελλαίας βουλῆς ὑπὲρ τῶν ἐμπορικῶν μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας συνθηκῶν, ψήφου ἣν παρκολούθησε μετ' οὐ πολὺ καὶ ἡ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων τῆς ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας.

Τὸ δὲ βουλγαρικὸν ζήτημα, καίπερ εὑρισκόμενον ἐν εὐαρέστῳ σημείῳ, δὲν ἐξομαλίσθη ἔτι ὁριστικῶς συνεπείᾳ τῆς πολιτείας τῶν περὶ τὸν πρίγκηπα Φερδινάνδον, οἵτινες, πειρῶνται νὰ μὴ παράσχωσι τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανοποίησιν τῇ Ῥωσσίᾳ· ἐπὶ τούτῳ ἠξίωσαν ὅπως ἡ δημοκρατικὴ κυβέρνησις ἐγγράψῃ δηλώσῃ τὴν συναίνεσιν αὐτῆς εἰς τὸν ἐπελθόντα συμβιβασμόν. Τὸ πρᾶγμα τοσούτῳ μᾶλλον ἄτοπον τυγχάνει, ὅσῳ ἡ ἀξίωσις τῶν Βουλγάρων σφάλλεται κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν βάσιν, ἅτε τοῦ παρὰ τῇ κυβερνήσει τοῦ πρίγκηπος Φερδινάνδου ἀντιπροσώπου τῆς κυριάρχου δυνάμεως δηλώσαντος ἐγγράφως ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς Γαλλίας ἀποδέχεται τὴν βουλγαρικὴν διακοίνωσιν. Τοῦ ζητήματος διεξαχθέντος διὰ τῆς Ὑψ. Πύλης, πρόδηλον ὅτι πᾶσα αὐτῆς δήλωσις, εἴτε προφορικὴ εἴτε ἔγγραφος, ἰσοδυναμεῖ πρὸς παραπλήσιον διάβημα τῆς Γαλλίας, ἥτις, ἐνεργήσασα μετὰ πλήρους δικαίου καὶ περιορισθεῖσα εἰς τὰ ὅρια τῆς βερολινείου συνθήκης, διεξήγαγε τὴν συζήτησιν διὰ τῆς κυριάρχου αὐλῆς καὶ ἑπομένως ἐδικαιοῦτο νὰ τύχῃ μείζονος σεβασμοῦ παρὰ τῆς Βουλγαρίας· ἄλλως δὲ αὐτὰ ταῦτα τὰ εὐμενῶς τοῖς Βουλγάροις ἔχοντα ὄργανα δι' ὀλιγίστων μὲν ἀλλὰ δι' ἐκφραστικωτάτων φράσεων ἀνομολογοῦσι τὸ ἄδικον τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως, ἥτις, παθοῦσα ἐν τῷ ἱκανοτέρῳ αὐτῆς ἡγέτῃ, τραυματισθέντι διὰ πολυκρότου, αὐτομάτως ἐκπυρσοκροτήσαντος, εἰς δεινὴν περιῆλθεν ἀντίψασιν καὶ ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν βουλγαροφίλων αὐτῶν. Ταὐτοχρόνως ἡ Γαλλία ἐπιμένει ἐν τῇ δικαίᾳ καὶ πλήρει αὐτῆς ἱκανοποιήσει καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἐλπὶς ὅτι ἐν τέλει οἱ περὶ τὸν πρίγκηπα Φερδινάνδον καὶ τὸν πάσχοντα πρωθυπουργὸν αὐτοῦ θὰ κατανοήσωσι τὰ ἑαυτῶν σφάλματα καὶ θὰ παραιτηθῶσι τῆς ἀλόγους αὐτῶν ἀξιώσεις, καθ' ἣν ὥραν οἱ ἔνθερμοι προστάται καὶ συνήγοροι τῆς ἐν Σοφίᾳ ἀνόμου κυβερνήσεως περισπῶνται ὑπὸ σοβαρῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων, δυναμένων νὰ λάβωσι φοβερὰς διαστάσεις, ἐὰν μὴ ἔγκαιρα ληφθῶσι μέτρα, ὅτε καὶ μόνον δυνατὸν νὰ στρέψωσι τὸ βλέμμα εἰς τὴν μαμμόθρεπτον ἡγεμονίαν· ἄλλως δὲ ἡ ἐνεστῶσα τῶν πραγμάτων κατάστασις λίαν ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἐπελθοῦσαν μετὰ τὸ γνωστὸν πραξικόπημα τῆς 6 σεπτεμβρίου. Τότε μὲν ἡ Εὐρώπη δὲν ἦτο μέχρις ὀδόντων ἐξοπλισμένη, οὐδ' ὑπενοιεύετο ὑπὸ φοβεροῦ μίσους· ἀλλ' ἤδη οἱ στρατοὶ εὑρίσκονται ἀντιμέτωποι καὶ ἀπαντᾶχοῦ μεγάλη ἐπιβάλλεται σύνεσις τοῖς βουληφόροις, οἵτινες καὶ συναισθανόμενοι τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης αὐτῶν πειρῶνται νὰ ἐπεκφύγωσι πᾶσαν ἀφορμὴν δεινώσεως τῆς ἤδη ἀκροσφαλοῦς θέσεως τῆς Εὐρώπης καὶ ἀγωνίζονται ν' ἀντικρούσωσι πᾶσαν ὑπόνοιαν περὶ διαταράξεως τῆς νῦν ἰσορροπίας· ἐὰν μὴ ὁ φόβος οὗτος ὑπῆρχεν, ἐὰν μὴ ἡ τῆς Εὐρώπης θέσις ἐν ἐπικαίρῳ διετέλει σημείῳ, ἐὰν μὴ ἐκ τῶν μεθορίων τῶν μεγάλων ἰδίᾳ κρατῶν ἀπειλητικαὶ κατ' ἀλλήλων παρετάσσοντο αἱ φρουραὶ καὶ τὰ τῶν πυροβολητῶν συντάγματα, οὔτε οἱ ἐν Σοφίᾳ τοσοῦτο ταχέως θὰ ὑπεχώρουν καὶ οἱ προστάται αὐτῶν θὰ ἐφαίνοντο θερμότεροι ἐν τῷ ὑπὲρ τῶν μαμμοθρέπτων ζήλῳ καὶ δὲν θὰ μετήρχοντο γλῶσσαν, εἰμὴ ἀποδοκιμάζουσαν τὴν πολιτείαν τῶν ἐν Σοφίᾳ, τοὐλάχιστον ἐμφαίνουσαν εὐμενῆ οὐδετερότητα· ἡ στάθμισις ἀκριβῶς τῆς ἀκροσφαλοῦς ἐν Εὐρώπῃ καταστάσεως συνετέλεσεν εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ ἄχρι τοῦδε ὕφους τῶν ὀργάνων τοῦ κόμητος Καλνόκι καὶ τοῦ κόμητος Τσάπαρη, ἅπερ πρὸ μιᾶς μόλις ἑβδομάδος ἔψεγον τὴν Γαλλίαν ὡς ἀπαρνηθεῖσαν τὰς παραδόσεις, ἐξ ὧν ὁρμωμένη ἀρωγὸς θερμὴ προσήρχετο τοῖς ἀγωνιζομένοις τὸν περὶ τῶν ὅλων ἀγῶνα λαοῖς, καὶ ἤδη καταμέμφονται σχεδὸν τῆς Βουλγαρίας, ὡς παρεμβαλλούσης δυσχερείας καὶ προσκόμματα ἐν τῇ πλήρει καὶ τελείᾳ ἐξομαλίσει τοῦ ζητήματος τοῦ Σαδούρν.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων, δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι τὴν πρώτην κατέχει θέσιν ἡ Γερμανία συνεπείᾳ δύο σπουδαίων προσκομμάτων ἐν τῷ κυβερνητικῷ ἔργῳ, ὧν τὸ μὲν προέκυψεν ἐξ ἀβλεψίας ὅλως τῆς κυβερνήσεως περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ περὶ σχολῶν νομοσχεδίου, τὸ δὲ προῆλθεν ἐκ τῆς ἀγερώχου πολιτείας τῶν κεφαλαιούχων καὶ ἐργοστασιαρχῶν ἔναντι τῶν ἀντιπρο-

σώπων τῆς ἐργασίας. Ἐν τῷ πρώτῳ τοσοῦτος ἐπῆλθε πάταγος, ὥστε σύμπασα ἡ Πρωσία εὑρέθη διηρημένη καὶ λογομαχοῦσα ἐπὶ τῇ ὑποστηρίξει τοῦ καθολικισμοῦ, τῇ συνεπαγομένῃ κατὰ τοὺς πολεμίους αὐτοῦ τὴν βλάβην τῶν συμφερόντων αὐτοῦ τούτου τοῦ κρατοῦντος ἐν τῷ κράτει θρησκεύματος· μάτην ὁ γερμανὸς ἀρχιγραμματεύς, συνηγορῶν ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου ἐν τῇ πρωσικῇ διαίτῃ, ὑπέδειξεν ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμία ὑπάρχει βλάβη κατὰ τοῦ προτεσταντισμοῦ, ὅτι αἱ διακελεύσεις ἐκείνου βασίζονται ἐπ' αὐτῶν τῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος, ὅτι ἀπαιτεῖται σύμπνοια τῶν διαφόρων κομμάτων τῆς ἀντιπροσωπείας πρὸς εὐόδωσιν τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου. Οἱ λόγοι τοῦ κόμητος Καπρίβι, προσθέντος καὶ ὅτι ἀγωνισθήσεται νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἀρξάμενον ἔργον τῆς πλήρους πράγματι κατευνάσεως τῆς θρησκευτικοπολιτικῆς πάλης, καίπερ γεννηθείσης ἐπὶ τῶν προηγουμένων κυβερνήσεων, μεγάλως ἐξῆψαν τὴν μῆνιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν διαφόρων κομμάτων, πλὴν τοῦ κέντρου, ἤτοι τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βίντορστ, τοῦ γνωστοῦ τούτου ἡγέτου τῶν καθολικῶν, καὶ μέχρι τοσούτου ἀκριτομυθίας ἐξώθησαν τοὺς πολεμίους τῆς κυβερνήσεως, ὥστε ἀπτόλμησαν οὗτοι νὰ κατηγορήσωσι τῶν ἡγετῶν αὐτῆς δειλίαν καὶ ἀπεμπόλησιν ἔτι τῶν τέως ἐπικρατουσῶν πεποιθήσεων χάριν τῆς δοξασίας ὅτι ἡ τῶν καθολικῶν ψῆφος λίαν συμβάλλεται εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Οὐχὶ ἀσήμαντον τυγχάνει καὶ τὸ ἐργατικὸν ζήτημα, ὅπερ, συνδαυλιζόμενον ὑπὸ τῶν κοινωνιστῶν, παρέχει τῇ κυβερνήσει μεγάλην ἀφορμὴν ἀνησυχιῶν καὶ προκαλεῖ τὴν σύντονον μέριμναν τοῦ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων ὑπουργοῦ. Ὁ γερμανὸς μονάρχης, τὸν θρόνον τῶν πατέρων καταλαμβάνων, ἐκήρυττεν ὅτι περὶ πλείστου ποιεῖται τά τε κοινωνικὰ καὶ ἐργατικὰ ζητήματα, τὰς δηλώσεις δ' ἐκείνας ἐπαναλαμβάνων κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν Ἔρφουρ, ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξομαλίσεως τῶν ζητημάτων τούτων, ἅπερ, δεινούμενα, δύνανται νὰ ὑποσκάψωσι τὰ θεμέλια τῆς ἐπικρατούσης ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ νὰ προκαλέσωσι δυσχερείας, τὰ μέγιστα παρακωλυούσας τὴν εὐόδωσιν τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου· ἀλλ' ἕτεραι μέριμναι, ἡ μέριμνα τῆς βελτιώσεως τῶν μετὰ τῆς Ρωσίας πολιτικῶν σχέσεων, ἧς τὴν ἀνάγκην τοσοῦτο περιτράνως ὑποδεικνύουσι τὰ ἐκ Φριδρισχροῦε τὸ σύνθημα λαμβάνοντα φύλλα, δὲν ὑποκρύπτουσι δὲ καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ὄργανα τῆς κυβερνήσεως, ὡς τοῦτο εἰκάζεται καὶ ἐκ τῆς ἐκδηλουμένης χαρᾶς τῶν περὶ τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον ἐπὶ τῇ πρὸς τὴν Α. Μ. κατὰ τὰ γενέθλια αὐτῆς ἐπισκέψει τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ τσάρου, μεγάλου δουκὸς Ἀλεξίου. ἐπανακάμπτοντος ἐκ τῆς κηδείας τοῦ δουκὸς τῆς Κλαρεντίας, ἡ μέριμνα τῆς συνομολογίας τῶν ἐμπορικῶν συμβολαίων μετά τε τῶν συμμάχων κρατῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἑλβετίας, ἡ μέριμνα τῆς συμπληρώσεως τῶν ἐν τῷ στρατῷ ἐλλείψεων, ἥκιστα ἐπέτρεψαν τοῖς συμβούλοις τοῦ γερμανοῦ μονάρχου νὰ διαρρυθμίσωσι τὰ κατὰ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἐργασίας καὶ νὰ ἀποσοβήσωσιν οὕτω τὸν ἐκ τῆς δεινώσεως τῆς μέχρι τοῦδε παθητικῆς τούτων πολιτείας ἀπειλούμενον κίνδυνον· αἱ κατὰ τόπους δημοτικαὶ ἀρχαὶ οὐχ ἧττον πειρῶνται νὰ ὑποβοηθήσωσι τὸ τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως ἔργον, ἐφ' ᾧ καὶ ἐλπίδες ὑπάρχουσι κατὰ τοὺς ἐν Βερολίνῳ ὅτι τὰ πράγματα θὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰ νῦν ὅρια καὶ δὲν θὰ ἐκτοπισθῶσιν ἐπὶ κινδύνῳ ἐσωτερικῶν περιπλοκῶν καὶ ἐπιφόβων ἀπεργιῶν.

Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ ἐσωτερικὰ ἥκιστα ῥόδινα τυγχάνουσιν. Ἐν μὲν τῇ Αὐστρίᾳ οἱ Βοημοὶ τοιαύτην ἐτράπησαν πολιτείαν, ὥστε ἡ ἐν Βιέννῃ κεντρικὴ κυβέρνησις ἔγνω νὰ λάβῃ ἀπόφασιν, μὴ πραγματωθεῖσαν μὲν ἔτι συνεπείᾳ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ πρωθυπουργοῦ κόμητος Τάαφφε, ἀλλὰ τεκμηριώσασαν τὸ δυσχερὲς τῶν πραγμάτων· τὰ ἀποφασισθέντα μέτρα εἶναι ἡ ἀποστολὴ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ ἐν Βοημίᾳ καὶ ἡ προκήρυξις τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου· σπανίως ἴσως ἡ μοναρχία τῶν Ἀψβούργων τοιαύτην αὐστηρὰν ἐτράπη πολιτικὴν ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Βενσεσλάς· ἐὰν ἑπομένως σταθμισθῇ ἡ νῦν κατάστασις πρὸς τὴν ἐπικρατήσασαν ἄλλοτε, ἐξάγεται ὅτι τὸ ψυλετικὸν αἴσθημα, ὑπερκοχλάσαν νῦν, ἀπειλεῖ σοβαρῶς τὴν νῦν ἡσυχίαν τῆς Βοημίας, παρὰ τὴν ἐπικρατήσασαν πεποίθησιν ὅτι μετὰ τὴν τελευταίαν πρὸ τριῶν μηνῶν ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσὴφ εἰς τὴν Χρυσῆν Πράγαν οἱ Τσέχοι ἤθελον μετριάσει τὸν ὑπὲρ τῶν διεκδικουμένων προνομίων ὀργασμὸν αὐτῶν καὶ ἀρκεσθῆ εἰς τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτοῖς προνομιοῦχον θέσιν. Ἐν δὲ τῇ Οὐγγαρίᾳ ἡ ἐκλογικὴ κίνησις προσέλαβε σοβαρὸν χαρακτῆρα καὶ πανταχοῦ σχεδὸν ἡ κυβέρνησις ἀναγκάζεται νὰ λάβῃ σύντονα μέτρα, νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῆς ἐνόπλου δυνάμεως καὶ ἐν γένει νὰ πρίξῃ πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῇ πρὸς πρόληψιν τῶν σοβαρῶν ἐρίδων καὶ περιπλοκῶν, αἵτινες ἀπὸ ἐκλογικοῦ χαρακτῆρος δύνανται νὰ μετατραπῶσιν εἰς φυλετικὰς καὶ θρησκευτικάς, ὡς τοῦτο εἰκάζεται ἐκ τῆς δεινώσεως τοῦ ἀντισημιτισμοῦ, τοῦ τοσοῦτο μὲν προσφιλοῦς τοῖς ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐξημμένοις, ἀλλὰ καὶ ἥκιστα δικαίου μετὰ τὴν τοσαύτην κατὰ τὴν ἐν Ῥωσίᾳ καταφορὰν ἐπὶ πιέσει τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ καταπολεμήσει πάσης τούτων κινήσεως. Ἐὰν εἰς ταῦτα πάντα προστεθῇ καὶ ἡ ἀπεργία, ἡ ἀρκούντως σοβαρὰς προσλαβοῦσα διαστάσεις ἐν Γράτς καὶ τῇ λοιπῇ Στυρίᾳ, πρόδηλον ὅτι συναπαρτίζεται εἰκὼν τῶν ἐν τῇ δυαδικῇ μοναρχίᾳ ἐσωτερικῶν, τὰ μάλα δυσειδὴς καὶ δικαίως προκαλοῦσα τὴν μῆνιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς συμμάχου αὐτοκρατορίας ὀπαδῶν τῆς προκατόχου κυβερνήσεως, οἵτινες δικαίως τὴν μὲν ἐμπορικὴν συνθήκην ἐχαρακτήρισαν ὡς αὐτόχρημα φόρον τῆς Γερμανίας πρὸς τὴν Αὐστροουγγαρίαν, τὴν δὲ τριπλῆν συμμαχίαν ὡς ὅλως ἄστοχον, ὡς τὰ μέγιστα βλάπτουσαν τὰ συμφέροντα τῆς Γερμανίας, ἀποξενωθείσης τὴν Ρωσίαν, ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν τε ἐν Εὐρώπῃ καὶ τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου σκοπῶν τῆς μοναρχίας τῶν Ἀψβούργων.

Ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν ἐξομάλισιν τοῦ ἐν τῇ βουλῇ προκληθέντος ζητήματος Κωνστάν-Δώρ, τὸ σπουδαιότερον ζήτημα εἶναι ἐπιψήφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἡ ἀναβολὴ τῶν ἐργασιῶν εἰς τὴν 16 Φεβρουαρίου καὶ ἡ προκήρυξις τῶν πέντε καρδιναλίων· ἐν Ἰταλίᾳ ὑπάρχει τὸ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν μετὰ τῆς Ἑλβετίας, τὸ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Γαλλίας, ἐφαρμοζούσης ἀπὸ τῆς 1 Φεβρουαρίου τὸ νέον οἰκονομικὸν σύστημα, ἡ ἀσθένεια τοῦ Πάπα, καίπερ λυτρωθέντος ἀπὸτοῦ κινδύνου τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἐπελθοῦσα διαφωνία τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐν τῷ ζητήματι τῶν ἐκτάκτων πιστώσεων διά τινα νέα στρατιωτικὰ μέτρα, οἷα ἡ ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς χερσονήσου· ἐν Ῥωσίᾳ ἡ σιτοδία ἀπέβαλε τὸν μέχρι τοῦδε ἐπίφοβον αὐτῆς χαρακτῆρα, συνεπείᾳ τῶν δραστηρίων μέτρων τῆς κυβερνήσεως, ἅπερ αὐτὸς οὗτος ὁ τσάρος ὑποδεικνύων ἐπισπᾶται τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ

ἀπάντων πενομένων τε καὶ μή· ἐν Ρουμανίᾳ αἱ ἐπικείμεναι κυνοβουλευτικαὶ ἐκλογαὶ προκαλοῦσι τὴν συγκρότησιν συλλαλητηρίων τῶν διαφόρων κομμάτων καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῶν συντηρητικῶν, ὑπὲρ ὧν ἀποκλίνει καὶ ἡ νίκη· ἐν Σερβίᾳ τὸ ζήτημα τῆς Ναϋαλίας ἐπισπᾶται τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως καὶ πάλιν, ὑφίσταται δ' ἔτι καὶ ὁ περὶ ὑπουργικῆς τροποποιήσεως κίνδυνος· ἐν Ἑλλάδι τέλος ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς τῆς σεπτῆς βασιλίσσης, μόλις ἀνακουφισθείσης ἀπὸ τοῦ ἄλγους τῆς ἀπωλείας προσφιλεστάτης θυγατρός, ἐπεσκίασε πάντα τὰ λοιπὰ γεγονότα, καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν διαφωνίαν τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν προϋπουργὸν καὶ ὑπουργὸν συνάμα τῶν ἐξωτερικῶν.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟΝ

ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ.

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΓΟΥΣΤΑΥΟΝ ΣΛΟΥΜΠΕΡΓΕΡ.

Τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου ἀντὶ μεγάλου τιμήματος ἐκτήσατο ἤδη διαμάσιον βυζαντινὸν ἐλεφάντινον τρίπτυχον, τελειότατα διατηρούμενον, ὅπερ δέ, τεθαμμένον μέχρι τοῦδε ἐν ἐπαρχιακῇ τινι συλλογῇ, παρέμενεν ἄγνωστον ἀχεῦν πᾶσι. «Φρονῶ, λέγει ὁ κ. Σλούμπεργερ, ὅτι δὲν ὑπάρχει λαμπρότερον καὶ τελειότερον ἀριστούργημα τῆς περὶ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ Ι' αἰῶνος ὑπερτάτης ἀκμῆς τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Εἶναι ἀληθὲς θαυματούργημα τέχνης χαριέστης, λεπτῆς καὶ συγχρόνως πλήρους εὐγενείας».

Τὸ τρίπτυχον τοῦτο ἦν μέχρι τοῦ νῦν γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τριπτύχου Ἀρρασεβίλ (Harbaville) ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ διαπρεποῦς συλλογέως τοῦ Ἀρράς, ἀποθανόντος τῷ 1865, γενομένου δὲ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κτήτορος, οὗ οἱ κληρονόμοι παρεχώρησαν αὐτὸ τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου. Ὁ Ἀρμπαβίλ εἶχε κληρονομήσει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ πάππου αὐτοῦ Μπενζὶ Δεπομμερά (Bengy de Pommeras), ὃς ἐκτήσατο αὐτὸ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπὸ ἀγνώστους περιστάσεις. Ὁ Λινὰ (Linas), διαπρεπὴς καὶ οὗτος ἀρχαιολόγος τοῦ Ἀρράς, ἀποθανὼν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, εἶναι ὁ μόνος, ὃς μέχρι τοῦδε ἀσχολήθη περὶ τοῦ ὡραίου τούτου ἐλεφαντίνου καλλιτεχνήματος ἐν πληρεστάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἄρθρῳ τῆς **Ἐπιθεωρήσεως τῆς χριστιανικῆς τέχνης** τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ 1885 (Anciens ivoires sculptés. Le triptyque byzantin de la collection Harbaville à Arras). Ἐν ταῖς πρώταις σελίσι τοῦ ἔργου τούτου ὁ κ. Λινὰς ἐξέθηκεν ἀκριβέστατα τὴν πτῶσιν, δύναται τις δὲ νὰ εἴπῃ τὴν βεβαίαν προέλευσιν τοῦ τριπτύχου Ἀρρασεβίλ. Τὸ τρίπτυχον τοῦτο ἐκομίσθη κατ' αὐτὸν εἰς Γαλλίαν, ὡς τοσαῦτα ἄλλα ἀριστουργήματα τῆς βυζαντινῆς τέχνης, κατ' ἀκολουθίαν τῆς τοῦ 1204 σταυροφορίας καὶ τῆς ἐπακολουθησάσης αὐτῇ διαρπαγῆς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Βυζαντίου. Βεβαίως καὶ τότε ἔτι ἐθεωρεῖτο ὡς τεχνούργημα ὅλως ἐξαιρετικὸν καὶ ἄξιον τῆς μεγάλης εἰς τὴν Δύσιν ἀποδημίας. Ἀποσπασθὲν παρά τινος τῶν ἱεροσύλων στρατιωτῶν τοῦ Βωδουίνου Κουρτενεὰ ἢ τοῦ μαρκησίου Βονιφατίου τοῦ Μομφερρατικοῦ ἀπὸ τοῦ θησαυροφυλακίου βασιλικῆς τινος τῆς Θεοφρουρήτου πόλεως, ἐπιβραβευθὲν δὲ κατὰ τὴν ἐπίσημον τῶν ἀπείρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως λαφύρων διανομὴν ἱππότῃ τινὶ ἢ ἱππικόμῳ τοῦ Ἀρτοά, εἶχε μετακομισθῆ ὑπὸ τούτου εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Καλαισίου πορθμοῦ. Πιθανώτατα παραχρῆμα σχεδὸν εἶχε προσενεχθῆ ὑπὸ τοῦ κτήτορος ψιμιζομένῃ τινὶ ἐκκλησίᾳ ἢ μονῇ τῆς περιχώρου. Αὐτόθι διέλθε μονότονον ὑπαρξὶν μακρῶν αἰώνων, ἐνίοτε μόνον κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς ἐκτιθέμενον εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν πιστῶν. Εἶτα αἴφνης ἡμέραν τινὰ ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ εἰρηνικοῦ τούτου ἀσύλου αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐπαναστατικῆς θυέλλης, περιφρονηθὲν δὲ καὶ ὡς ἀναξία τοῦ κράτους κτῆσις λογισθὲν ὑπό τινος πράκτορος τῆς τότε κυβερνήσεως, ἐπωλήθη εἰς εὐτελῆ τιμὴν ρωσοπώλῃ τινί, παρ' οὗ ἐπὶ τέλους ἠγόρασεν αὐτὸ ὁ Πομμερά, ἡνέαν ἀθανασίαν ἀποδοὺς αὐτῷ. «Ἐλπίσωμεν, ἐπιλέγει ὁ κ. Σλούμπεργερ, ὅτι σήμερον τὸ πολύτιμον τοῦτο μνημεῖον, γεγλυμμένον πρὸ ἐννέα καὶ πλέον αἰώνων ὑπὸ ἀριστοτέχνου τινὸς μοναχοῦ, θὰ παραμείνῃ ἐσαεὶ ἀπηλλαγμένον τοῦ ἀπὸ πάσης συμφορᾶς κινδύνου».

Τὸ τρίπτυχον Ἀρμπαβίλ εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν κεκαλυμμένον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν προσόψεων αὐτοῦ ὑπὸ διαμασίων γλυφῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην ἀξίαν αὐτοῦ. Ἀργυροῦ γίγλυμοι, χρονολογούμενοι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου, συνάπτουσι τὸν κεντρικὸν ἄβακα πρὸς τὰ δύο πλάγια πτερὰ αὐτοῦ. «Ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς τοῦ ἀριστεροῦ πτεροῦ, λέγει ὁ Linas, εἶναι εἰργασμένον στενὸν κατασκεύασμα, προωρισμένον εἰς κάλυψιν τῆς διακοπῆς τῆς συνεχείας κατὰ τὴν κλεῖσιν τοῦ σκεύους. Τὸ κατασκεύασμα τοῦτο κρατεῖται τότε ὑπὸ ἀγγίστρου ἐκ γεγλυμμένου ὡσαύτως ἀργύρου, χαριέντος μικρουργήματος, ἀποτελουμένου ἐκ προτομῆς λέοντος καὶ προτομῆς κυνὸς καὶ προσπρομοσμένου ἐπὶ τῆς κατωτέρας πλίνθου». Ἐπὶ τέλους δύο μικροὶ κρικωτοὶ πίλοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου, διαπιπερασμένοι κατὰ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ θώμιγγος πρὸς ἐξάρτησιν, εἰνε προσπρομοσμένοι εἰς τὰ ἄνω πέρατα τῆς πλίνθου. Αἱ λεπτομέρειαι αὗται ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ καλλιτέχνημα τοῦτο ἦν ἀρχῆθεν προωρισμένον, ἵνα ἐξαρτᾶται ἐπὶ τοῦ τοίχου. Σπανιώτατα εἶναι τὰ τρίπτυχα τῆς ἐποχῆς ταύτης, τὰ οὕτω τελείως καὶ μετὰ πάσων τῶν λεπτομερειῶν αὐτῶν διατηρούμενα.

Μεταβαίνομεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν προσόψεων τοῦ τριγλύφου παραστάσεων. Εἶναι ὡς πάντοτε εἰκόνες ἁγίων, συνοδευόμεναι κατὰ τὸ ἀμετάβλητον σχεδὸν ἔθος ὑπὸ ἐπιγραφῶν, παρεχουσῶν τὰ ὀνόματα τῶν παριστανομένων προσώπων· ἀλλ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἔχομεν τὸ ὡραιότατον καὶ χαριέστατον πρότυπον τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Αἱ χαριέστεραι αὗται καὶ λεπτότατοι εἰκόνες ἀποτελοῦσι ζῶντας ἀληθῶς καὶ λογιζομένους ἀνδριάντας. Αἱ κινήσεις αὐτῶν εἶναι ἐξόχως φυσικαὶ ἄνευ τραχύτητός τινος, αἱ ἐκφράσεις οὔτω ποικίλαι, ἐκάστη πληρέστατα αἰτιολογουμένη, ὥστε ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθεστάτην ἐκδήλωσιν εὐσεβοῦς βίου καὶ ὑψηλῆς τινος πνευματικῆς, αἱ κεφαλαί, νεαραὶ ἢ ἡσυχαστικαί, οὕτως εὐσταθῶς διατεθειμέναι, ὥστε ἀναμιμνήσκουσι τοὺς εὐσεβεῖς ἐκείνους ὁμολογητάς, τοὺς ὑπὸ τῆς κατὰ τῶν βασάνων νίκης καὶ ἐπ' ἐλπίδι τοῦ οὐρανίου στεφάνου ἐξαδικευθέντας ἐκείνους μάρτυρας, τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἱμάτια θαυμασίως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ὡσαύτως τραχύτητος ἀναπαριγμένα, αἱ πτυχαὶ δὲ ἐκτάκτου χάριτος. Πρὸς τούτοις αἱ ἐλάχισται λεπτομέρειαι, τὰ μικρὰ τῶν ἱματίων κοσμήματα, αἱ τρίχες τοῦ πώγωνος, οἱ μακροὶ βόστρυχοι μέχρις αὐτῶν τῶν ἱμάντων τῶν σανδαλίων διαγράφονται λεπτομερέστατα, χωρὶς αἱ λεπτομέρειαι αὗται νὰ μειώσωσι κατ' οὐδὲν τὴν ἐντύπωσιν τοῦ μεγαλείου, ἣν τὸ ὅλον παρέχει. «Οὐδ' οἱ χαριέστατοι φλωρεντῖνοι τεχνοδιδάσκαλοι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, λέγει ὁ κ. Σλούμπεργερ, παρήγαγον χαριεστέρους τύπους. Ποῦ λοιπὸν τοῦ ὡραίου τούτου τριπτύχου δύναταί τις ν' ἀνακαλύψῃ τὸ ἀμυδρότατον ἴχνος τῆς ψυχρότητος ἐκείνης, ἣν τοσοῦτον κατεμέμψαντο τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἥτις ὅε, ἐν γένει ἄγνωστος κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς τέχνης, διεχύθη ἐπ' αὐτῆς μόνον κατὰ τὴν μακρὰν καὶ ὀλιβερὰν παρακμὴν αὐτῆς».

Ὁ κεντρικὸς ἄβαξ διαιρεῖται εἰς δύο τμήματατα, χωριζόμενα ὑπὸ ταινίας, πεποικιλμένης διὰ κρίνων, λεπτότατα εἰργασμένων, ἀλληλοδιαδόχως δὲ ἐχόντων τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ τὰ ἄνω. Τὸ ἄνω τμῆμα φέρει παράστασιν κοινὴν βεβαίως ἐν Βυζαντίῳ, ἀλλ' εἰργασμένην ἐνταῦθα μετ' ἀληθοῦς μεγαλείου, τὸν Χριστὸν μεταξὺ τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, προσκυνούντων αὐτόν. «Τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα, λέγει ὁ κ. Σλούμπεργερ, κέκτηνται ἔξοχον χάριν καὶ τέλειον μεγαλεῖον. Ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇτις τὴν καρδίαν πλήρη θαυμασμοῦ πρὸς τὸν ἄγνωστον ἐργάτην, τὸν γλύψαντα τὰ θαυμάσια ταῦτα λεπτουργήματα, τὸν δημιουργήσαντα τὴν στάσιν τῆς Παρθένου οὕτω πλήρη βαθείας καὶ

ἡσυχίας εὐσεβείας. Μετὰ πόσης συγκινητικῆς χάριτος καὶ συγχρόνως μετὰ πόσης τελείας ἐλευθερίας ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος προσκλίνει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν προσκυνητὸν υἱόν. Βεβαίως, ἐπαναλαμβάνω, ἡ ἰδεῖα αὕτη μορφὴ δίνεται ν' ἀνταγωνισθῇ κατὰ τὴν εὐσεβῆ χάριν πρὸς τὰ ὡραιότατα προϊόντα τῶν ἀρχαίων, τεχνοδιδασκάλων τῆς Ἰταλίας, ἀπέχουσα δὲ τούτων ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου κατὰ πέντε αἰῶνας! Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὡσαύτως κλίνει πρὸ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ μετ' ἐκφράσεως ἀπείρου στοργῆς. Ἡ κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου, ὡς ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ Βυζαντινοί, εἶναι ἐξαίρετον πρότυπον. Ἡ στάσις αὐτοῦ εἶναι πλήρης εἰλικρινείας. Ὁ Χριστὸς παρίσταται εὐλογῶν κατὰ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, κρατῶν εὐαγγέλιον μετὰ ἐλεφαντίνου περικαλύμματος, καθήμενος ἐπὶ πλουσίας καὶ μετὰ πολυτελοῦς προσκεφαλαίου καθέδρας. Οἱ πόδες αὐτοῦ ἐρείδονται ἐπὶ ὑποποδίου μετὰ χαριέντων ἀψιδωμάτων. Ἑκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐν μεταλλίοις παρίσταται γοητευτικωτάτη προτομὴ ἀγγέλου, φέρουσα δίσκον».

Τὸ κατώτερον τμῆμα περιλαμβάνει πέντε λαμπρὰς εἰκόνας ἀποστόλων, ἀναγνωριζομένων ὑπὸ τῶν χαρακτηριστικῶν τύπων, οὓς ἀποδίδει αὐτοῖς διαρκῶς ἡ Βυζαντινὴ εἰκονογραφία, ἤτοι ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἁγίου Πέτρου, στρογγύλον ἔχοντος τὸν πώγωνα, δεξιᾷ τούτου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰακώβου, ἀριστερᾷ αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Παύλου μετὰ τοῦ φαλακροῦ μετώπου καὶ τοῦ διχιάδος πώγωνος, καὶ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. Ἕκαστον τῶν ἱερῶν τούτων προσώπων κρατεῖ τὸν κώδικα μετὰ πλουσίου περικαλύμματος.

Ἐπὶ τοῦ ἄνω πλινθίου μεταξὺ τῶν φύλλων ἀμπέλου τρία μικρὰ μετάλλια περιέχουσι τὴν προτομὴν Ἱερεμίου, Ἠλίᾳ καὶ Ἰσαΐᾳ, ἀποτελοῦσι δὲ ἀληθῆ κοσμήματα. Τὰ ὀνόματα εἶναι κεχαραγμένα ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐπιφανείας τοῦ μεταλλίου.

Αἱ τῶν δύο πτερῶν προσόψεις εἶναι διηρημέναι εἰς τρία τμήματα, ὧν τὸ μεσαῖον πολὺ τῶν ἄλλων στενότερον. Ἐπὶ τοῦ ἄνω τμήματος τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ Χριστοῦ πτεροῦ φαίνονται δύο ἱεροὶ μαχηταί, οἱ δύο ἅγιοι Θεόδωροι, οἱ συχνότατα ἐν συμπλέγματι ἀπαντῶντες ἐν τοῖς βυζαντινοῖς μνημείοις, ἤτοι ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης καὶ ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Τήρων, στρατιώτης τῆς τυρωνικῆς φάλαγγος. Φέρουσι τὸν λεπιδωτὸν θώρακα καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἁπαλὰ ἀσιατικὰ ὑποδήματα. «Αἱ ἐλάχισται τῆς περιβολῆς λεπτομέρειαι, λέγει ὁ κ. Σλούμπεργερ, διαγράφονται ἐν ἀριστεύτῳ μικρουργίᾳ· καὶ ὅμως αἱ μικραὶ αὗται μορφαὶ εἶναι πλήρεις ζωῆς, ἐλευθέρως διατεθειμέναι καὶ τελείας φυσικότητος. Παρατηρήσατε τὴν ἐπιμέλειαν, μεθ' ἧς παρίστανται τὰ ξίφη· αἱ λαβαί, οἱ ἱμάντες ἀναπαρίστανται μετὰ τῆς ἀπειρίας τῶν λεπτομερειῶν τῆς πλουσίας ἀνατολικῆς διακοσμήσεως αὐτῶν. Νομίζει τις ὅτι ἔχει ὑπ' ὄψει αὐτὰ τὰ ὅπλα, ἥτινα ἐχρησίμευσαν ὡς πρότυπον τῷ καλλιτέχνῃ».

Οἱ δύο οὗτοι ἅγιοι Θεόδωροι ἐτιμῶντο ἐξόχως παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. Τούτους μετὰ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐπεκαλοῦντο οἱ βασιλεῖς καὶ στρατηγοὶ πρὸ τῆς μάχης, τούτων τὴν θαυματουργὸν βοήθειαν ἱκετεύουσι κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, τῶν Σκυθῶν, τῶν Πετσενέγων, τῶν Χαζάρων ἢ τῶν Ρώσων, τούτους δὲ οἱ εὐσεβεῖς τοῦ Βυζαντίου στρατιῶται ἐπίστευον ὅτι ἔβλεπον πολλάκις κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης ἐπιβαίνοντας λευκῶν ὡς τὸ ψῶς ἵππων, μετεώρους μαχομένους καὶ τρέποντας εἰς φυγὴν τοὺς πελεμίους. Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς, ὁ τολμηρότατος ἴδως καὶ μᾶλλον φιλοπόλεμος τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ζῶν δὲ ἀκριβῶς περίπου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἀριστουργήματος, ἐξαιρέτως ἐτίμα τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν Στρατηλάτην καὶ ἐπεκαλεῖτο αὐτὸν κατὰ τὰς μάχας. Κατὰ τὴν πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Σιλιστρίας μάχην, τὴν γιγαντομαχίαν ἐκείνην, ἥτις ἐπέφερε τὴν πρώτην μεγάλην ρωσικὴν εἰς Βουλγαρίαν εἰσβολήν, τὴν γιγαντομαχίαν, καθ' ἣν ὁ Σβιατοσλαῦος καὶ οἱ ἀκτέσχετοι πεζοὶ αὐτοῦ παρὰ τὸ ἰδάμαστον αὐτῶν θάρρος, παρὰ τὰς τοῖς ἐθνικοῖς θεοῖς προσενεχθείσας ἀνθρωπίνους θυσίας, κατεκόπησαν μέχρις ἑνὸς σχεδὸν ὑπὸ τῶν ἱλῶν τῶν Ἀθανάτων καὶ τῶν καταφρακτῶν τοῦ Βυζαντίου, ἐθεάθη πολλάκις κατὰ τὸ κρίσιμον τῆς μάχης ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν ταγμάτων ἱππεὺς εὔσωμος, ἐπιβαίνων λευκοῦ ἵππου, καθ' ἑκάστην δὲ ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἔτρεπε τὴν ἀμφιρρέπουσαν νίκην πρὸς τὰ ὅπλα τῶν ὀρθοδόξων. Τῷ ὀσπέρᾳ ὁ αὐτοκράτωρ, θέλων ν' ἀμείψῃ τὸν μυστηριώδη τοῦτον μαχητὴν, διέταξε τὴν ἀναζήτησιν αὐτοῦ πανταχοῦ τοῦ ὑπὸ εἰκοσαδίδυο χιλιάδων ρωσικῶν πτωμάτων κεκαλυμμένου πεδίου τῆς μάχης, ἀλλ' εἶχεν ἐξαφανισθῆ· οὐδὲ εἷς ὅμως στρατιώτης, λέγει Λέων ὁ Διάκονος, ἀμφέβαλλεν ὅτι ἦν αὐτὸς ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ μεγαλομάρτυς, ὁ περικλεὴς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου προστάτης. Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ἤγειρεν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ λαμπρὰν βασιλικὴν ἐν Εὐχαΐτοις, ὧν καὶ τὸ ὄνομα — ὡς ἄλλως τε καὶ τοῦ Δορυστόλου, τοῦ ἀρχαίου τῆς Σιλιστρίας ὀνόματος — μετέβαλεν εἰς Θεοδωροῴπολιν. Πρὸς δὲ ὁ Κοδινὸς γνωρίζει ἡμῖν ὅτι αἱ εἰκόνες τῶν δύο ἁγίων Θεοδώρων ὑπῆρχον μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν ἁγίων Δημητρίου καὶ Προκοπίου ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ἑξ ζευγῶν τῶν μεγάλων θημιτίων, αἵτινες ἀνὰ δύο ἐφέροντο περὶ τὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὰς μεγάλας τελετάς.

Κάτωθεν τῶν δύο ἁγίων Θεοδώρων δύο γλαφυρώτατα μετάλλια περικλείουσι τὰς πλήρεις χάριτος προτομὰς τοῦ ἱεροῦ μαχητοῦ Μερκουρίου, μαρτυρήσαντος ἐπὶ Δεκίου καὶ Βαλεριανοῦ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας, καὶ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, κρατοῦντος τὸν κώδικα. Τέλος ἐπὶ τοῦ κάτω τμήματος παρίστανται δύο ὡραῖοι ἅγιοι μετὰ πυκνῆς κόμης καὶ μακροῦ πώγωνος, πεζοὶ ἐδλιμένοι δὲ ποδήρεις ἐσθῆτας καὶ χιτῶνας ἐμπεπορπημένους ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου διὰ περόνης στρογγύλου σχήματος καὶ κρατοῦντες ἐπὶ τοῦ στήθους μικρὸν σταυρόν· εἶναι οὗτοι ὁ ἅγιος Ἀρέθας, εὐσπατρίδης τῆς Αἰθιοπίας, μαρτυρήσας τῇ 24 σεπτεμβρίου τοῦ 523, καὶ ὁ ἅγιος Εὐστράτιος, μαρτυρήσας ἐν Ἀρμενίᾳ, οὗ δὲ τὸ σῶμα διατηρεῖται σήμερον ἐν τῷ τῆς Ρώμης ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀπολλιναρίου.

Ἡ τῆς προσόψεως τοῦ ἑτέρου πρὸς τὰ ἀριστερὰ πτεροῦ διάθεσις εἶναι ἀπολύτως ὁμοία· ἄνω δύο μαχηταὶ ἅγιοι, ἐν τῷ κέντρῳ δύο μετάλλια μετὰ προτομῶν νεαρῶν ἁγίων τελείας λεπτότητος καὶ κάτω δύο ἄλλοι ἅγιοι, ποδήρεις ὡσαύτως ἐφορτες ἐσθῆτας καὶ κρατοῦντες σταυρόν. Οἱ δύο μαχηταὶ εἶναι ὁ ἅγιος Γεώργιος καὶ ὁ ἅγιος Εὐστάθιος. «Ἀεὶ πιστεύω, ἐπέγραψε ὁ κ. Σλούμπεργερ, ὅτι ὑπάρχει ἄλλη παράστασις τοῦ ἁγίου Γεωργίου χαριεστέρα ταύτης. Ὁ μέγας ἀσιατικὸς ἅγιος, ὁ ὡραῖος τῆς Καππαδοκίας ἐφηβος, εἰς τὴν μεγίστην τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, παρίσταται ὑπὸ τὴν πλουσιωτάτην αὐτοῦ πολεμικὴν περιβολήν, τοιοῦτος, οἷον ὀνειροπόλουν αὐτὸν αἱ ζωηραὶ ἀνατολικαὶ φαντασίαι, τοιοῦτος, οἷον ἐφαντάζοντο αὐτὸν οἱ ἀνάριθμοι ὀρθόδοξοι χριστιανοί, οἱ ἐφέροντες τὸ τίμιον αὐτοῦ ὄνομα, μαχόμενον δηλαδὴ ὑπὲρ αὐτῶν ἐν ταῖς νεφέλαις ἐναντίον τῶν ἀοράτων πνευμάτων. Διότι, ὡς ὀρθότατα παρατηρεῖ ὁ Linas, ὁ δράκων καὶ ἡ παρθένος, οὓς ἡ παράδοσις σήμερον δίνάπτει πάντοτε πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Γεωργίου, προέρχονται οὐχὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἐκ τῆς Δύσεως». Καὶ ὁ ἅγιος Εὐστάθιος δὲ εἶναι ὡσαύτως Ἀσιάτης.

Αἱ μεσολαβοῦσαι δύο προτομαὶ εἶναι ἡ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Οὗτος ἦν ἰατρὸς καὶ παρέμεινεν ὁ πάτρων τῶν ἀσκληπιαδῶν. Γεννηθεὶς ἐν Νικομηδείᾳ τῆς Βιθυνίας, ἐν τῷ ἀρχαίῳ θέρματι τῶν Ὀπτιμάτων, ἑνὶ τῶν ἑλληνικωτάτων ἀσιατικῶν νομῶν τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους, ἀπέδη θεῖος ἰατρὸς, μετ' ἀπαραμίλλου φιλανθρωπίας καὶ αὐταπαρνησίας ἀσκῶν τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, τούτου δ' ἕνεκα ἐξόχως ἐτιμᾶτο ἐν Κωνσταντινουπόλει, διαπρέπων πλειότερον ἐν τοῖς ἁγίοις **Ἀναργύροις**, ὀνομασθεῖσιν οὕτω διὰ τὴν ἄνευ οὐδεμιᾶς χρηματικῆς ἀμοιβῆς, μόνον δὲ ἐκ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης παροχὴν τῆς ἰατρικῆς αὐτῶν συνδρομῆς πᾶσι τοῖς δεομένοις αὐτῆς. Πλεῖστα μικρὰ μνημεῖα, ἀπὸ τοῦ τριχίλου ἐξαρτώμενα, περίαπτα, φυλακτήρια, ἐγκόλπια ἔφεραν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἢ παρίστανον αὐτὸν ὑπὸ τὴν μορφὴν νεαροῦ διακόνου μετὰ τῆς κομψῆς ἀγενείου κεφαλῆς καὶ τῆς βοστρυχωτῆς κόμης αὐτοῦ. Πρὸς τούτοις ὁ ἅγιος Παντελεήμων παρίσταται πολλάκις καὶ ἐπὶ τῶν μολυβδίνων σφραγίδων, ἃς πάντες μετεχειρίζοντο ἐν Βυζαντίῳ εἰς σφράγισιν τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν. Τὰ ὄργανα, μεθ' ὧν πάντοτε παριστάνεται, ἀναπαράγονται καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ τριπτύχῳ, ἡ χειρουργικὴ ὀργανοθήκη καὶ ἡ μπλὰ ἢ ἡ σπαθίς.

Τὰ δύο πρόσωπα τοῦ κατωτέρου τμήματος, τὰ περιβαλλόμενα τὰς ἐσθῆτας, εἶναι ὁ ἅγιος Δημήτριος καὶ ὁ ἅγιος Προκόπιος. Ὁ πρῶτος εἶναι καὶ οὗτος εἷς τῶν μεγίστων βυζαντινῶν ἁγίων, εἷς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες μετὰ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ ἁγίου Νικο-

λίου παρίστανται μόνοι ἐπὶ τῶν μολυβδίνων σφραγίδων πολὺ πλειότερον ἢ πάντες ὁμοῦ οἱ ἄλλοι ἅγιοι. Ὁ ἅγιος Δημήτριος ἦν ὁ περίδοξος προστάτης τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς δευτέρας τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους πόλεως, μιᾶς τῶν χριστιανικῶν πρωτευουσῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῆς κατ' ἐξοχὴν **ὀρθοδόξου πόλεως** καλουμένης. Ἦν ἀνδύσατος καὶ εἶχε μαρτυρήσει ἐπὶ Μαξιμιανοῦ. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνεπαύετο ἐν κολυτελεῖ μαυσωλείῳ, θαυματουργικῆς δὲ ἥμης μεγάλης ἀπολαῦον, ἐπέσυρε πλείστους προσκυνητάς. Μιχαὴλ ὁ Δ' ἰδίᾳ ἐτίμα ἰδιαζόντως τὸν ἅγιον Δημήτριον, ᾧ καὶ ἀπένεμε τὸ ὄνομα τοῦ **Ἀθλοφόρου**, ὡς αὐτῷ ὀφείλων τὰς νίκας αὐτοῦ, κατὰ τὰς ἀιχνὰς δὲ κρίσεις τῆς ἐπιλησμίας, ὑφ' ἃς κατεῖχετο, μετέβαινεν εἰς Θεσσαλονίκην, ἐπικαλούμενος θεραπείαν παρὰ τοῦ ἁγίου. Ἡ τοῦ ἁγίου Δημητρίου βυζαντινὴ ἐκκλησία (παρανάλωμα τοῦ πυρὸς γενομένη κατὰ τὴν τελευταίαν πυρκαϊὰν) ᾠκοδομήθη κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα γενομένη δὲ εἶτα μητρόπολις, ἐδυλώθη ὑπὸ τῶν Σλαύων, τῶν Σιρακηνῶν, τῶν Νορμανδῶν, τῶν Φράγγων κλπ. ἀπεγυμνώθη πάντων τῶν θησαυρῶν αὐτῆς, ἢν δὲ τελευταῖον τέρενος, ἀφοῦ ἐγένετο ἓν τῶν θαυματουργημάτων καὶ ἓν τῶν μουσείων τῆς βυζαντινῆς τέχνης.

Ἐκ τῶν τεσσάρων προσώπων τῶν κάτω τμημάτων μόνος ὁ ἅγιος Δημήτριος αἴρει ἀποκεκαλυμμένην τὴν ἀριστερὰν χεῖρα· οἱ τρεῖς ἄλλοι φέρουσι τὰς χεῖρας αὐτῶν κεκαλυμμένας ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ μανδύου. Ὁ ἅγιος Προκόπιος ἦν δοὺξ, ἤτοι ναύαρχος τοῦ Βυζαντίου, μαχητὴς ἅγιος καὶ οὗτος, ἀποκεφαλισθεὶς ἐν Καισαρείᾳ.

Ἡ ὄπισθεν τοῦ τριπτύχου ὄψις εἶναι, ὡς ἐρρέθη, διατεθειμένη ὡς ἡ κυρία πρόσοψις.

Ἐπὶ τοῦ ἄνω τοῦ δεξιοῦ πτεροῦ τμήματος παρίστανται αἱ εἰκόνες δύο ἁγίων, φερόντων τὴν ἐπισκοπικὴν στολὴν, τὴν ἐσθῆτα καὶ τὸ σταυροκόσμητον περιτραχήλιον. Τᾷ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦσι, τῇ ἀριστερᾷ δὲ, κεκαλυμμένῃ ὑπὸ τὸν μανδύαν, κρατοῦσι κώδικα μετὰ πολυτελοῦς περιβλήματος. «Εἶναι οὗτοι, λέγει ὁ κ. Σλούμπεργερ, ὁ ἅγιος Βασίλειος καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, δύο τῶν διαπρεπεστάτων πατέρων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Βασίλειος ὁ Μέγας, ῥήτωρ πλήρης χάριτος καὶ εὐγλωττίας, ὅσον καὶ δεινὸς διαλεκτικός, ἐγένετο κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἐν τῷ Ποντῳ ἱδρυτὴς μοναστηρίου, ὅπερ ἀπέδη τὸ πρότυπον πάντων σχεδὸν τῶν ἔκτοτε ἱδρυθέντων ἐν Ἀνατολῇ· κυρίως ἐγένετο ἱδρυτὴς τοῦ περιφήμου ἐκείνου τάγματος, τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τοῦ ἀρχαιοτάτου τῶν θρησκευτικῶν ταγμάτων τοῦ χριστιανισμοῦ, τοῦ τάγματος ἐκείνου, ὅπερ διαπραιωθὲν μετὰ πολλοὺς αἰῶνας εἰς Ἰταλίαν, ἔμελλε νὰ συντελέσῃ ἐπὶ τοσοῦτον εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων διὰ τῶν περιστάσεων τῆς λήξεως τοῦ μεσαίωνος. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἦ Ναζιανζηνός, σύγχρονος τῷ Βασιλείῳ, ἐκ Καππαδοκίας καταγόμενος, ἐπί τινα χρόνον δὲ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οὗτος ἐγένετο εἷς τῶν εὐγλωττοτάτων συγγραφέων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας». Ἐπὶ τοῦ τριπτύχου παρίσταται προσβύτης μετὰ φαλακροῦ μετώπου, τοῦ ἁγίου Βασιλείου νεωτέρου εἰκονιζομένου.

Τὰ δύο μετάλλια τοῦ μεσαίου τμήματος παριστάνουσιν ὡσαύτως δύο ἐπισκόπους, τὸν ἅγιον Φωκᾶν καὶ τὸν ἅγιον Βλάσιον, ἐκεῖνον μὲν ἐπίσκοπον Σινώπης, ὑποστάντα τὸ μαρτύριον ἐπὶ Τραϊανοῦ, τοῦτον δὲ ἐπίσκοπον Σεβαστείας, θανατωθέντα ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ Λικινίου.

Κάτωθεν τούτων παρίσταται ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ ὁ ἅγιος Σεμπριανός. Περὶ τοῦ πρώτου τούτων ὁ κ. Σλούμπεργερ λέγει: «Ὁ ἅγιος Νικόλαος ἦν βεβαίως εἷς τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων δημοφιλεστάτων ἁγίων τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους. Ἐπίσκοπος Μύρων ἐν Λυκίᾳ, ἀπέθη, ὡς γνωστόν, ὁ προστάτης τῶν μειρακίων, μετὰ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου δὲ εἷς τῶν ἐπισήμων προστατῶν τοῦ ρωσικοῦ κράτους. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνεκομίσθη εἰς Βάριον (τῆς Ἰταλίας) τῷ 1087 ὑπὸ ἐμπόρων τινῶν τῆς πόλεως ταύτης, οἵτινες, ἐπανερχόμενοι ἐξ Ἀντιοχείας, ἀπεκόμισαν ἐξ αὐτῶν τῶν Μύρων, ἃ εὗρον ἠρημωμένα. Σήμερον ἔτι, ἐπιμελῶς διατηρούμενον, πλῆθυν προσκυνητῶν ἐπισύρει. Ἐκ πάντων τῶν ἐπὶ βυζαντινῶν μολυβδοβούλλων παριστανομένων ἁγίων συγχνότερον ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν μικρῶν τούτων μνημείων ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ὁ μέγας ἀσιατικὸς ἅγιος, ὁ σεπτὸς θαυματουργὸς τῶν Μύρων, ἠδύνατο μετὰ τὴν Παρθένον νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ κύριος προστάτης τῆς βυζαντινῆς σφραγιστικῆς. Ἐπὶ ἑκατὸν σφραγίδων, φερουσῶν δεξιᾷ τὴν εἰκόνα ἁγίου, πεντηκοντάκις τοιαύτιστον δύναταί τις νὰ ἴναι βέβαιος ὅτι ὁ ἀνεύρῃ τὴν πλατεῖαν καὶ ξηλὴν κεφαλὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου, τὴν μακρὰν καὶ πως κοινὴν ὄψιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ σφιγκτοῦ μετώπου, τῶν προεξεχουσῶν παρειῶν, τοῦ βραχέος καὶ οὐλου πώγωνος καὶ τῆς βραχείας ὡσαύτως καὶ βαστριχοπῆς κόμης, καλυπτούσης τοὺς κροτάφους. Ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου διπτύχου ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶναι κατὰ τι ἰδεώδης». Ὡς πρὸς τὸν ἅγιον Σεμπριανόν, ὁ μεγαλομάρτυς οὗτος ὑπέστη φρικώδη θάνατον ἐν Σεβαστείᾳ ἐπὶ Λικινίου.

Τὸ ἄνω τμῆμα τοῦ ἀριστεροῦ πτεροῦ φέρει καὶ τοῦτο δύο ἐπισκόπους, τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον καὶ τὸν ἅγιον Κλήμεντα τὸν Ἀγγύρας. Περὶ τοῦ χρυσορρήμονος τῆς οἰκουμένης διδασκάλου ὁ Linas λέγει: «Οὔτω παγίως τυγχάνει, ὥστε οὐδεμία ὑπάρχει ἀνάγκη πρὸς διατύπωσιν ἐνταῦθα τῶν γενικῶν γραμμῶν βιογραφίας πανταχοῦ διαδεδομένης· ἀλλ' ἡ κεφαλὴ αὕτη μετὰ τοῦ εὐρέος καὶ ἀπεψιλωμένου μετώπου, ἡ φυσιογνωμία αὐτῆ σοβαρᾶς ὠρμιότητος ὑπὸ τόνον ὑπιότητος ἀνεκφράστου, ὁ εἰς στρογγύλον διατεθειμένος οὗτος πώγων θὰ ἠδύναντο νὰ παράσχωσιν ἡμῖν, ἂν μὴ τὴν αὐθεντικὴν προσωπογραφίαν τοῦ θειοτάτου πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοὐλάχιστον τὴν κατὰ προσέγγισιν εἰκόνα αὐτοῦ, πρὶν ἢ αἱ γενεαὶ τῶν ἀντιγραφέων διαστρέψωσιν αὐτὴν καθ' ὁλοκληρίαν». Ὁ ἅγιος Κλήμης ἐκαρατομήθη ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ αὐτοῦ ἕδρᾳ Ἀγγύρᾳ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ.

Τὰ δύο μεσαῖα μετάλλια παριστάνουσι τοὺς ἁγίους Ἀναργύρους Κοσμᾶν καὶ Δαμιανόν, φέροντας τὰ αὐτὰ τῷ ἁγίῳ Παντελεήμονι ὄργανα, ἐξ Ἀσίας δὲ καὶ ταύτους καταγόμενοις.

Τέλος τὸ κάτω τμῆμα φέρει τὸν ἅγιον Γεώργιον τὸν θαυματουργόν, περιβεβλημένον ἐπισκοπικὴν στολὴν, διάδημον διὰ τὰ ἐξαίσια αὐτοῦ θαύματα καὶ διότι οὐδέποτε ἐμαρτύρησεν, εἶτα δὲ τὸν ἅγιον Ἰάκωβον τὸν Πέρσην. Εὐλόγως κατὰ τὸν κ. Σλούμπεργερ ὁ Linas παρατηρεῖ ὅτι ὁ τύπος τοῦ προσώπου τούτου εἶναι ὅλως ξένος, οὐδὲν ἔχων κοινὸν πρὸς τοὺς ἑλληνορρωμαϊκοὺς τύπους, τοῖς παριστανομένοις ἐπὶ τοῦ λοιποῦ τριπτύχου.

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας προσόψεως τοῦ κεντρικοῦ ἀέρος εἶναι γεγλαμμένη ὡραιοτάτη καὶ περιεργοτάτη ἀλληγορικὴ παράστασις. Μέγας σταυρὸς ἐξαρέτου σχήματος μετὰ μακροῦ δόρατος καὶ κεράτων πλατέων κατὰ τὰ ἄκρα καὶ μαργαριτοκολλήτων, κεκοσμημένος δὲ ἐν τῷ κέντρῳ καὶ ἐπὶ ἑκάστου τῶν ἄκρων αὐτοῦ δι' ἄνθους πολυπετάλου, κατέχει τὸ ἔδαφος. Πρὸς τὰ ἄνω ἀναγινώσκονται τὰ ἀπαραίτητα: IC XC NIKA. Οὐρανὸς διάστερος δεσπόζει τῆς ὅλης σκηνῆς. Ἀλλὰ τὸ πρόγραμα ἀποτελοῦν τὴν πρωτοτυπίαν τῆς περιέργου ταύτης εἰκόνας εἶναι τὸ μεμικρογραφημένον γοητευτικὸν καὶ δροσερὸν τόπιον, τὸ κοσμοῦν τὸ κατώτατον μέρος, ἐξ οὗ δὲ φαίνεται ἐξερχόμενος ὁ σταυρός, ἀναπαράστασίς τις τοῦ ἐπιγείου παραδείσου, χάριεν δασύλλιον ἐκ δένδρων καὶ θάμνων, ἐκ βάτων καὶ χλόης, ἐξ ἀμπέλων καὶ ἀνθέων καὶ ὀπωρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων κυκλοφοροῦσι διάφορα ζῶα, θαυμασίως εἰργασμένα. Ἀπὸ τοῦ δασυλλίου τούτου προβάλλουσι δύο γιγάντια δένδρα, δύο ὡραῖαι κυπαρισσοί, περιπεπλεγμέναι ἡ μὲν ὑπὸ ἀμπέλου πλήρους βοτρύων, ἡ δὲ ὑπὸ κισσοῦ μετὰ τῶν κόκκων αὐτοῦ. Πλησιάζουσαι πρὸς τὸν σταυρόν, κατέχουσι τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ, προσκλίνουσαι πρὸ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν πρὸς τὸ κεντρικὸν ἄνθος, ὡς ἐν διωπτλῇ λατρείᾳ. «Οὐδὲν ὡρμιότερον, λέγει ἐπὶ λέξει ὁ κ. Σλούμπεργερ, τοῦ τρόπου, καθ' ὃν παριστάνονται τὰ φυτὰ τοῦτα καὶ ζῶα. Εἶναι ἀμίμητος πραγματικότης ὡς πρὸς τινας λεπτομερείας, φαίνεται ὅτι αὐτὴ ἡ ἀληθὴς φύσις ἀναπαρίσταται, οἱ ἐπαναλαμβάνοντες δὲ ἠφάσεις ἀπομνημονευθείσας περὶ τῆς οὔτως ἀκαμάτου καὶ τυπικῆς βυζαντινῆς τέχνης θὰ ἐξεπλήσσοντο λίαν, ἂν ἐλάμβανον τὸν κόπον νὰ ἐξετάσωσι μετ' ἀκριβολογίας, μετὰ τοῦ μικροσκοπίου σχεδὸν εἰς χεῖρας, τὰ πλήρη ζωῆς καὶ ἀληθείας ταῦτα ζῶα, εἰργασμένα ὡς οἱ ὀρεχάλκοι τῆς Βαρύας. Ἴδετε πρὸ πάντων τοὺς δύο ἐκείνους λέοντας, κεκυμμένους ἐν τῷ κορμῷ τῆς ἀριστερᾶς κυπαρισσου· φαίνονται ὡς ἀντιγραφέντα ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως· τόσον τέλειον ἔχουσι τὸ σχῆμα καὶ τὰς κινήσεις. Ἴδετε ἐκεῖνον, ὃς ἀναριχᾶται διὰ τῶν θάμνων, ἐνεδρεύων τὸν λαγῶν. Οὐδέποτε ἀπεμιμήθη τις τὴν φύσιν πλησιέστερον. Πτηνὰ διάφορον εἴδῶν, τεθειμένα πανταχοῦ σχεδόν, ἄδουσιν ἢ πλήττουσι διὰ τοῦ ῥάμφους τὰς σταφυλὰς καὶ τοὺς ἄλλους

κόκκους. Ἔσχον ἤδη τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω ὅτι οἱ βυζαντινοὶ καλλιτέχναι τοῦ Γ' αἰῶνος διέπρεπον εἰς τὴν ἀναπαραγωγὴν τῶν ζώων. Ἐπὶ δειᾶς ἤδη μολυβδοβούλλων, ἀνικόντων εἰς στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἐποχῆς ταύτης, παρατηροῦνται ἰδιαιτέρως παραστάσεις ἀγρίων ζώων, ὧν ἡ πιστότης, ἡ χάρις καὶ ἡ καλλονὴ τῆς ἐπεξεργασίας εἶναι ἀπροσδιαστάτα. Ἀδύνατος ἀποβαίνει ἐφεξῆς ἡ ὑποστήριξις τῆς γνώμης, καθ' ἣν οἱ βυζαντινοὶ καλλιτέχναι τοῦ καλοῦ αἰῶνος ἠγνόουν τὴν τέχνην τοῦ ἐμβάλλειν ζωὴν εἰς τὰς σινθέσεις αὐτῶν».

Ὁ Linas διὰ μακρῶν ἑρμηνεύει τὴν θεμελιώδη ἰδέαν τοῦ κεντρικοῦ τούτου πίνακος, ὃς κατ' αὐτὸν παριστάνει τὸν θρίαμβον τοῦ σταυροῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἐδέμ, καταλήγει δὲ εἰς τὰ ἑξῆς συμπεράσματα, ἅπερ κατὰ λέξιν παρατίθησιν ὁ κ. Σλούμπεργερ: «Ἄνω ὁ τεχνίτης τοῦ τριπτύχου παριστάνει τὸ στερέωμα διάστερον κάτω ζῶα, δένδρα καὶ φυτὰ ὑδροχαρῆ, ἀπονοοῦντα τὴν ὕπαρξιν ἱερῶν ποταμῶν. Τοιοῦτο σύνολον χαρακτηρίζει τὴν Ἐδὲμ ἐπικκέστερον ἢ ὥστε νὰ ἐπιτρέπηται πλάνη. Ἡ παρουσία τῶν κεκλιμένων κυπαρίσσων εἶναι δυσχερεστέρα πρὸς ἀκριβῆ ἑρμηνείαν. Παριστάνουσι τὰ δύο τῆς παραδόσεως δένδρα τοῦ παραδείσου, τὸ δένδρον τῆς ζωῆς μετὰ τῆς πολυβότρυος ἀμπέλου καὶ τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ μετὰ τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν μὴ ὀδωδέμων τῷ ἀνθρώπῳ κόκκων αὐτοῦ, τεταγμένων τοῦ μὲν ἀγαθοῦ δεξιᾷ, τοῦ δὲ πονηροῦ ἀριστερᾷ· Τοῦτο εἶναι δυσχερὲς νὰ ὁρίσῃ τις μετὰ θετικότητος. Σημειωτέον ὅτι ὁ τύπος οὗτος τῶν κυπαρίσσων, κλινουσῶν τὴν κορυφὴν αὐτῶν πρὸς τὸν Χριστόν, αὐτοπροσώπως παριστανόμενον ἢ ἀντικαθιστάμενον ὑπὲ μὲν ὑπὸ τοῦ σταυροῦ, ὑπὲ δὲ ὑπὸ λαμπάδος ἀνημμένης, ἀνευρίσκεται πολλάκις ἐπὶ τῶν παντὸς εἴδους βυζαντινῶν μνημείων, ὅτι δὲ ἡ κυπαρισσος καὶ ἐν γένει τὰ ἀειθαλῆ παριστάνουσι συμβολικῶς τὴν μέλλουσαν ζωήν.

Περὶ τοῦ ἐν λόγῳ τριπτύχου προσθετέον καὶ τὰς ἑπομένας πληροφορίας. Τοῦτο ἀρχῆθεν δὲν ἦτο τοιοῦτον, οἷον σήμερον παρίσταται ἢν κεχρυσωμένον καὶ δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν κεχρωσμένον, τῆς διακοσμήσεως δὲ ταύτης ἴχνη ἔτι σῴζονται. Αἱ τῶν ἁγίων φωτειναὶ στεφάναι ἦσαν μεμετωμέναι, τὸ αὐτὸ χρῶμα δὲ ἐπλήρου τὰ κοιλώματα τῶν κεχαραγμένων χαρακτήρων. Ἀφ' ἑτέρου πάντα τὰ ἀνάγλυφα, ἐκτὸς μόνων τῶν γυμνῶν αὐτῶν, ἦσαν κεχρυσωμένα. Ἡ ἐξαφάνισις αὕτη τῆς χρυσώσεως καὶ ἡ ἐλλειψις δύο ἀσημάντων ῥάδδων ἀποτελοῦσι τὴν μόνην σχεδὸν ᾠδορίν, ἣν διὰ τῶν αἰώνων ὑπέστη τὸ ἐλεφάντινον τοῦτο ἀριστούργημα. Τὸ τρίπτυχον Ἀριμαθὶ εἶναι προϊὸν τῆς καλλίστης ἐποχῆς τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἀναμφιβόλως δὲ ἐγλύφη περὶ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Γ' αἰῶνος. Ὁ Linas λέγει καὶ ὁ κ. Σλούμπεργερ συμφωνεῖ αὐτῷ ὅτι ἀρκεῖ νὰ παραβάλῃ τις τὸ ἔργον τοῦτο πρὸς τὴν διάσημον λειψανοθήκην τοῦ τιμίου σταυροῦ, τὴν διατηρουμένην ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς Λιμβούργης, οὗ ἡ χρονολογία εἶναι ὀστική, ὡς καὶ πρὸς τὰς θαυμαστὰς μικρογραφίας τοῦ χειρογράφου τῆς εθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, χρονολογουμένου ἀπὸ τοῦ 964, ἵνα πεισθῇ ὅτι τὰ μνημεῖα ταῦτα εἶναι σύγχρονα.

Τοιαῦτα περίπου κατὰ τὸν Γουσταῦον Σλούμπεργερ ἡ νέα αὕτη πολύτιμος κτῆσις τοῦ μουσείου τοῦ Λούβρου.

Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Οἰνόπνευμα καὶ τέϊον. (ἡ συγκριτικὴ αὐτῶν ἐνέργεια ἐπὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων.) — Ὁ κ. Κραπελὶν ἀνεκοινώσατο ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου σειρὰν συγκριτικῶν πειραματικῶν πορισμάτων περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς χρήσεως τῶν δύο τούτων οὐσιῶν ἐπὶ τῶν συνήθων φυσικῶν ἀντιδράσεων. Κατ' αὐτὸν τὸ οἰνόπνευμα ἐλαττοῖ τὰς ἰδέας, ἀλλ' ἐνισχύει τὴν φωνητικὴν συνάφειαν τῶν λέξεων καὶ τὴν συνάφειαν τῶν ἀκουστικῶν ἐντυπώσεων: ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ εὐχερέστερον δύναταί τις νὰ ἀποστηθίσῃ ἕνα λόγον, τοὐναντίον δὲ ἡ ἐργασία τῆς διανοίας εἰς τὴν ἐξεύρεσιν συνδέσμου τῶν ἰδεῶν σπουδαίως δυσχερεστέρα ἀποβαίνει. Ἡ μνημονικὴ δύναμις σπουδαίως ἐλαττοῦται, παρὰ τὴν ἐπιγενομένην αἴσθησιν ἐλαφρότητος ἐν τῷ βαδίσματι, ἣν ἀναζητοῦσιν οἱ πίνοντες καὶ ἤτις ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ πιστεύειν τοὐναντίον ὅτι ἐκθλίβει ἀνάπτυξις τῆς δεξιότητος ἐν τῇ χρησιμοποιήσει τῆς δυνάμεως ἐκείνης.

Τὸ τέϊον ὑποβοηθεῖ τὴν τῶν ἰδεῶν συνάφειαν καὶ τὴν διανοητικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ δυσχερῆ καθίστησι τὴν ἐν τῇ ἀκοῇ συνάφειαν τῶν λέξεων.

Στρατάρχαι (ἡ ἡλικία αὐτῶν). — Γερμανικὴ στρατιωτικὴ ἐφημερὶς ἐξήταζεν ἰσχάτως ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ Μόλτκε τὸ ζήτημα ἐν τίνι ἡλικίᾳ ὁ στρατηγὸς ἐπιτυγχάνει τῆς ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ ἐπεβεώρησε πάντας τοὺς μεγάλους στρατηγοὺς τῆς ἱστορίας.

Διὰ τὰς πλησιεστέρας πρὸς ἡμᾶς ἐποχὰς ὁ γράφων παρέχει τὰς ἑξῆς πληροφορίας.

Ὁ Βαλλενστάϊν ἤρξατο ἐν ἡλικίᾳ 49 ἐτῶν τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ σταδίου ὡς ἀρχιστρατήγου. Ὁ Τίλλυ ἦγε τὸ 60ον ἔτος κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Γουσταῦος Ἀδόλφος ἦγε τὸ 38ον ἔτος τῆς ἡλικίας ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου τοσαύτας ἤρατο νίκας.

Ὁ Βερνάρδος, δοὺξ τῆς Βαϊμάρης ὅστις ἐξηκολούθησε καὶ ἐκέρδισε τὴν ἐν Λοῦτζεν μάχην μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου, ἦγε μόλις τὸ 29ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

Ὁ Γόρτσακοφ κατέστη ἐν ἡλικίᾳ 38 ἐτῶν ἀρχηγὸς τοῦ σουηδικοῦ στρατοῦ.

Ὁ στρατάρχης Φουένταες, ὁ ἀντίπαλος τοῦ δουκὸς τοῦ Ἐγκιέν, ἦν γέρων 82 ἐτῶν. Ὁ Τουρέννος ἦγε τὸ 63ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ὅτε ἀνέλαβε τὴν λαμπρὰν ἐκστρατείαν ἐναντίον τοῦ δουκὸς τῆς Λοθαρηγγίας· ὁ σύγγονος αὐτοῦ Κονδὲ ἤρατο ἐν ἡλικίᾳ 22 ἐτῶν τὴν πρώτην αὐτοῦ νίκην ἐν Ροκρουά.

Ὁ Μοντεκούκολη ἦγεν ἤδη τὸ 58ον ἔτος τῆς ἡλικίας ὅτε ἐνίκησε τοὺς ὀθωμανοὺς παρὰ τὸν Ἅγ. Γοθάρδον. Ὁ Φρειδερῖκος Γουλιέλμος, ὁ μέγας ἐκλέκτωρ, ἐνίκησεν ἐν ἡλικίᾳ 55 ἐτῶν τοὺς Σουηδοὺς παρὰ τὸ Φέρβελλιν· ὁ στρατάρχης αὐτοῦ Φέρβλιγγερ ἦγε τὸ 60ον ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ὁ δοὺξ τοῦ Λουξεμβούργου, στρατάρχης Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', ἐνίκησεν ἐν ἡλικίᾳ 49 ἐτῶν τὸν πρίγκηπα τῆς Ὀράγγης. Σταρεμβέργ ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Βιέννης, ἦγε τότε τὸ 45ον τῆς ἡλικίας. Ὁ πρίγκηψ τῆς Σαβοΐας Εὐγένιος, ἤρατο τὴν νίκην τῆς Ζέντας ἐν ἡλικίᾳ 34 ἐτῶν. Ὁ Μαρλμπόρου, ὁ σύγγρονος αὐτοῦ, ἦγε τὸ 50ον ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ ΙΒ', μόλις ἦγε τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας ὅτε ἤρατο τὴν νίκην τῆς Νάρβας. Ὁ στρατάρχης Δαβιλλὰρ ἦν νικηφόρος ἐν τῷ 49ῳ ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ· ἡ ἐπιτυχία ἐγκατέλιπεν αὐτὸν κατὰ τὸ 56ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἐν ἡλικίᾳ 81 ἐτῶν ἐνδόξως ἐπεράτωσεν ἐκστρατείαν.

Φρειδερῖκος ὁ μέγας ἤρατο τοῦ στρατηγικοῦ αὐτοῦ σταδίου ἐν ἡλικίᾳ 28 ἐτῶν. Ὁ Ναπολέων ἦγε τὸ 27ον ἔτος κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ πολέμου· ἡ ἡλικία τῶν μεγαλειτέρων αὐτοῦ στρατηγῶν ἐποίκιλλε μεταξὺ 30 καὶ 40 ἐτῶν. Ἐν τοῖς πολεμίοις αὐτοῦ ὑπῆρχον καὶ γέροντες. Ὁ νεώτερος καὶ ὁ ἱκανώτερος ἦγε μόνον τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ὅτε ἤρατο τὴν πρώτην νίκην ἐναντίον τοῦ Μορίτ· Ὁ Οὐέλιγκτων ἀνέλαβεν ἐν ἡλικίᾳ 30 ἐτῶν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐν Ἱσπανίᾳ στρατοῦ. Ὁ Βλοῦχερ ἦν γέρων 71 ἐτῶν ὅτε ἤρατο τὰς ἐν Λοῦτζεν καὶ Βαούτζεν νίκας. Ὁ Ραδέτζκης, ὁ αὐστριακὸς στρατάρχης, ἐνίκησεν ἐν ἡλικίᾳ 83 ἐτῶν τοὺς ἰταλικοὺς στρατοὺς· ὁ ἀρχιδοὺξ Ἀλβέρτος ἦγε τὸ 49ον ἔτος τῆς ἡλικίας ὅτε ἤρατο τὴν ἐν Κουστόζᾳ μάχην.

Ὁ πρίγκηψ Φρειδερῖκος Κάρολος τῆς Πρωσίας ἤρατο τὴν πρώτην αὐτοῦ νίκην ἐν ἡλικίᾳ 38 ἐτῶν· ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος ἦγε τὸ 35 ἔτος ὅτε ἀπεράσισε τὴν τύχην τῆς ἐν Σαδόβῃ μάχης. Ὁ Μόλτκε ἦγε τὸ 39ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ὅτε διηθήνε τὴν πρώτην αὐτοῦ μάχην, ἥτις ὑπῆρξεν ἀτυχής· τῶν νικῶν ἤρξατο ἐν ἡλικίᾳ 66 ἐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι στρατηγός τις δύναται νὰ νικήσῃ ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ.

Διατριβὴ σπουδαστρίας ἐν Καμβρίδγῃ. — Ἐν ἐπιστολῇ νεαρᾶς ἀμερικανίδος, φοιτητρίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Καμβρίδγης, ὑπῆρχον ἀρκετὰ περίεργοι λεπτομέρειαι περὶ τοῦ βίου, ὃν διάγουσιν ἐν γυμνασίῳ, ἱδρυμένῳ δι' αὐτάς, αἱ ἱκανῶς πολυάριθμοι ἤδη φοιτήτριαι τοῦ πανεπιστημίου τούτου.

« . . . . . Ὁ κώδων δίδει τὸ σύνθημα τῆς ἐγέρσεως τῇ 7 1/2 ὥρᾳ. Τῇ 8ῃ ὥρᾳ εἰρισκόμεθα πᾶσαι ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ διὰ τὴν ἑωθινὴν προσευχήν· κατ' αὐτὴν παρίστανται καὶ οἱ ὑπηρέται. Μένομεν ὄρθαί, κατὰ τὴν στιγμὴν ὅμως τῆς προσευχῆς γονυπετοῦμεν πάντα. Ἀθορύβως στρεφόμεναι πρὸς τὴν ἀναγινώσκουσαν. Ὡς πρὸς τοὺς θεράποντας, οὗτοι στρέφονται πάντοτε πρὸς τὸν τοῖχον. Εἶτα ἐπέρχεται τὸ πρόγευμα. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εἴπω ὑμῖν πῶς γίνεται τοῦτο. Ἐν ἑνὶ τῶν ἄκρων τῆς αἰθούσης παρατίθεται εὐρεῖα τράπεζα φέρουσα ἄρτους. Τρέχουσαι πρὸς ταύτην κόπτομεν ἀνὰ ἓν τεμάχιον, μεθ' ὃ ἀναζητοῦμεν ταπάχιον χειρομηρίου· ἢ ὠσὶ ἢ σαρδέλλας· λάβετε ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὰ «ἢ» ταῦτα, διότι οὐδέποτε τολμῶμεν νὰ λάβωμεν δύο ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν ὁμοῦ. Τὸ τοιοῦτο δυσάρεστον θὰ ἐνεποίει ἐντύπωσιν. Ἔχομεν πρὸς τούτοις σακχαρίον βραστόν, ἠδύσματα, τέϊον καὶ καφέ. Ὅταν προγευθεύωμεν οὕτως ἐκεῖνο τὸ ἁπαίσιον θέλομεν καθήσθαι ἐν μιᾷ τῶν μικρῶν τραπεζῶν, αἵτινες κοσμοῦσι τὴν αἴθουσαν καὶ τρώγομεν ἐν σιγῇ. Μόλις ἀνταλλάσσομεν μίαν «καλὴν ἡμέραν» ἢ ἓν νεῦμα τῆς κεφαλῆς. Ἀφ' ἧς στιγμῆς κατεργώμεθα τῶν θαλάμων ἡμῶν. Τοῦτο φαίνεται συμβατὸν κατὰ τὴν ἑξῆς ἀρχήν, ὅτι ἐν τοῖς μεγάλοις τούτοις πανεπιστημίοις, ὅπου διατελοῦμεν ἐν διαρκεῖ συνεπαφῇ μετὰ τῶν συμμαθητριῶν ἡμῶν, παράχρηστες τῆς ἐνεργείας θὰ ἦτο τὸ ἐπιδοῦναι εἰς διαρκεῖς φιλοφρονήσεις καὶ φλυαρίας.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ἐξερχόμεθα εἰς τὴν κῆπον. Ὁ ἐν ὑπαίθρῳ βίος, ὡς γινώσκετε, καταναλίσκει μέγα μέρος τῆς διημερεύσεως ἐν Ἀγγλίᾳ. Καὶ αὐτόθι ὅμως τηροῦμεν σιγήν. Ἂν ἔχητε στενωτάτην τινὰ φίλην συμπεριδιαβάζετε ἴσως μετ' αὐτῆς· ἀλλ' οὐχὶ συνηθὲς τοῦτο.

Τῇ 9ῃ ὥρᾳ μεταβαίνομεν εἰς τοὺς θαλάμους ἡμῶν πρὸς ἐργασίαν, μόλον ὅτι οὐδεὶς νόμος ἐπιβάλλει τοιαύτην ὑποχρέωσιν.

Τὴν 1ην ὥραν παρατίθεται τὸ γεῦμα, συνιστάμενον συνήθως ἐκ ζωμοῦ, κρέατος, γεωμήλων, πλακουντίων καὶ πουδίγκας· Μετὰ τὸ γεῦμα τοῦτο ἐπέρχεται ἀναψυχὴ διὰ περιπάτου, παιγνιδίων ἐν τῇ παιδιᾷ καὶ γυμνάσεως διὰ μονοξύλων. Τὴν ἐν τοῖς μονοξύλοις γύμνασιν ἔγραν λίαν θελκτικήν· ἀλλ' ὑπόσον διαφέρουσιν οἱ Ἄγγλοι τῶν ἡμετέρων συμπατριωτῶν. Μολονότι αἱ νεαραὶ κόραι, αἱ ἐν τῷ διὰ μονοξύλων γυμνάσματι ἐνασχολούμεναι, πολλάκις ἐντυγχάνουσι σπουδαστὰς ἐν τῷ αὐτῷ ἐπίσης γυμνάσματι ἐνασχολουμένους, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον συμβαίνει ὅπερ νὰ ὁμοιάζῃ καὶ πόρρωθεν ἔστω πρὸς τὸ ἐρωτοτροπεῖν. Ἅπαξ ὅμως, προκειμένου νὰ μεταίχω ἐκδρομῆς διὰ μονοξύλου μετ' ἄλλων σπουδαστριῶν, ἐδέησε νὰ μεταγάγωμεν τὸ ἡμέτερον μονόξυλον μέχρι τινὸς ἀποστάσεως. Ὅμιλος σπουδαστῶν παρετήρησεν ἡμᾶς· οὗτοι, σπεύσαντες, ἔλαβον τὸ ἡμέτερον μονόξυλον, μετήγαγον αὐτὸ εἰς τὸ ποθούμενον μέρος καὶ ἀπεσύρθησαν ἀσχαριστήσαντες μόνον διὰ τῶν πειλιδίων αὐτῶν. Οὐδὲ λέξις ἀπηγγέλθη· οὐδὲ βλέμμα ἀντηλλάγη ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν σπουδαστριῶν. Τὸ δίεθνμα αὐτῶν ἦν ἁπλῆ πρᾶξις συσχολαστῶν. Πιστεύετε ὅτι ἐν Ἀμερικῇ ἐν παραπλησίᾳ συναντήσει ὁμίλου σπουδαστῶν μεθ' ὁμίλου φοιτητριῶν τὰ πράγματα θὰ παρήρχοντο ἢ ἠδύναντο νὰ παρέλθωσιν οὕτω;

Μετὰ τὰ πρὸς ἀναψυχὴν γυμνάσματα ἐπιστρέφομεν εἰς τοὺς θαλάμους ἡμῶν μέχρι τῆς ὥρας τοῦ δείπνου, ὅπερ παρατίθεται τῇ 7 1/2 τῆς ἑσπέρας· ἐν τούτῳ ὅμως ἐπικρατεῖ πολλὴ λεπτότης καὶ τάξις. Αἱ τούτου μετέχουσαι ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν εὐπρεπῆ τὴν περιβολὴν καὶ τὸ θωράκιον ἐν ἡμισελήνῳ ἔσωθεν κεκομμένον· ἀριπρεπὲς δὲ θεωρεῖται τὸ κοσμεῖν τὴν ἑαυτῆς διὰ πολλῶν τριχάπτων. Ἡ συνδιάλεξις δέον νὰ περιστρέφηται περὶ ζητήματα οὐχὶ σοβαροῦ χαρακτῆρος καὶ ἐπὶ οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται τὸ διαλέγεσθαι περὶ τῶν εἰς τὸν ἐν τῇ σχολῇ βίον ἀφορώντων.

Μετὰ τὸ δεῖπνον σπουδάζομεν μέχρι τῶν 10 ὡρῶν· κατόπιν λαμβάνομεν κακάον. Κατόπιν ἑκάστου γεύματος προσφέρεται καφφὲς ἢ τέϊον ἐν τοῖς θαλάμοις· τὸ κακάον ὅμως προσφέρεται μεταξὺ τῆς 10 καὶ 11 μ. μ. Τὰ κακάο ταῦτα ὅμως προσφέρονται συνήθως εἰς πολλὰς φοιτητρίας ἀπὸ κοινοῦ. Τὸ κακάον παρασκευάζεται ἐν αὐτῷ τῷ θαλάμῳ τῆς προσφερούσης τοῦτο φοιτητρίας συνοδεύεται δὲ ὑπὸ βουτυρούχων ἀρτίσκων, πλακούντων κλπ. Εἰς τὰς ἑσπερίδας, οὕτως εἰπεῖν, ταύτας μεγάλη ἀποδίδεται σπουδαιότης διότι θεωροῦνται ὡς ἀριστοδιώκται εἰς τὸ διδάσκειν τὰς νεαρὰς κόρας τίνι τρόπῳ δύνανται νὰ ὑποδέχωνται μετ' ἀπλότητος ἅμα καὶ μεγαλοπρεπείας».

Τοιαυτὴ μὲν θὰ ἦτο ἴσως ἡ ἑξῆς κρίσις ἀλλὰ τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἐπιστολῆς φαίνεται τεκμηριοῦν λίαν σαφῶς ὅτι ἡ γράψασα εἶχεν ἰδίᾳ ὑπ' ὄψιν τὸ

Far la vita dello sindente
Mangiar, bere, e far niente

ὡς λέγουσιν οἱ Ἰταλοί: ἄγειν βίον σπουδαστοῦ, ὅστις συνίσταται ἐν τῷ τρώγειν, πίνειν καὶ πράττειν οὐδέν.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Γερμανίας. — Τὴν 1ην παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐγένετο ἡ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ καθ' ἅπαν τὸ γερμανικὸν κράτος. Ἡ Γερμανία ἠρίθμει τότε 49,422,928 κατοίκους. Κατὰ τὰ πέντε ἔτη, ἅτινα παρῆλθον ἀπὸ τῆς προτελευταίας ἀπογραφῆς (1885) καὶ τῆς τοῦ δεκεμβρίου τοῦ 1890, ὁ πληθυσμὸς αὐξήσας κατὰ 2,665,138 ἄτομα, ἤτοι κατὰ 503000 κατ' ἔτος κατὰ μέσον ὅρον

Ἡ Πρωσσία ἔχει 29,959,388 κατοίκους, ἡ Βαυαρία 5,589,382, ἡ Σαξωνία 3,500,513, ἡ Βυρτεμβέργη 2,035,443, τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης 1,656,817 καὶ ἡ Ἀλσατία-Λοθαρηγγία 1,603,987.

Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΛΑΣΣΑΝΕΙΟΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγουμένων ἀριθμόν).

Τὸ κορδόνι. — Ἡ Πολυξένη, θεραπαινὶς πλουσίου ὁμογενοῦς, διαμένοντος ἐν Ψαλλίῳ κατὰ τὸ θέρος, ἐρᾶται τοῦ Φιλοποίμενος· μὴ δυνηθεῖσα ὅμως νὰ πληροφορηθῇ περὶ τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἄνθους Μαργαρίτας, προτείνει τῷ ἐραστῇ τὴν λύσιν τοῦ ἀκολούθου αἰνίγματος·

Θὰ 'πῆς 'στὸν ἐλαιῶνα κάτω, κι' ἀπὸ 'κεῖ
θὰ ξεριζώσῃς, Φιλοποίμην, μιὰ ἐλιά·
ὄχι μὲ ξύλο ὅμως ἢ μὲ σίδηρο,
θὰ τὴν τραβήξῃς μ' ἐργαλεῖο μαλακό,
μὲ ἕνα πραγματάκι, ποῦ μὲ τὸ σχοινὶ
ὁμοιάζει, ἀλλὰ δὲν εἶναι σχοινί· ἀλλιῶς
τὸ λέν. Εἶν' ἕνα πραγματάκι, ποῦ λυγᾷ
καὶ κουλουριάζεται. Οἱ ἀξιωματικοὶ
μ' αὐτὸ στολίζονται. Καὶ 'στὶ ποδήματα
τὰ βάζουν οἱ τσαγγάριδες πολλαῖς φοραῖς.

Ὁ πτωχὸς Φιλοποίμην, μὴ κατορθῶν νὰ εὕρῃ τὴν λύσιν, στενοχωρεῖται, ἀλλὰ λύει τὸ αἴνιγμα ὁ ἀνθοπώλης Γέρο-Νικόλας. Οὗτος, καύσας τσαρούχιον, καλεῖ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς Μπαλωματῆδες, οἵτινες, πλέξαντες διὰ σχοινίων κορδόνιον, ὁρμῶσι μετὰ τοῦ Φιλοποίμενος καὶ τοῦ Γέρο-Νικόλα εἰς τὸν ἐλαιῶνα, ἀλλ' οὗτος φρουρεῖται ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς Ἑλῆς. Ἐντεῦθεν προκαλεῖται δεινὸς ἀγών, καθ' ὃν οἱ Ποσαπέρνηδες, καλῶς ὠπλισμένοι, τρέπουσιν εἰς φυγὴν τοὺς Μπαλωματῆδες, οὗτοι ὅμως, μεταπεμψάμενοι ἐκ Πειραιῶς ἐπικούρους τοὺς ὁμοτέχνους, νικῶσι τοὺς ἀντιπάλους, εἰς οὓς ἐπιβάλλουσι κωμικοὺς ὅρους εἰρήνης. Οὕτως ἡ ἐλαία ἐκριζοῦται ὑπὸ τῶν Μπαλωματῆδων, ὁ δὲ Φιλοποίμην λαμβάνει εἰς γάμον τὴν Πολυξένην.

Ὁ ποιητὴς ὀνομάζει τὸ ἔργον αὐτοῦ κωμῳδίαν, ἀλλὰ πράγματι, λέγει ἡ κρίσις, εἶναι μῖμος, ἅτε ἐστερημένον πάσης πλοκῆς· πολλαχοῦ ἐπιδεικνύει εὐφυΐαν. Τὰ ᾄσματα αὐτοῦ εἶναι ἐπιτυχῆ πως. Ὁ ποιητὴς φαίνεται λόγιος, πολλάκις μὲν ἐπ' ἀγαθῷ, ἐνίοτε δὲ ἐπὶ κακῷ· τὰς ἰδέας αὐτοῦ ζητεῖ νὰ στηρίξῃ ἐπὶ χωρίων τοῦ Θεοκρίτου. Ἀλλ' εἶναι γνώστης τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας, ἣν καὶ ἀπομιμεῖται. Ὁ καθ' ἡμᾶς πολιτικὸς βίος, οὐχὶ τόσον ἐλεύθερος ὡς ὁ τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, δὲν ἀνέγεται τὴν ἄκραν ἐλευθεροστομίαν τῆς πολιτικῆς κωμῳδίας· ὅθεν καλῶς ἔπραξεν ὁ ποιητής, ἀποφυγὼν τὴν ὀνομαστὶ κωμῳδησιν.

Ἄνθρακες. — Εὐαγόρας ὁ φιλόλογος ἐρᾶται Ἀργυροῦς, τῆς θυγατρὸς πλουσίου Ἀθηναίου Στρεψιάδου, ἀνδρὸς ἀρχαϊκῆς ἀνατροφῆς. Ἀλλ' ἡ σύζυγος Μεγατίμη εἶναι ἐπιπόλαιος, ξενότροπα ἤθη ἀπομιμουμένη, ψευδοφραγκικά, φρονοῦσα ὅτι ἐν τούτοις κεῖται ἡ εὐγένεια. Παραπεισθεὶς ὑπ' αὐτῆς ὁ ἀγαθὸς σύζυγος, ἀποφασίζει νὰ ἐκδώσῃ τὴν θυγατέρα οὐχὶ εἰς τὸν χρηστὸν φιλόλογον, ἀλλ' εἰς τὸν ἀγύρτην δημαγωγὸν Πλανίδην. Οὗτος εἶναι τέλειος τύπος δημοκλάκος, γινώσκει καλῶς τοὺς πολιτικοὺς αὐτοῦ πελάτας, πρὸς οὓς φέρεται ὡς πρὸς ἀνδράποδα. Ὅταν ἀναμένωσιν οὗτοι ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐν τῇ αἰθούσῃ τὸν Πλανίδην, οὗτος δικαιολογεῖται ὡς ἑξῆς:

Συγγνώμην, εἰν σήμερον σᾶς ἔκαμα
νὰ περιμένετε. Τὴν νύκτα ὀφθαλμὸν
ἡ ὀλή σᾶς φροντίς μου δὲν μὲ ἄφησε
νὰ κλείσω, καὶ τὸ μαρτυρεῖ τὸ πρόξιμόν
τῶν δύο ὀφθαλμῶν μου, ὅπως βλέπετε. . .
Τοιοῦτος πρέπει νἆνε πᾶς πολιτικός·
πολὺ νὰ μὴ κοιμᾶται, εἶπ' ὁ Ὅμηρος·
καὶ σεῖς τὸ ἐννοεῖτ' ἀκόμη ποιὸ καλὰ
ἀπὸ τὸν Ὅμηρο, γιατὶ πολιτικοὶ
ὅλοι σας εἴσθε ψῦσει.

Οἱ φῦσει πολιτικοὶ οὗτοι πελάται τοῦ Πλανίδου ἔχουσι πολλὰς ἀπαιτήσεις, ἃς οὗτος γινώσκει νὰ ἐξικανοῦῃ μετ' ἐπιτηδειότητος, ὑποσχόμενος νὰ φέρῃ τὰ προσήκοντα εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδια πρὸς θεραπείαν. Μεταξὺ αὐτῶν εἰρίσκεται καὶ τις ποιητής.

Σὺ τίνα πόθον ἔχεις, ἄνερ ποιητά;

ἐρωτᾷ ὁ Πλανίδης. Οὗτος ἀποκρίνεται ἀριστοφανιαῶς, ἀλλὰ καὶ λίαν συγκαταβατικῶς.

Οὐδὲν τῆς πανσελήνου ὡραιότερον!
ἀλλὰ καὶ κάλλος δυστυχέστερον οὐδέν!
Ὦ! τὶ σκληρότερον τῶν κολοβώσεων
ἐκείνων τῆς σελήνης τῶν ὠμῶν τ' ὀκτρῶν!
Δὲν θέλω τὴν σελήνην κολοβήν, νῦν μὲν
μηνοειδῆ καὶ ἄλλοτε ἀμφίκυρτον,
ἀείποτε τὴν θέλω ὁλοστρόγγυλον.
Καὶ οὗτός μου ὁ πόθος μ' ἤγαγε πρὸς σέ,
Πλανίδη. Κατὰ πᾶσαν τῆς νυκτὸς ἀρχὴν
τὸ ἀργυροῦν της ἅρμα ἆς τὸ ἀνυψοῖ
πρὸς διαυγοῦς αἰθέρος κοῖλα γαλανὰ
ἡ μειδιῶσα Ἄρτεμις πλησιφαής,
ἀπὸ τᾶς ὑμηττείας κορυφᾶς ἀφοῦ,
προκύπτουσα, στρογγύλην δείξῃ κεφαλὴν
κ' ἐπὶ τῶν κορυφῶν ἐπικαθήσασα
ὀλίγον, ῥίψῃ βλέμμα πρὸς ἡμᾶς γλυκύ,
ἀναπαυθῇ δ' ὀλίγον πρὸς ὁδὸν μακράν.

Ὁ Πλανίδης εὐχαριστεῖ καὶ τὸν ποιητὴν τῇ προτάσει δέ τινος πολίτου παραπέμπει αὐτὸν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἀστεροσκοπείου — διὰ τὰ περαιτέρω.

Ὁ Πλανίδης οὗτος πρὸς πολιτικοὺς σκοποὺς εἶχε πείσει τοὺς πελάτας αὐτοῦ ὅτι ἀνεκάλυψεν ὄρος χρυσοῦ· ἐπ' αὐτοῦ ὑπόσχεται νὰ κτίσῃ πόλιν, ἧς οὗτος θὰ καθίσταται ὁ πρόεδρος. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ φιλόλογος Εὐαγόρας προσέρχεται, παρατηρῶν εἰς τὸν Πλανίδην ὅτι ἡμᾶς ἀνθρώπων ἐργάζεται ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, ἐξορύσσουσα μέταλλον. Τοῦτο μαθὼν ὁ Πλανίδης, προτείνει τῷ λαῷ νὰ σταλῶσι πρέσβεις, ζητήσοντες μέταλλον καὶ ὕδωρ ὡς δεῖγμα ὑποταγῆς. Οἱ πρέσβεις, πορευθέντες εἰς τὸ ὄρος, συλλαμβάνονται ὑπὸ τῶν ἐργατῶν, δεσμεύονται τὰς χεῖρας καὶ ἀλείφονται διὰ κόνεως ἀνθράκων, διότι ἐνομίσθησαν λωποδύται. Οὕτω προσαχθέντων τῶν πρέσβεων εἰς τὴν χρησοδημοκρατικὴν συνέλευσιν, ἀποκαλύπτεται ἡ ἀπάτη τοῦ Πλανίδου, ὅστις ἐγκαταλείπεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ φιλόπολις Στρεψιάδης, ὁ τέως ὑποκύπτων εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συζύγου, ἵνα ἐκδώσῃ τὴν θυγατέρα σύζυγον τῷ Πλανίδῃ, μεταμεληθεὶς δίδωσιν αὐτὴν τῷ Εὐαγόρᾳ.

Ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ποιητοῦ τῶν Ἀνθράκων ἐπέδρασε προφανῶς ἡ κωμῳδία τοῦ Ἀριστοφάνους. Οὐδεὶς τῶν ποιητῶν, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, ἀπεικόνισεν ἀκριβέστερον τοῦ μεγάλου κωμικοῦ τῶν Ἀθηνῶν τὸν χαρακτῆρα τοῦ δημαγωγοῦ. Αὐτὸς ὁ Σαιξπήρος ἐν τῷ χαρακτηρισμῷ τοῦ Ρωμαίου Ἀντωνίου ἐξελέγχεται ὑποδεέστερος. Ἀλλ' ὁ ὑφιστάμενος, ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως, τὰς τοιαύτας ἐπιδράσεις κινδυνεύει νὰ παραπλανηθῇ. Ὁ μέγας ἐκεῖνος κωμικὸς παρασύρεται πολλάκις ὑπ' ἀκαταστάτου φαντασίας, ἔχει πολλὰ παρὰ φύσιν, συγχωρούμενα, διότι καλύπτονται ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας. Ἀλλ' ὅ,τι δυνατὸν καὶ ἐπιτετραμμένον μεγάλῳ ἀνδρὶ δὲν ἐπιτρέπεται τοῖς ὑποδεεστέροις. Παρὰ τῷ μεγάλῳ ἀκμιουργῷ κατανοοῦμέν τι μὴ ἀληθές, μὴ φυσικόν, ἀλλ' ἡ μεγαλοφυΐα καταβάλλει καὶ πείθει. Τοῦτο δὲ πρέπει νὰ ἴχνευσιν ὑπ' ὄψει οἱ ἀποπειρώμενοι ἐκ τῶν ποιητῶν νὰ μιμηθῶσι τὸν Ἀριστοφάνη καὶ τὸν Σαιξπήρον ἰδίᾳ, τοὺς δύο μᾶλλον ἀχαλινώτους δημιουργούς. Ὁ ποιητὴς τῶν Ἀνθράκων ἔπρεπε ν' ἀποφύγῃ ταῦτα, ἅτε μὴ πρόσκοντα τῷ νεωτέρῳ θεάτρῳ. Οὕτως οἱ θεράποντες τοῦ Πλανίδου Ξανθίας καὶ Παρδόκας δὲν ἐκπροσωποῦσιν ἀληθεῖς ὑπηρέτας τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν, ἀριστοφάνεια ὄντες τέλεον πρόσωπα.

Ἡ κωμῳδία αὕτη ἠδύνατο νὰ κληθῇ καὶ Πλανίδης ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ ἥρωος, τιμωρουμένου ἐπὶ τῇ σκευωρηθείσῃ πρὸς ἀποπλάνησιν ἁπλοϊκῶν ἀνθρώπων ἀπάτῃ. Ἀλλὰ τὸ ἦθος αὐτοῦ δὲν διαγράφεται ἐπιτυχῶς· εἶναι τύπος κοινοῦ δημαγωγοῦ. Ἀκριβέστερον εἰκονίζεται ἡ κοῦφη τοῦ Στρεψιάδου σύζυγος Μεγατίμη, ἀσκόπως καὶ ἀναήτως παρεμβάλλουσα γαλλικὰς φράσεις, ἐν τῇ συνδιαλέξει καὶ πρὸς τὴν θυγατέρα κυρ αὐτῆς, ἑλληνοπρεπῶς μεμορφωμένην. Χρηστὸν παρίσταται τὸ ἦθος τοῦ Εὐαγόρα. Ἡ πλοκὴ τοῦ μύθου δὲν εἶναι λίαν τεχνική, ἔχει ὅμως ἐν προσήκουσαν κάθαρσιν. Ὁ ποιητὴς φαίνεται ἀνὴρ λόγιος, γνώστης τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας, πολλαχοῦ κατασπείρων τὸ γελοῖον. Ἐν τῇ στιχομυθίᾳ δεικνύει εὐφυΐαν καὶ παρουσίαν πνεύματος. Τὰ δὲ λυρικὰ ᾄσματα, σύμφωνα πρὸς τὴν δικόδεσιν καὶ ἀριστοφανίζοντα, εἶναι ἐπιτυχῆ.

Τὸ ἐπιδεξιοπήριον. — Ὁ πολιτικὸς Πληξίας χάριν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ ἀποφασίζει νὰ ἐκδώσῃ τὴν θυγατέρα του Εὐρυδίκην τῷ δημεγέρτῃ δικηγόρῳ Κροταλίδῃ. Ἀλλ' οὗτος εἶχε δώσει ἀρὶ καιροῦ ὑπόσχεσιν νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον ἄλλην, τὴν πτωχὴν ἐργάτιδα Μαρίαν ἕνεκα τοῦ ἑξῆς γεγονότος.

Ὁ Κροταλίδης οὗτος, καταπτυχθέντος ἐκ πενίας καθ' ὃν χρόνον

διέτρεχε τὸ τέταρτον τοῦ πανεπιστημίου
ἔτος, ὅτ' ἀπεφάσισε νὰ παύσῃ ὁ πατήρ του
νὰ ἀποστέλλῃ χρήματα τὰ πρὸς συντήρησίν του.

καὶ ἐν ἀπελπισίᾳ διατελῶν, ἐξελίξατο τὴν ἀγχόνην πρὸς αὐτοκτονίαν· ἀλλ' ἐνῷ ἐπραγματοποίει τὴν ἀπόφασιν ταύτην:

ἐφάνη εἰς τὴν θύραν του τότ' ἄγγελος Κυρίου,
ἡ κόρη τῆς οἰκοκυρᾶς, ἡ προσφιλὴς Μαρία.
— Τί κάμεις, ἐξεφώνησε! — Γυμναστικὴ, τῇ λέγω
— Γυμναστική! κακοῦργημα ἐντρέπεσαι νὰ εἴπῃς.

Ἡ νεαρὰ κόρη, μαθοῦσα τὰ κατ' αὐτὸν καὶ συγκινηθεῖσα, κατέπεισε τὴν μητέρα της νὰ προσλάβωσιν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον. Ἡ Μαρία εἰργάζετο, ὁ δὲ Κροταλίδης ἐν ἀνέσει ἐξηκολούθει τὰς σπουδάς του.

Σύνηθες ἐν τῇ ἀθηναϊκῇ κοινωνίᾳ μυθιστόρημα, καταλήγει πολλάκις εἰς τραγῳδίαν. Μετὰ καλὸν γεῦμα, παρασκευασθὲν ὑπὸ τῆς ἐργασίας τῆς Μαρίας, ὁ ἀπόβλητος υἱὸς αἰσθάνθη στὴν καρδίαν του ἕνα παλμὸν — ἦτο ἀδυναμία τοῦ αἵματος — καὶ ἁρπάσας τὴν χεῖρα τῆς Μαρίας, ὡμνύει εἰς αὐτὴν αἰώνιον ἔρωτα, ἐκείνη δὲ γαμικὴν δεσμὸν μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ διπλώματός του.

Ἐλήφθη τοῦτο, ὁ δὲ Κροταλίδης ἐγένετο δικηγόρος καὶ σημαῖνον πολιτικὸν πρόσωπον· πολλοὺς ἐγκληματίας ἔσωσεν ἐκ τῶν φυλακῶν, ἀναμφιβόλως οὐχὶ ἐξ ἀγνοῦ αἰσθήματος, ὡς ἔσωσεν αὐτὸν ἄλλοτε ἡ Μαρία, ἀλλὰ πρὸς δημιουργίαν πολιτικῆς δυνάμεως. Τύπος δημεγέρτου, ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο ν' ἀξιώσῃ ἡμέραν τινὰ τὴν ἕδραν ὑπουργοῦ. Ἐν τοιαύτῃ ἀκμῇ ὤν, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν ἑτέρου ὁμίλου, ἐν ἐνεργείᾳ πολιτευομένου, τοῦ Πληξίου. Οὗτος θέλει νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα Εὐρυδίκην τῷ Κροταλίδῃ, ὡς ἀντάλλαγμα λαμβάνων τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑποστήριξιν. Τοῦτο συνέφερεν εἰς ἀμφοτέρους. Ὁ μὲν Κροταλί-

δης εἶχεν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τοῦ Πληξίου, οὗτος δὲ τῆς ὑποστηρίξεως ἐκείνου. Ἀλλ' ὑπάρχουσι προσκόμματα ἡ ὑπόσχεσις γάμου, ἣν ἔδωκεν ὁ Κροταλίδης τῇ Μαρίᾳ, καὶ ἡ δυστροπία τῆς Εὐρυδίκης, προτιμώσης ἀντ' αὐτοῦ πρίγκιπά τινα Καλλιμάχην, πλάσμα περίεργου συγκυρίας, ἐπιδράσαν ἐπὶ τῆς μεγαλομανοῦς φαντασίας τῆς κόρης τοῦ Πληξίου.

Τὸ πρῶτον πρόσκομμα, ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Κροταλίδου, αἴρεται μετ' ἀσήμαντον τοῦ ἐντίμου τούτου προσώπου ἐνδοιασμόν. Εἶχε σύμβουλον φοιτητήν τινα, κεκτημένον εὐρυτέραν γνῶσιν καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν. Οὗτος ὑποδεικνύει αὐτῷ, ὅτι ὑποσχέσεις χωρὶς συμβόλαια δὲν ὑποχρεοῦσιν, ὅτι ὀφείλει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Μαρίαν καὶ νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν Εὐρυδίκην.

Αἱ πράξεις αἱ γιγάντειαι ὑυσίας ἀπαιτοῦσι·
θὰ γείνῃ ὁλοκαύτωμα μιᾶς νέας· τί σημαίνει;

Ἡ νουθεσία αὕτη κατισχύει τῶν ἐνδοιασμῶν τοῦ δημεγέρτου, ὅστις ἀποφασίζει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Μαρίαν χάριν τῆς Εὐρυδίκης.

Ὀχλαγωγίαν, ἐξεγερθεῖσαν κατὰ τοῦ Πληξίου, διαλύει ἀμέσως διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ

Ὁ Κροταλίδης μ' ἕνα μικρὸ λόγο του,
ποῦ 'στῆς ἀκαθημεῖας ἕνα μάρμαρο
ἐπάν' ἀνέβη καὶ τὸν ἐξεφώνησε
κ' ἔκαμεν ὅλους τοὺς ἀκαθημαϊκοὺς
πολίτας μάρμαρο, γιὰ νὰ ὁμοιάζουνε
μὲ τὴν ἀκαθημεία τους.

Μετὰ τὸν ὀχλαγωγικὸν τοῦτον θρίαμβον τοῦ Κροταλίδου ὁ Πληξίας προσφέρει αὐτῷ τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός του, θυγατρὸς ἀνδρός, «ποῦ διαθέτει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ γαμβροῦ του ὅσα κλὲν ἔχῃ ἡ Ἑλλὰς στοιχεῖα ζωογόνα».

Ἀλλ' ἡ Εὐρυδίκη προτιμᾷ τὸν πρίγκιπα Καλλιμάχην, οὗ ἐπισκεπτήριον εἶδεν ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ. Ὅτε δὲ ἡ Μαρία, πληροφορηθεῖσα περὶ τοῦ συνοικεσίου τούτου, μετέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πληξίου, ἵνα παραστήσῃ τῇ Εὐρυδίκῃ, ὅτι ὁ Κροταλίδης ὑπεσχέθη ἄλλοτε νὰ λάβῃ αὐτὴν σύζυγον, αὕτη ἀποκρίνεται ὅτι θέλει τὸν Καλλιμάχην, οὐχὶ δὲ τὸν Κροταλίδην, ἅτε ἀπεχθανομένη τοὺς δικηγόρους.

Ἀλλ' ὁ Πληξίας, ἔχων ἤδη ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν Κροταλίδην, προτείνει αὐτὸν πρὸς τὴν Εὐρυδίκην, ἥτις ὅμως ἀρνεῖται. Ὁ πατὴρ δυσαρεστεῖται κατὰ τῆς θυγατρός, θέτων αὐτὴν ὑπὸ ἐπιτήρησιν ἐν τῷ οἴκῳ, διαταχθέντων τῶν ὑπηρετῶν νὰ μὴ δεχθῶσιν οἱονδήποτε ξένον.

Τὰ κατὰ τὸ Ἐπισκεπτήριον τοῦ πρίγκιπος Καλλιμάχη ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ἐπαρχιώτης, ἀφελὴς τὰ ἤθη, ἀλλὰ πονηρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ὁ Σκνιπίδης. Οὗτος ἐπεθύμει νὰ λάβῃ συνέντευξιν μετὰ τοῦ παντοδυνάμου Πληξίου, ἵνα τὸν δεκάσῃ καὶ γείνῃ κύριος δημοσίων κτημάτων. Μὴ εἰσαγόμενος εἰς τὸν οἶκον τούτου, ἔλαβεν ἐπισκεπτήριον πρίγκιπός τινος Καλλιμάχη, ὅπερ τυχαίως εὗρε κατὰ γῆς καὶ δι' αὐτοῦ ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸν οἶκον, νομισθεὶς ὡς πρίγκηψ. Ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης γίνονται κωμικαὶ παρεξηγήσεις. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Πληξίου προσφέρεται πρὸς τὸν ἐπαρχιώτην ὡς πρὸς πρίγκιπα, μὴ ἐννοοῦντα. Ἐνῷ οὗτος ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὑποθέσεώς του, ἡ Εὐρυδίκη φέρεται πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς γαμβρόν. Παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ πατρὸς νὰ εἰσέλθῃ ξένος εἰς τὸν οἶκον, αὕτη δέχεται τὸν Σκνιπίδην, φρονοῦσα ὅτι οὗτος εἶνε ὁ πρίγκηψ Καλλιμάχης. Ὁ Σκνιπίδης στενοχωρεῖται, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ζητεῖ νὰ ἐκμεταλλευθῇ ἐπαρχιωτικῷ τῷ τρόπῳ τὴν κουφότητα τῆς Εὐρυδίκης. Μετ' ὀλίγον προσέρχεται ὁ Κροταλίδης, ὃν παρουσιάζει αὕτη εἰς τὸν δῆθεν πρίγκιπα· οὗτος μέμφεται τὸν ἐπαρχιώτην διὰ τὸ θάρρος του, νομίζων αὐτὸν πραγματικὸν πρίγκιπα, ἐπὶ τῇ καταπατήσει τῆς ἐθιμοτυπίας. Πρὸς ἐξιλέωσιν ὁ Σκνιπίδης ζητεῖ αὐτὸν δικηγόρον, βλέπων αὐτὸν λίαν ζωηρόν. Ἀλλ' ὁ Κροταλίδης, ἐξερχόμενος τῆς αἰθούσης, δίδει τὸ ἐπισκεπτήριόν του εἰς τὸν Σκνιπίδην, γράψων ἐπ' αὐτοῦ ὅτι τὸν προσκαλεῖ εἰς μονομαχίαν εἰς τὸ Στάδιον. Ἡ Εὐρυδίκη, ἀναγνοῦσα αὐτό, πίπτει λιπόθυμος, τρέμουσα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ Σκνιπίδου, ὅστις ὅμως, ἰδὼν αὐτὴν λιπόθυμον καὶ μὴ ἐννοῶν τὸ αἴτιον, ἐξέρχεται τοῦ οἴκου.

Ἡ δημοτικότης τοῦ Κροταλίδου παρῆλθεν, ὡς ἐγνώσθη ἡ πρὸς τὸν Πληξίαν λιποταξία αὐτοῦ. Τὰ κατὰ τὴν μονομαχίαν μαθόντες πολῖταί τινες, σπεύδουσι πρὸς τὸ Στάδιον, ἵνα ἴδωσιν ἐπὶ τόπου τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ Κροταλίδης, ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀποκρουσθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς Εὐρυδίκης, μεταβαίνει εἰς τὸ Στάδιον, ἵνα μονομαχήσῃ μετὰ τοῦ Σκνιπίδου. Ἐκεῖ ἀναγνωρίζεται ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων. Μεταβαίνει καὶ ἡ Μαρία, πρὸς ἣν εἶχε γράψει ἤδη ὁ Κροταλίδης, ζητῶν συγγνώμην, ἂν φονευθῇ ἐν τῇ μονομαχίᾳ. Αὕτη δὲν ἐκτελεῖται, ἡ δὲ Μαρία καὶ ὁ Κροταλίδης συμφιλιοῦνται, τελουμένου τοῦ γάμου, τοῦ δὲ Σκνιπίδου μόλις κατανοοῦντος τὴν κωμικὴν θέσιν του.

Ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ταύτῃ βρίθουσιν αἱ περιπέτειαι καὶ ἡ ῥαδιουργία. Ποικιλία προσώπων καὶ κοινωνικῶν σχέσεων. Ὁ ποιητὴς ἀνασύρει μίαν πτυχὴν τῶν καθ' ἡμᾶς κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἠθῶν καὶ πράττει τοῦτο οὐχὶ ἀνεπιτυχῶς. Τὰ πρόσωπα τοῦ Πληξίου, τοῦ Κροταλίδου καὶ τῆς Εὐρυδίκης, τοῦ ἐπιτηδείου πολιτικοῦ, τοῦ ἀλλοπροσάλλου δημεγέρτου, τῆς ματαιόφρονος κόρης, ἐξ ἑνὸς ἐπισκεπτηρίου, οὗ δὲν ἀναζητεῖ τὴν ἀρχήν, ὀνειρευομένης συνοικέσιον μεθ' ἑνὸς πρίγκιπος, ὃν καὶ φαντάζεται ὅτι βλέπει ἐν τῷ πρώτῳ ἐπαρχιώτῃ, δὲν στεροῦνται κωμικῆς ὑποστάσεως. Τὸ πρόσωπον τῆς Μαρίας εἶναι ἐπίσης εἰλημμένον ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ἡ λύσις δὲν εἶναι πλήρης. Δὲν διαλευκαίνονται ἐπὶ τέλους προσηκόντως τὰ κατὰ τὸ ἐπισκεπτήριον τοῦ πρίγκιπος Καλλιμάχη, ὅ περ ἤθελε καταστήσει κωμικώτερα πρόσωπά τινα, οἷον τὴν Εὐρυδίκην, τὸν Σκνιπίδην, κατανοοῦντα ὅτι ἡ πονηρία αὐτοῦ νὰ ἐπιδώσῃ ξένον ἐπισκεπτήριον, ἵνα εἰσαχθῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Πληξίου, παρήγαγε κωμικὰ ἀποτελέσματα. Ἀλλ' ἡ τιμωρία τοῦ ἠθικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἀλλαζονίστου Κροταλίδου εἶνε ἐπιτυχής.

Παρὰ τὰς ἐλλείψεις ταύτας ὁ ποιητὴς εἶνε εὐφυὴς μυθοπλόκος καὶ ψυχολογεῖ προσηκόντως.

Ἡ Ἀλεποῦ. — Ὁ φαρμακοποιὸς Γουδοχέρης εἶχε γυναῖκα Ἀγγελικὴν καὶ θυγατέρα Ἐρατώ, ἐπιπόλαια ὄντα, γλιχόμενα νεωτερισμῶν, πρὸς οὓς δὲν ἦσαν ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς θέσεως καὶ ἐκ τοῦ πλούτου προωρισμένα. Ἡ Ἐρατὼ ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ σύζυγόν τινα Ἀνεμοκουδέρην, ἐπαγγελλόμενον τὸν μέγαν ἐπιχειρηματίαν καὶ ἔχοντα ἐν Ἀθήναις πολλὰς σχέσεις μετὰ διακεκριμένων οἰκογενειῶν. Οὗτος παρενείρει γαλλικὰς λέξεις ἐν ταῖς συνδιαλέξεσιν αὐτοῦ, κατακτήσας οὕτως εὐκόλως τὴν ἐκτίμησιν τῆς οἰκογενείας Γουδοχέρη, ἣν καὶ πείθει ἡμέραν τινὰ νὰ μετάσχῃ τοῦ γνωστοῦ κυνηγίου τῆς Ἀλεποῦς, ψέρων καὶ τὸ πρὸς τοῦτο προσκλητήριον. Ὁ ματαιόφρων φαρμακοποιὸς τρελλαίνεται ἐκ χαρᾶς ἐπὶ τῇ προσκλήσει ταύτῃ:

διασκέδασις λαμπρὰ
τὰς πύλας της ἀνοίγει κ' εἰς τὸν εὐγενῆ
ὁρίζοντά της αὔριον τοὺς προσκαλεῖ.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ καταφθάνει ἐκ Γαργαλιάνων τῆς Πελοποννήσου πλούσιος κτηματίας, παλαιὸς φίλος καὶ ὁμήλικος τοῦ Γουδοχέρη. Οὗτος πρὸ πολλῶν ἐτῶν πλουτήσας ἐν Ἀμερικῇ, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἠγόρασε τὰ καλλίτερα τῶν κτημάτων, καταστὰς ὁ πρῶτος σταριδοκτηματίας. Τοιοῦτος ὢν ὁ Χρυσοχέρης, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας πρὸς εὕρεσιν νύμφης εὐπαιδεύτου κόρης διὰ τὸν υἱόν αὐτοῦ, ἀγαθὸν νέον, εὐσταλῆ, κληρονόμον δὲ μεγάλης περιουσίας·

ψηλός, λιγνός, σὰν κρίνος μὲ τὴν κίτασπρη
ἀστράφτει φουστανέλλα·

λέγει ὁ πατήρ.

Ἰδίᾳ ἐπιθυμεῖ τὴν θυγατέρα τοῦ φίλου του Γουδοχέρη, ἣν ὁ υἱὸς εἶδε τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς των ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Ἀθηνῶν καὶ συνεπάθησε πρὸς αὐτήν. Ἀλλ' ὁ φαρμακοποιὸς ἔχει ὅλως ἀλλοίας ἰδέας περὶ κοινωνίας, ἠθῶν, ἄρα καὶ γάμου τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. Αὐτὸς ἔχει σχέσεις πρὸς τὴν εὐγενεστέραν τάξιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀνταλλάσσει ἐπισκέψεις μετ' αὐλικῶν, διπλωματῶν, χρηματιστῶν, μετὰ διακεκριμένων προσώπων, φαίνεται καὶ αὐτὸς «μετὰ τῶν ἄλλων distingué ἀληθινός» φρίττει ἄρα πρὸ τῆς ἰδέας γάμου τῆς θυγατρός του μετὰ φουστανελλοφόρου ἐπαρχιώτου.

Ἐκ τοῦ ἀκολούθου διαλόγου μεταξὺ Γουδοχέρη καὶ Χρυσοχέρη περὶ

ἀποδοχῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ δευτέρου ὡς γαμβροῦ καταδείκνυται ὁ χαρακτὴρ καὶ αἱ ἰδέαι ἀψοτέρων, τοῦ σώφρονος ἐπαρχιώτου καὶ τοῦ ματαιόφρονος κατοίκου τῆς πρωτεύουσης.

Ἔμαθε:

πῶς ἔχεις κόραις, φιλενάδες, ἐκλεκταῖς
εἰς τὰς Ἀθήνας σχέσεις, κ' ἄλλοθι νὰ σοῦ 'πῶ
τὴν πρόθεσίν μου, ὥστε . . .
— Δὲν τὸν 'πάνδρευες
'στοὺς Γαργαλιάνους, ἀδελφέ, καλλίτερα.

Ἀλλ' ὁ Χρυσοχέρης ἐπιθυμεῖ νὰ τοῦ δώσῃ καμμία μαλλον σπουδασμένη· εἶναι πλουσιώτατος ὁ υἱός του· ὁ δὲ Γουδοχέρης ἀποκρίνεται:

Ἀλλὰ ἐδῶ αἱ νύμφαι εἶναι δύσκολοι.

Χρυσοχέρης:

Ἐγὼ ἀπ' ἐναντίας ἤκουσ', ἀδελφέ,
ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας νύφαις ἀφθόναις
ὑπάρχουν, νέαις καὶ γεροντοκόριτσα
καὶ ὅτι ρίπτουν δίκτυα καθημερινῶς
γιὰ νὰ ψαρεύσουν ὅποιον στείλ' ἡ μοῖρά των
γαμβρὸν ἐμπρός των . . .

Ἀλλ' ὁ γαμβρός, ἀποκρίνεται ὁ Γουδοχέρης πρέπει νὰ ἔχῃ προσόντα. Μάλιστα λέγει ὁ Χρυσοχέρης:

Κρασί, ρακὶ δὲν πίνει· νέος φρόνιμος,
κυτάζει τὴν δουλειά του καθημερινῶς.

Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι προσόντα, λέγει ὁ φαρμακοποιός.

Καὶ ποῖα εἶναι τὰ προσόντα τοῦ γαμβροῦ ἐν Ἀθήναις, ἐρωτᾷ ὁ Χρυσοχέρης:

Γουδοχέρης.—Ἰδοὺ ἄκουσε.
Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ φορῇ τὰ φράγκικα
ἐνδύματα ὁ Ἕλλην, νὰνε δὲ πολὺ
στενὰ ραμμένα, ὥστε νὰ ἐξέρχωνται
ἀπ' τὸ κορμὶ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδιά του.
Βλέπει δὲν βλέπει, πρέπει πάντα νὰ φορῇ
γυαλιὰ 'στὰ μάτια, χαριέντως νὰ 'μιλῇ,
χωρὶς 'ντροπὴ καμμία, μετὰ γυναικῶν
γιὰ κάθε πρᾶγμα, νὰ 'μιλῇ τὴν γαλλικὴν
συνήθως γλῶσσαν, πλὴν καὶ 'στὰ ἑλληνικά,
ὅταν συγκαταβαίνῃ νὰ 'μιλῇ κι' αὐτά,
ν'ἀνακατόνῃ πέντε λέξεις γαλλικὰς
καὶ γαλλικὴν νὰ δίδῃ 'σ ὅλα προφοράν.

Ὁ γνωστὸς Ἀνεμοκουδέρης ἔρχεται μετ' ὀλίγον, φέρων τὸ προσκλητήριον διὰ τὸ κυνήγιον τῆς Ἀλεποῦς. Ἀλλὰ δεῖ χρημάτων καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Γουδοχέρη στερεῖται. Ὁ εἰς ἐπίσκεψιν παριστάμενος ἐπαρχιώτης προσφέρει τὸ ἀναγκαῖον χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὸν κουμπάρον. Ἐν τούτοις χρειάζονται καὶ τρεῖς ἵπποι. Ὁ Γουδοχέρης μετέβη εἰς ὅλα τὰ ἱπποστάσια τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ δὲν εὗρε. Μετ' ὀλίγον προσέρχεται ἄγγελος ἱπποκόμος, προσφέρων τρεῖς ἵππους ἀντὶ ἑκατὸν δραχμῶν· ὁ Γουδοχέρης ἀποδέχεται, ἀλλ' ἀποδείκνυται ὅτι οὔτε αὐτός, οὔτε ἡ σύζυγος καὶ ἡ θυγάτηρ γινώσκουσιν ἱππασίαν. Ἐν ἀπορίᾳ περὶ τοῦ ποιητέου ὁ Ἄγγλος συμβουλεύει νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἐκδρομὴν ἐπὶ ὄνων, μὴ ἀπαιτουμένων εἰδικῶν πρὸς τοῦτο γνώσεων. Μετά τινα δισταγμὸν συγκατανεύει ἡ οἰκογένεια νὰ μεταχειρισθῇ ὄνους ἀντὶ ἵππων, βεβαιώσαντος τοῦ Ἄγγλου, ὅτι κέκτηται τρεῖς τοιούτους μετὰ μεγάλων ὤτων. Τῇ προτάσει δὲ τῆς θυγατρὸς ἀποφασίζεται ν' ἀποκρύψωσι τὰ ὦτα τῶν ὄνων διὰ κομψῆς κουκούλας, εἴδους capuchon.

Ἐπὶ τῶν ζώων τούτων ἀπέρχεται ἡ οἰκογένεια εἰς τὸ κυνήγιον. Ὁ Χρυσοχέρης, μεταβὰς πρὸς ἐπίσκεψιν εἰς τὴν οἰκίαν, ἵνα λάβῃ ἀπόκρισιν τοῦ Γουδοχέρη περὶ γάμων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἐρατοῦς, παραμένει ἐπὶ στιγμὴν ἐν τῷ οἴκῳ. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ παρουσιάζεται δικαστικὸς κλητήρ, φέρων ἀπόφασιν κατὰ τοῦ Γουδοχέρη περὶ πληρωμῆς τρισχιλίων δραχμῶν. Μὴ εὑρὼν αὐτὸν ὁ κλητήρ, ἀπέρχεται διὰ νὰ ἐπανέλθῃ.

Ἀστειοτάτη ὑπῆρξεν ἡ ὀνηλατικὴ Ὀδύσσεια τῆς οἰκογενείας Γουδοχέρη. Συναντᾶται μετὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ Μαχαίρα, ὅστις, ἰδὼν αὐτὴν ἐν κωμικῇ καταστάσει, ἅτε κατακεκοῦσαν ἀπὸ τῶν ὤμων τοῦ δυσπειθοῦς ζώου, ἀπολέσαντος καὶ τὸ *capuchon*, λαμβάνει θάρρος καὶ ἀπευθύνει τολμηροτάτας ἐρωτικὰς φιλοφρονήσεις εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Γουδοχέρη, ἐνῷ συγχρόνως ὁ Ἀνεμοκουδέρης πολιορκεῖ τὴν θυγατέρα. Ὁ Γουδοχέρης, ἰδὼν τὸν Μαχαίραν, τολμηρῶς προσφερόμενον πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, φέρεται τραχέως, τοῦθ' ὅπερ παροργίζει τὸν ἀξιωματικόν. Κακῶς ἔχων ἐπανέρχεται εἰς τὸν οἶκον ὁ Γουδοχέρης. Ἐκεῖ τὸν ἀναμένουσι νέαι συμφοραί. Πληροφορεῖται τὴν ἐκουσίαν ἀπαγωγὴν τῆς νευτέρας θυγατρὸς αὐτοῦ, ἀκολουθησάσης τὸν ὑπηρέτην τοῦ φαρμακείου. Λαμβάνει πρὸς τούτοις ἐπιστολὴν τοῦ Μαχαίρα, καλοῦντος αὐτὸν εἰς μονομαχίαν. Φοβερὰ ἡ στενοχωρία τοῦ δυστυχοῦς φαρμακοποιοῦ.

Ὦ τρισαγία Γλυκερία, κράτα τον!
—Βρὲ τί Μαχαίρας εἶν' αὐτὸς ἀληθινὸς
καὶ ὄνομα καὶ πρᾶγμα! ποῦ 'στὸν διάβολο
ἐβγῆκ' ἐμπρός μου ὁ θεότρελλος αὐτὸς
κ' εὑρῆκα τὸν μπελᾶ μου; τί τοῦ ἔκαμα
καὶ θέλει νὰ μὲ σφάξῃ;—Παναγία μου,
τὸ λέγω καὶ κρυόνω, σὰν ν' ἀπέθανα.
— "Αχ, ἄχ! κατηραμένη Ἀλεποῦ! ἐσύ
τὰ πταίεις ὅλα· ἐξ αἰτίας σου
ἐπὶ γαϊδάρου πόλυ ἐταξείδευσα,
τὴν τούμπαν δὲ ἐπῆρα τὴν γνωστὴν
κ' ἔστασα τὸ κεφάλι καὶ ἐβράχηκα
καὶ εἶδα κάτι πράγματα ἀπίστευτα·
περιυδρίσθην, γροῦχα δὲ μοῦ ῥώναξαν.
ὁ βοηθός μου ἔκλεψε τὴν κόρην μου,
Τὸ φαρμακεῖον ἐλησθεύθη, χάθηκε·
καὶ τώρα θέλει ὁ θεότρελλος αὐτὸς
ἢ νὰ ὑπάγω νὰ μὲ σφάξῃ ἢ αὐτὸς
νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμένα γιὰ τὸ ἴδιον.

Τότε παρουσιάζεται ὁ ὑποψήφιος γαμβρὸς Ἀνεμοκουδέρης, τρομερὸς κατὰ τὸ λέγειν του

εἰς τὸ σπαθί, τὸ ξίφος, τὸ πιστόλιον·

ὁ Γουδοχέρης τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύσῃ ἐν τῇ μονομαχίᾳ, ἀλλ' οὗτος ζητεῖ ν' ἀποφύγῃ, καλῶς γινώσκων τὸν Μαχαίραν ἐξ ἄλλων δυσαρέστων δι' αὐτὸν γεγονότων. Ἐνῷ ταῦτα συμβαίνουσι, παρουσιάζεται αὖθις ὁ δικαστικὸς κλητήρ, ζητῶν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν γνωστὴν ἀπόφασιν· τοῦτο περιάγει εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν τὴν οἰκογένειαν Γουδοχέρη. Ἀλλὰ παρουσιάζεται αὖθις ὡς ἐκ μηχανῆς θεὸς ὁ Χρυσοχέρης, ἐπιδεικνύων τῷ δικαστικῷ κλητῆρι τὴν γενομένην ἤδη παρ' αὐτοῦ ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς. Μετὰ τὰ δείγματα τοσαύτης γενναιοφροσύνης τοῦ Χρυσοχέρη ὁ Γουδοχέρης, κατανοῶν τὰ σφάλματα αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιπολαιότητα, δι' ἣν παρ' ὀλίγον νὰ μεταβῇ εἰς τὰς φυλακάς, λαμβάνει ὡς γαμβρὸν διὰ τὴν Ἐρατὼ τὸν υἱὸν τοῦ Χρυσοχέρη, ἐπιδεικνύοντος αὖθις γενναιότητα διὰ τῆς προικίσεως τῆς δευτέρας κόρης τοῦ συμπεθέρου του, ἣν εἶχεν ἀπαγάγει τὴν πρωίαν ὁ βοηθὸς τοῦ φαρμακείου, ὡς καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ. Οὕτω τὴν αὐτὴν ἡμέραν τελοῦνται τρεῖς γάμοι, πάντων εὐφροσύνως ψαλλόντων:

Ζήτω οἱ Γαργαλιάνοι,
γουνιὰ ἑλληνική!
Χρυσὴ ζωὴ θὰ κάνῃ,
ἂν ζῇ κανεὶς ἐκεῖ,
Τὸ νοῦ της 'σπίτει ἔχει
κάθε νοικοκυρὰ
κι' οὔτε νὰ πιάσῃ τρέχει
τῆς 'Αλεποῦς οὐρά.

Ἡ κωμῳδία αὕτη, φέρει ἡ κρίσις, εἶναι ἡ σχετικῶς ἀμεμπτοτέρα πασῶν· οὐχ ἧττον χρῄζει μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπεξεργασίας. Ἡ ἔξελιξις προβαίνει ὁμαλῶς. Ἡ γλῶσσα προσήκει κωμικῷ διαλόγῳ, οὔτε χυδαία ἄγαν, οὔτε καθαρεύουσα. Τὸ θέμα εἶνε ἐπίκαιρον, εἰ καί πως ἀπίθανος ὁ χαρακτὴρ τοῦ φαρμακοποιοῦ, καλουμένου εἰς ὑψηλὰς συναναστροφάς, μετέχοντος δὲ καὶ τοῦ κυνηγίου τῆς Ἀλεποῦς. Ἠδύνατο νὰ ἐπιζεται αὖθις ὁ δικαστικὸς κλητήρ, ζητῶν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν γνωστὴν ἀπόφασιν· τοῦτο περιάγει εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν τὴν οἰκογένειαν Γουδοχέρη. Ἀλλὰ παρουσιάζεται αὖθις ὡς ἐκ μηχανῆς θεὸς ὁ Χρυσοχέρης, ἐπιδεικνύων τῷ δικαστικῷ κλητῆρι τὴν γενομένην ἤδη παρ' αὐτοῦ ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς. Μετὰ τὰ δείγματα τοσαύτης γενναιοφροσύνης τοῦ Χρυσοχέρη ὁ Γουδοχέρης, κατανοῶν τὰ σφάλματα αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιπολαιότητα, δι' ἣν παρ' ὀλίγον νὰ μεταβῇ εἰς τὰς φυλακάς, λαμβάνει ὡς γαμβρὸν διὰ τὴν Ἐρατὼ τὸν υἱὸν τοῦ Χρυσοχέρη, ἐπιδεικνύοντος αὖθις γενναιότητα διὰ τῆς προικίσεως τῆς δευτέρας κόρης τοῦ συμπεθέρου του, ἣν εἶχεν ἀπαγάγει τὴν πρωίαν ὁ βοηθὸς τοῦ φαρμακείου, ὡς καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ. Οὕτω τὴν αὐτὴν ἡμέραν τελοῦνται τρεῖς γάμοι, πάντων εὐφροσύνως ψαλλόντων:

Ζήτω οἱ Γαργαλιάνοι,
γουνιὰ ἑλληνική!
Χρυσὴ ζωὴ θὰ κάνῃ,
ἂν ζῇ κανεὶς ἐκεῖ,
Τὸ νοῦ της 'σπίτει ἔχει
κάθε νοικοκυρὰ
κι' οὔτε νὰ πιάσῃ τρέχει
τῆς 'Αλεποῦς οὐρά.

Ἡ κωμῳδία αὕτη, φέρει ἡ κρίσις, εἶναι ἡ σχετικῶς ἀμεμπτοτέρα πασῶν· οὐχ ἧττον χρῄζει μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπεξεργασίας. Ἡ ἔξελιξις προβαίνει ὁμαλῶς. Ἡ γλῶσσα προσήκει κωμικῷ διαλόγῳ, οὔτε χυδαία ἄγαν, οὔτε καθαρεύουσα. Τὸ θέμα εἶνε ἐπίκαιρον, εἰ καί πως ἀπίθανος ὁ χαρακτὴρ τοῦ φαρμακοποιοῦ, καλουμένου εἰς ὑψηλὰς συναναστροφάς, μετέχοντος δὲ καὶ τοῦ κυνηγίου τῆς Ἀλεποῦς. Ἠδύνατο νὰ ἐπι-

νοηθῇ καταλληλότερον πρόσωπον. Τὸ κωμικὸν ἅλας ἱκανῶς καταχέεται ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ. Ἡ δὲ κάθαρσις εἶναι ἐπιτυχής, μηδὲν ἔχουσα τὸ ἀπίθανον. Ἐνιαχοῦ ὑπάρχει ἄκρατος περὶ τὴν ἔκφρασιν ἐλευθερία, ἣν καλὸν νὰ μετριάσῃ ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἀναθεωρήσει τῆς κωμῳδίας. Ἐν γένει δ' αὕτη πιστῶς ἀναπαρίστησιν εἰκόνα τῶν καθ' ἡμᾶς κούφων ψευδοφραγκικῶν ἠθῶν.

Ἡ κόρη τῆς Λήμνου. — Ἐν ἔτει 1475 ἐπολιορκεῖτο ἡ Λῆμνος. Τοῦ ἰδίᾳ πολιορκουμένου τῆς νήσου ταύτης χωρίου Κοκκίνου ὁ προεστὼς Ἰσίδωρος ἔχει θυγατέρα Μαρίαν, ἧς ἐρῶνται συγχρόνως ὁ Βενετὸς καὶ Ἱππότης Βρεντάνος καὶ ὁ Κρὴς Μελισσηνός, λαβὼν τὸ ψευδώνυμον Κλαδᾶς. Οὗτος εἶναι φυγὰς ἐκ τῆς πατρίδος, ἐπαναστάσης κατὰ τῆς βενετικῆς ἐξουσίας, παρ' ἧς εἶνε καταδεδικασμένος εἰς θάνατον. Εὐγενὴς φιλοπατρία ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς Λῆμνον· κρατεῖ δ' αὐτὸν ἐν τῇ νήσῳ καὶ ὁ πρὸς τὴν Μαρίαν ἔρως.

Ἵπλθον εἰς τὴν πολιορκουμένην νῆσον ἐπίκουροι τῶν Βενετῶν πολλαχόθεν, ἀλλ' ὁ στόλος τῶν πολιορκητῶν εἶναι δυσκαταγώνιστος· ἡ Λῆμνος διατρέχει τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων.

Οἱ φόβοι τοῦ Κλαδᾶ καὶ περὶ τῆς Λήμνου καὶ περὶ τῆς Μαρίας εὐτυχῶς δὲν ἐπαληθεύουσιν. Ἀποκρούονται ἐπιτυχῶς οἱ πολέμιοι· ἀλλ' ἡ νίκη ὀφείλεται πρωτίστως εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ προεστῶτος — τὴν Μαρίαν. Ἡ Δόρηλιανὴ αὕτη παρθένος τῆς Λήμνου, ἐνῶ ἡ πολιορκία ἐξεδηλοῦτο ἐν τῇ βιαιοτάτῃ αὐτῆς δυνάμει, προσέρχεται εἰς τὸν ναόν, ἵνα προσευχηθῇ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς νήσου μετὰ τῶν λοιπῶν γυναικῶν. Εὐγενὴς καὶ ὡραία εἶνε ἡ προσευχὴ τῆς παρθένου. Ἀλλ' εἶτα, οἱονεὶ πνευματεύφορος, καταλιμπάνει τὸν ναὸν καὶ σπεύδει πρὸς τὸ σημεῖον τοῦ μεγαλητέρου κινδύνου.

Συγχρόνως τῇ φυγῇ τῶν πολεμίων κατέπλεον εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου Ἐνετικὸς στόλος, διοικούμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Λορεδάνου, κομίζοντος καὶ τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Μάρκου,

Τὸ δεῖγμα τῆς ὑψίστης ἐκτιμήσεως,

μεθ' οὗ

δὲν ἐκοσμήθη στῆθος γυναικός.

Τοῦ πατρὸς τῆς Μαρίας φονευθέντος ἐν τῇ πολιορκίᾳ, υἱοθετεῖται αὕτη ὑπὸ τῆς Βενετίας, ἧς ὁ ἀρχιστράτηγος προτείνει νὰ ἐκλέξῃ τὸν κράτιστον τῶν Ἱππότων πρὸς σύσφιγξιν τῶν συνδεόντων Ἐνετοὺς καὶ Ἕλληνας δεσμῶν.

Ἀπαιτητὴς τῆς καρδίας τῆς Μαρίας ἐκ τῶν Βενετῶν ἦτο ὁ ἱππότης Βρεντάνος, ὅστις, ἐνοήσας ὅτι αὕτη προτιμᾷ τὸν Κλαδᾶν, προσπηλακίζει αὐτόν. Ὁ Κλαδᾶς δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ φονεύσῃ τὸν Ἐνετὸν εἰς μονομαχίαν, ἀλλὰ κατανοεῖ τ' ἀποτελέσματα τοιαύτης ὀφρονος πράξεως· δὲν θὰ δυνηθῇ ἴσως νὰ μεταβῇ εἰς Κρήτην πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος. Ἐκ τῆς ἀπελπισίας ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Βρεντάνον ἐν στιγμῇ παραφορᾶς ἀρκάζει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος, σείων σφοδρῶς, ἀλλ' ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ πίπτει ἐπιστολὴ ἐκ τοῦ στήθους τοῦ Κλαδᾶ εἰς τὸ ἔδαφος. Πληροφορεῖται ἐξ αὐτῆς ὁ Βρεντάνος ὅτι ὁ ἄσπονδος αὐτοῦ ἐχθρὸς δὲν εἶναι ὁ Κλαδᾶς, ἀλλ' ὁ Μελισσηνός, υἱὸς ἑνὸς τῶν εὐγενεστάτων οἴκων τοῦ Ρεθύμνου. Οὗτος, ὑποκινήσας κατὰ τῆς Βενετίας ἐξέγερσιν, ἐφονεύθη καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ πρωταίτιοι. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ἀντώνιος, διαφυγὼν τὸν θάνατον, πλανᾶται πανταχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Κλαδᾶ. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐκμεταλλεύεται ἀνάνδρως ὁ Βρεντάνος, ἵν' ἀποσπάσῃ τὴν Μαρίαν ἀπὸ τοῦ Κλαδᾶ. Θέτει αὐτὴν πρὸ διλήμματος, νὰ ὑποσχεθῇ τὴν χεῖρα εἰς αὐτόν, ἄλλως θέλει καταγγείλει τὸν Μελισσηνὸν εἰς τὰς βενετικὰς ἀρχάς. Πρὸ τοῦ κινδύνου τοῦ ἐραστοῦ ἡ Μαρία ἀποφασίζει νὰ δώσῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸν Βρεντάνον.

Ὁ Κλαδᾶς ἀπόλλυσι πρὸς στιγμὴν τὴν γενναιότητα αὐτοῦ. Πλοῖον ναυλοχεῖ εἰς τὴν παραλίαν πρὸς μετάβασιν εἰς Κρήτην, ἵνα ἀναμένουσιν αὐτὸν οἱ ἑταῖροι. Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ Κλαδᾶ κατεβλήθη ἐπὶ μικρόν. Ἄγοσεῖ τὸ αἴτιον τῆς ἐγκαταλείψεως αὐτοῦ ἐπὸ τῆς Μαρίας.

Πρὶν ἢ ἀπέλθῃ εἰς Κρήτην, ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν ἐπανίδῃ, νὰ ρίψῃ κατὰ πρόσωπον αὐτῆς τὸ μῖσος. Ὁ ἑταῖρος Σήφας τὸν ἐμποδίζει· ἀλλ' ὁ Κλαδᾶς δὲν ὑπακούει.

Ἀλλ' ἡ εἰς τὴν φοβερὰν θυσίαν ἐξαναγκασθεῖσα Μαρία ἐξακολουθεῖ ἀγαπῶσα τὸν Κλαδᾶν. Ἔδωκεν εἰς τὸν Βρεντάνον τὴν χεῖρα μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν καρδίαν. Ἐνῷ αὕτη διαλογίζεται καὶ νὰ φονευθῇ ἐν ἀνάγκῃ λέγουσα:

Τὴν γέφυραν τοῦ χρόνου τὴν συνδέουσαν
τὸ σήμερον καὶ αὔριον ἡ χεὶρ αὐτὴ
νὰ τὴν συντρίψῃ παραχρῆμα δύναται...

εἰσέρχεται αἴφνης ὁ Κλαδᾶς, ἐλέγχων αὐτὴν ἐπὶ ἀπιστίᾳ.

Εἶνε σπαρακτικὴ ἡ συνάντησις· ἡ Μαρία ἀρνεῖται νὰ ὁμολογήσῃ τὸ αἴτιον τῆς ἀπιστίας· πίπτει ἀναίσθητος ἐπὶ ἀνακλίντρου, μὴ δυναμένη νὰ ὑπομένῃ πλέον. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰσέρχεται ὁ Βρεντάνος. Οἱ δύο ἐρασταὶ ἀλληλοϋβρίζονται, ῥῆξις ἐπίκειται· ἡ Μαρία ζητεῖ νὰ τοὺς ἀποχωρίσῃ. Λέγει εἰς τὸν Κλαδᾶν ν' ἀπέλθῃ, ἀποστρέψων τὸ βλέμμα ἀπὸ τῶν ταπεινῶν καὶ ἀτενίζων τὰ ὄψη. Ἀλλ' ἐκ τῆς φράσεως ταύτης ἔτι μᾶλλον παροργίζεται ὁ Βρεντάνος, λέγων αὐτῇ ὅτι δὲν εἶναι μνηστὴ αὐτοῦ πλέον. Ζητεῖ νὰ ἐξέλθῃ, ἵνα καταμηνύσῃ τὸν Μελισσηνὸν εἰς τὰς βενετικὰς ἀρχάς· ἀλλὰ μαντεύει τοῦτο ἡ Μαρία καὶ ἀποπειρᾶται νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Ὁ Βρεντάνος ἀπωθεῖ αὐτήν· ὁ Μελισσηνὸς τὸν καλεῖ ἄνανδρον, οὗτος δὲ τὸν πλήττει εἰς τὸ στῆθος.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἰσέρχεται εἰς τὸν θάλαμον ὁ Βενετὸς ἀρχιστράτηγος· μανθάνει τὸν ὑπὸ τοῦ Βρεντάνου φόνον τοῦ Κλαδᾶ· οὗτος, διαλογιζόμενος, δεικνύει τὴν ἐπιστολήν, ἐξ ἧς φαίνεται ἡ καταγωγὴ τοῦ Μελισσηνοῦ. Ὁ Λορεδάνος ἐλέγχει τὸν Βρεντάνον ἐπὶ τῇ αἰσχίστῃ χρήσει τῆς ἐπιστολῆς, ἀποδιώκων αὐτόν.

Θνήσκων ὁ Ἀντώνιος, πληροφορεῖται τὸ ἀπόρρητον τῆς φαινομενικῆς ἀπιστίας τῆς Μαρίας, παρ' ἧς ἐπικαλεῖται μεσιτείαν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν συντρόφων αὐτοῦ. Ὁ Λορεδάνος ὑπισχνεῖται αὐτήν, μετὰ δὲ τὴν ἀποδίωξιν τοῦ Βρεντάνου λαμβάνει ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ τὴν Μαρίαν.

Τὸ δρᾶμα τοῦτο κατὰ τὸν εἰσηγητὴν ὑπερέχει πάντων τῶν σταλέντων ἐπὶ εὐγενείᾳ περὶ τὴν σύνθεσιν, ἀποπνέει ἰδανισμὸν καὶ φιλοπατρίαν· ἔχει δὲ γλῶσαν καθαρὰν καὶ γενναίαν ποιητικὴν ἔξαρσιν. Προσηκόντως ἀπεικονίζονται οἱ διάφοροι χαρακτῆρες. Ὁ τοῦ Κλαδᾶ περιπόθης, φιλόπατρις ἅμα καὶ ἐμπαθὴς καὶ ὁρμητικός· Ἐπίσης ἐπιτυχῶς περιγράφεται ὁ χαρακτὴρ τῆς σωσιπόλιδος Ἑλληνίδος Μαρίας, ἔτι μᾶλλον εὐγενέστερος δεικνυομένος ἐν τῇ τελευταίᾳ πράξει τοῦ δράματος. Ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς ἡ πατρὶς κατισχύει τοῦ ἔρωτος. Προσφέρει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Βρεντάνον πρὸς σωτηρίαν τοῦ Κλαδᾶ, οὐ μόνον διότι ἀγαπᾷ αὐτόν, ἀλλὰ καὶ διότι πιθεῖ νὰ χρησιμεύσῃ οὗτος πρὸς ἱεράτερον σκοπόν. Ἰδεώδης καὶ ἡρωϊκὴ ἐν πολέμῳ, εἶναι τοιαύτη καὶ ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ ἔρωτος.

Μετ' ἐπιτυχίας ἐπίσης περιγράφεται ὁ φαῦλος χαρακτὴρ τοῦ Ἐνετοῦ Βρεντάνου, ἀλλ' ἡ τιμωρία αὐτοῦ δὲν εἶναι δυστυχῶς ἡ προσήκουσα. Ὁ εὐγενὴς καὶ ἀθῶος Κλαδᾶς φονεύεται ἀνάνδρως ὑπὸ τοῦ Βρεντάνου, ὅστις σχεδὸν μένει ἀτιμώρητος, εἰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἰδίᾳ ἔπρεπε νὰ πέσῃ ἡ τιμωρία τῆς τραγῳδίας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἀποδιώκεται μετὰ περιφρονήσεως ὑπὸ τοῦ Βενετοῦ ἀρχιστρατήγου, στερεῖται δὲ τῆς Μαρίας, ἀλλ' ἡ τοιαύτη κάθαρσις δὲν εἶναι πλήρης. Ὁ Κλαδᾶς μανθάνει, θνήσκων, ὅτι πρὸς χάριν αὐτοῦ καὶ τῆς πατρίδος ἐθυσίασεν ἡ Μαρία τὸ αἴσθημα αὐτῆς. Ὁ δολοφονηθεὶς διεκδικεῖ οὕτως ὑπὲρ ἑαυτοῦ πλήρη τὸν ἔλεον τοῦ ἀναγνώστου, ἀλλ' ἀμφισβητεῖ ἐπίσης μετὰ τῆς Μαρίας τὸ πρόσωπον τοῦ πρωταγωνιστοῦ.

Αἱ ἐλλείψεις αὗται μειοῦσι μέν, ἀλλὰ δὲν αἴρουσι τῆς ἀξίας τῆς τραγῳδίας ταύτης, δικαίως ἀξιούσης τὴν δάφνην.

Ἡ Ἐπιτροπεία, λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὰς εἰς τὸν ἀγῶνα σταλείσας τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας, ἐκ μὲν τῶν κωμῳδιῶν ἐβράβευσεν ὁμοψήφως τὸν ποιητὴν τῆς «Ἀλεποῦς», ἐπήνεσε δὲ τοὺς ποιητὰς τῶν «Ἀνθρώκων» καὶ τοῦ «Ἐπισκεπτηρίου».

Ἐκ δὲ τῶν τραγῳδιῶν ἐβράβευσε κατὰ πλειονοψηφίαν τὸν ποιητὴν τῆς «Κόρης τῆς Λήμνου», τῆς μειονοψηφίας βραβευούσης τοὺς ποιητὰς τῆς «Κόρης τῆς Λήμνου» καὶ τοῦ «Υἱοῦ τοῦ Βασιλέως», ἐπήνεσε δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ «Υἱοῦ τοῦ Βασιλέως» καὶ τοῦ «Λέοντος Χαμαρέτου».

Ἡ MISS HÉLYETT

ΑΠΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ BOUFFES PARISIENNES.

Ὁ παρισιανὸς λαὸς ἀρέσκεται εἰς τὴν ποικιλίαν· τοῦτο εἶναι παστγνωστον. Ἀρέσκεται ὅμως καὶ εἰς τὸ σύνηθες, ὅταν τοῦτο παρουσιάζῃ δι' αὐτὸν ἀδύνηθές τι. Ἡ διάθεσις αὕτη τοῦ παρισιανοῦ λαοῦ ἐπεῆγεῖ τὴν ἐπὶ 500 φορὰς κατὰ σειρὰν, ἄνευ σχεδὸν διακοπῆς, παράστασιν τῆς Miss Hélyett, τοῦ τριπράκτου κωμειδυλλίου τῶν Boucheron καὶ Audran.

Ἡ Miss Hélyett, ὡς πολλὰ μουσικὰ ἀριστουργήματα γνωστῶν κλασικῶν συνθετῶν, ἔσχε θριαμβευτικωτάτην ἐπιτυχίαν, ἀρξαμένην εὐθὺς ἀμέσως ἀπὸ τῆς πρώτης παραστάσεως, γενομένης τῇ 12 νοεμβρίου 1890 ἀπὸ τοῦ θεάτρου Bouffes Parisiennes Καὶ δὲν εἶναι μὲν ψανερὸν ἂν· θὰ κατορθώσῃ νὰ διαιωνίσῃ τὴν παράστασιν τοῦ ἔργου τούτου ἡ παροῦσα αὐτοῦ ἐπιτυχία, εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ἡ ἐπιτυχία εἶναι ἔκτακτος. Μολονότι ἐπὶ 500 φορὰς καθ' ἑκάστην ἑσπέραν παίζεται τὸ ἔργον, ὁὶς δὲ τῆς ἑβδομάδος καὶ ἐν ἡμερίσι, οὐχ ἧττον πάντοτε τὸ θέατρον εἶναι πλῆρες καὶ ἀνάγκη νὰ προβλέψῃ τις πρὸ δύο τουλάχιστον ἡμερῶν, ὅπως εὕρῃ κατάλληλον θέσιν. Οἱ Παρισιανοὶ βλέπουσι καὶ ἐπαναβλέπουσι τὴν Miss Hélyett καὶ ἐπιθυμοῦσι καὶ πάλιν νὰ τὴν ἐπανίδωσι. Πανταχοῦ, ἐν τοῖς καφφεῖοις, ἐν τοῖς σαλονίοις, ἐν τοῖς περιπάτοις, ὁ λόγος περὶ τῆς Miss Hélyett. Ἡ **ρεκλάμα** ἐποφελήθη τὴν περίστασιν ταύτην καὶ εὗρε τὰ μέσα τῆς ἐκμεταλλεύσεως. Πῖλοι γυναικεῖοι ἀ la Miss Hélyett πανταχοῦ κατασκευάζονται, ἀνὰ δὲ τὰ βουλεβάρτα τῶν Παρισίων οἱ διαβάται ἀδιαλείπτως εἰδοποιήσεις, παρ' εἰδικῶν ἀνθρώπων διανεμομέναις λαμβάνουσι, περὶ πίλων ἀ la Miss Hélyett. Ἐν γένει ἡ Miss Hélyett κατέστη ἔργον δημοτικόν, δημοτικωτάτη δὲ ἡ διαπλάσασα τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς δεσποινὶς Diana Duhamel. Ἡ νεᾶρὰ αὕτη καὶ εὐειδὴς καλλιτέχνις εἶναι σήμερον τὸ enfant gâté τῶν Παρισίων. Πανταχοῦ ὅπου καὶ ἂν μεταβῇ τις θὰ συναντήσῃ τὴν εἰκόνα τῆς δεσποινίδος Duhamel. Πάντα σχεδὸν τὰ περιοδικὰ τῶν Παρισίων ἐδημοσίευσαν αὐτὴν καὶ δὲν ὑπάρχει τοῖχος ἢ ὑελωτὸν καταστήματος, ἐν ᾧ νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἀνηρτημένη εἰκὼν τῆς δεσποινίδος Duhamel, παριστῶσα σκηνήν τινα τῆς Miss Hélyett.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ περὶ τῆς δεσποινίδος Diana Duhamel καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῇ Miss Hélyett συναδέλφων της τὸν λόγον εὐρύτερον ποιήσωμεν, καλὸν νομίζομεν νὰ προτάξωμεν μικράν τινα τοῦ ἔργου ἀνάλυσιν, ὅπως ὁ ἀναγνώστης, ὁ τοσαῦτα βλέπων ἐν ταῖς ἐθημερίσι καὶ ἀκούων περὶ τοῦ ἔργου, ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ.

Τὰ ὡραιότερα πράγματα παρουσιάζουσι πολλάκις παραδόξους ὁμοιότητας. Οὕτω παρευρισκόμενός τις εἰς παράστασιν τῆς Miss Hélyett, ἀναμιμνήσκεται τοῦ κωμειδυλλίου Si j'étais roi, ὅπερ τοσάκις ἐπαίχθη ἐν τῷ Πέραν. Ἂν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Adam ὁ ἀλιεὺς **Ζέφυρος** σώζει ἐκ τῶν κυμάτων τὴν πριγκήπισσαν **Νεμέαν**, ὅπως τὴν νυμφευθῇ ἐν τῇ τελευταίᾳ πράξει, ἐν τῇ Miss Hélyett ὁ ζωγράφος Παῦλος σώζει ἔκ τινος βαράθρου τὴν ἡρωΐδα, ὅπως συζευχθῇ μετ' αὐτῆς ἐν τῷ τέλει. Ἡ Miss Hélyett ἀγνοεῖ, ὡς καὶ ἡ **Νεμέα**, τίς ὁ σωτήρ της καὶ ὡς ἐκείνη καὶ αὕτη τὸν σωτῆρά της ἐπιθυμεῖ σύζυγόν της. Ἀλλ' ἐνταῦθα σταματᾷ ἡ ὁμοιότης, διότι καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἐν τῇ δράσει ὑπάρχει διαφορὰ μεγίστη, καθιστῶσα τὰ δύο ἔργα ὅλως ἀνεξάρτητα ἀλλήλων. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ὑπόθεσιν τῶν δύο ἔργων, ἕκαστον ἔχει ἰδίαν χάριν, ποικιλίαν καὶ πρωτοτυπίαν ἐν τῇ καθ' ὅλου πλοκῇ· περὶ τῆς μουσικῆς ὅμως προκειμένου ἡ τῆς Miss Hélyett τοῦ Audran δὲν πιστεύομεν νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν τοῦ Si j'étais roi τοῦ Adam, ἂν καὶ κατὰ μέρος τιθεμένης πάσης παραβολῆς, ἔχῃ καὶ ἡ πρώτη ἀρκετὴν λεπτότητα καὶ σύνολον ἐμπνεύσεως, δικαιολογούσης τὴν ἧμμην, ἣν ἀπέκτησε. Μάλιστα δὲ τὸ ᾆσμα τῆς εἰκόνος τοῦ λευκώματος ἐν τῇ Γ' πράξει, ἐπαναλαμβανόμενον καὶ ἐν τῷ τέλει, εἶναι ἀμίμητον.

Γνωστὸν ὅτι τὰ Πυρηναῖα ἀλκύουσι κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν λουτρῶν κόσμον ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς γῆς· τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν ἐκεῖ μετάβασιν τοῦ ἀμερικανοῦ διαμαρτυρομένου ἱερέως Smithson, πατρὸς ἕνδεκα θυγατέρων, ἐκ τῶν ὁποίων συνοδεύει αὐτὸν ἡ ἑνδεκάτη καὶ μόνη ἄγαμος, ἡ Miss Hélyett, ὡραία καὶ ἰδιόρρυθμος κόρη. Ἡ Miss Hélyett ἀρέσκεται καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὰς ἐπικινδύνους ἀναβάσεις τῶν ὀρέων, τὰς δυσκόλους διαβάσεις τῶν κρημνῶν, τερπομένη εἰς τὴν θέαν τῶν ἀπροσίτων σημείων, τῶν στολιζόντων τὰ ὄρη. Βίαν ἐνίοτε λαμβάνει ἀμηχὰς ἡ κατάσεσχίζη τὰ ἐνδύματά της, τοῦτο οὐδόλως τὸ θάρρος τῆς ἀφαιρεῖ, τοὐναντίον μᾶλιστα αὐξάνει τὴν ζέσιν της καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἐπαναλάβῃ τὰς ἐκδρομάς της.

Ἡ μέχρι τρέλλας ριψοκίνδυνος Ἀμερικανὶς ἐπεχείρησεν ἡμέραν τινὰ τρομακτικὴν ἐπὶ ἀποτόμου ὄρους ἀνάβασιν, ἥτις παρ' ὀλίγον τῇ ἐστοίχιζε τὴν ζωήν, διότι, ἀλισθήσασα, ἀπώλεσε τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἂν μὴ ἐκ θείας προνοίας τὸ ᾠόρεμά της συνεκρατεῖτο ἐκ τινος παρατυχόντος δενδρυλλίου, θὰ κατέπιπτεν ἐντὸς ἠλιγγιώδους βαράθρου, ὅπου θάνατος τὴν ἀνέμενε σκληρός, ἀβεβαιωτός.

Ἡ συγκίνησις ἦτο μεγίστη, ἡ δὲ ἀτυχὴς Miss ἐλειποθύμησεν. Τότε, αἰωρουμένη ἀπὸ τοῦ δενδρυλλίου, καθ' ὃν τρόπον ἡ ἰδιότροπία τῆς μοίρας τὴν ὤλεσε, φαίνεται ὅτι ἐπηρουσίασε θέαμα, τοῦ ὁποίου τὴν περιγραφὴν δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Ὅτε ἐπανεῦρε τὰς αἰσθήσεις, ἔκειτο ἐξηπλωμένη ἐπὶ χλόης ἠρέμα, τὸ δὲ πρῶτον κίνημά τις ἦτο νὰ διορθώσῃ τὴν ἐσθῆτά της, ἣν ἐνόμιζεν ἀτάκτως ἐξηγερμένην. Ἀλλ' ἡ ἐσθὴς ἦτο εἰς τὴν θέσιν της. Λοιπὸν ὑπῆρξε σωτὴρ· ὁ σωτὴρ αὐτὸς διώρθωσε τὰ ἄτακτα, ἄρα τὴν εἶδεν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην! Ἀλλὰ τίς οὗτος; Βεβαίως ἀνήρ· ἀλλὰ τίς; Ω! ἐντροπή! ὦ! μαρτύριον τῆς πρωτεσταντικῆς αἰδημοσύνης! Τρέχει ἀμέσως κλαίουσα καὶ διηγεῖται τὸ πάθημά της εἰς τὸν πατέρα της. Εἰς τὸ ἐξῆς ἀδύνατον πλέον ἄλλος νὰ γείνῃ σύζυγός της ἐκτὸς τοῦ σωτῆρός της, εἰς τὸ ἐξῆς τὸ μόνον μέλημά της ἔσται νὰ ἐπανεύρῃ ἐκεῖνον, ὅστις τὴν ἔσωσεν, αὐτὸς καὶ μόνος δέον νὰ τὴν νυμφευθῇ, ὅπως ἐξαλείψῃ ἐκεῖνο τὸ ἀποῖον ἐθεώρει κηλῖδα εἰς τὴν συνείδησίν της.

Ἡ Miss Hélyett ἔχει μικρὸν βιβλιάριον, εἶδος **συναξαρίου**, τὸ ὁποῖον τῇ εἶναι ὁδηγὸς εἰς τὰς διαφόρους τοῦ βίου της περιπτώσεις. Τὸ βιβλιάριον τοῦτο τῇ λέγει ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπανεύρῃ τὸν **ἄνθρωπον τοῦ ὄρους** καὶ θὰ τὴν βοηθήσῃ ὁ πατήρ της, εἰς ὃν οἱ νόμοι τῆς πατρίδος καὶ οἱ τύποι τῆς θρησκείας ἐπιβάλλουσι τὴν μόνην ταύτην λύσιν, ἵνα μὴ προσβληθῇ τὸ γόητρον τῆς οἰκίας.

Διαριθοῦντος τοῦ θέρους, ὁ Smithson καὶ ἡ θυγάτηρ του εὑρίσκονται ἐντὸς εὐρυτάτου φαιδροῦ κύκλου ἐρασιτεχνῶν πάσης ἐμπνεύσεως καὶ ἀποχρώσεως. Εἷς μεταξὺ αὐτῶν, ὁ ζωγράφος Παῦλος, ἐφελκύει τὴν προσοχὴν τῆς ἡρωΐδος ἡμῶν, διότι φαίνεται ὅτι τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του, ὅτε ἠτένιζε τὴν Ἀμερικανίδα, ἐνεῖχε ποιάν τινα στοργήν, φίλτρον, τὸ ὁποῖον εὐαρέστως ἐπ' αὐτῆς ἐπιδρᾷ. Ἐν τούτοις ἡ φροντὶς, ἵν' ἡ ἀτυχὴς κόρη ἔχει νὰ ἐπανεύρῃ μεταξὺ τόσου κόσμου **τὸν ἄνθρωπον τοῦ ὄρους**, ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῆς πᾶσαν τέρψιν καὶ ἡσυχίαν καὶ δὲν τῇ ἐπιτρέπει νὰ συνδιασκεδάσῃ μετὰ τῶν ἄλλων. Τρέχει ἀδιακόπως, καθημένη ἐντὸς τοῦ ψιαθίνου κινητοῦ ᾠορείου της, ὁ δὲ πατήρ της τὴν ἀκολουθεῖ εἰς τὰς ἐκδρομάς της. Μετ' ὀλίγον συναντῶνται.

— Λοιπόν;

— Τίποτε· ὄύ;

— Τίποτε!

Καὶ ἡ ἔρευνα ἐξακολουθεῖ ἐκ νέου.

Ἡ κατάστασις αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ ἐπ' ἄπειρον, ὁ δὲ γέρων Smithson, ἀπαυδήσας νὰ τρέχῃ κατόπιν τοῦ ἀνευρέτου **ἀνθρώπου τοῦ ὄρους**, συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ διά τινος βλακὸς πατριώτου του, James, ὅστις ἠράτο ἐμμανῶς τῆς Miss Hélyett καὶ εἰς οὐ τὰς ἐρωτικὰς πλεκτάνας ὁ γέρων δὲν ἠδυνήθη νὰ μείνῃ ἀνάλγητος.

— Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ τῇ εἰπῇς ὅτι εἶσαι **ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὄρους** καὶ ἐκείνη ἀμέσως θὰ θελήσῃ νὰ σὲ νυμφευθῇ. Ὁ ἀτυχὴς βλάξ, ἀγνοῶν τί λέγει καὶ τί πράττει, θέλων δὲ μόνον ν' ἀποκτήσῃ τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, κωμικώτατα ὑποδύεται τὸ ὑποβληθὲν αὐτῷ πρόσωπον τοῦ homme de la montagne καὶ ἀναγκάζει τὴν Miss Hélyett νὰ τὸν δεχθῇ σύζυγόν της, καίτοι μὴ εὐαρεστηθεῖσαν ὅτι τοιοῦτον βλάκα ἠθέλησεν ἡ τύχη τὸν σωτῆρά της.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τούτῳ τὰ πράγματα ἀλλάσσουν. Παρουσιάζεται αἴφνης θίασος Ἱσπανῶν, συγκείμενος ἐκ τινος παραδόξου **γενόρας**, τῆς θυγατρός της καὶ τοῦ ἐραστοῦ της Γασκάνου

ταυρομάχου, τύπου τοῦ ψεύδους καὶ τῆς καυχησιολογίας. Αὐτὸς ὁ κύριος ταυρομάχος, καυχώμενος, διαγείται ὅσα κατὰ φαντασίαν διέπραξεν ἀνθρωφαγήματα καὶ μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει ὅτι ἔσωσεν ἐκ βεβαίου θανάτου, ἐκ τινος κρημνοῦ, κόρην ὡραίαν, ἥτις τῷ ὀφείλει τὴν ζωήν.

Τὸν ἀκούει ἡ Mis Hélyett. Ὦ! ᾖρέκα! αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ σωτήρ της, αὐτὸν λοιπὸν ὀφείλει νὰ νυμφευθῇ! Ὁ ἄλλος λοιπόν, ὁ βλαξ τὴν ἠπάτησε! Τὸν πέμπει εἰς τὸν διάβολον καὶ σχεδὸν διὰ τῆς βίας ζητεῖ ν' ἁρπάσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τῆς **δενοφίνας** τὸν ἐραστήν της, ὅπως τὸν νυμφευθῇ.

Ἡ ἀτυχὴς Hélyett οὕτω πράττουσα μόνον τὴν συνείδησίν της καθησύχαζεν ἐκπληροῦσα τὸ καθῆκον της, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν καρδίαν της, καθόσον ἀφ' ἑνὸς μὲν ἠγάπα τὸν Παῦλον, ἀφ' ἑτέρου δ' ἀποστροφὴν τῇ ἐνέπνεεν ὁ κακῇ μοῖρᾳ μέλλων σύζυγός της. Ὁ δὲ Παῦλος, μανθάνων ὅτι ἐκείνη εἰρύσκετο εἰς τὴν παραμονὴν νὰ νυμφευθῇ μετ' ἄλλου, ἀποχαιρετᾷ τοὺς φίλους του καὶ ἑτοιμάζεται ν' ἀπέλθῃ, παρακαλεῖ δὲ μόνον τὴν φίλην του νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ ζωγραφίσῃ ἐντὸς τοῦ λευκώματός του τὴν εἰκόνα της, ἐν εἴδει ἐνθυμίου. Στέργει ἐκείνη προθύμως καὶ ἐν ᾧ ὁ Παῦλος ἐξέρχεται, ἐπιθυμία τὴν καταλαμβάνει καὶ ἀκράτητος περιεργία νὰ ἴδῃ τί ἐμπεριέχει τὸ λεύκωμα, ὅπερ εἶχεν ἐκεῖνος ἀφήσει ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἐπιστρέφει ὁ Παῦλος.

Ἑτοιμάζεται ἐκείνη, διορθώνει φιλοκάλως τὴν περιβολήν της, ἀνυψοῖ τὸν γῦρον τοῦ πίλου της κατοπτρίζεται καί, ἐμπνεομένη ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γυναικείας φιλαρεσκείας, μεταμορφοῦται θαυμασίως καὶ καθίσταται πράγματι ἀντικείμενον ἄξιον τοῦ χρωστῆρος ζωγράφου. Μετ' ὀλίγον ἡ εἰκὼν περατοῦται· ὁρμῇ μετ' ἀδημάγου περιεργίας ἐπὶ τοῦ λευκώματος ἡ Miss, τὸ ἀνοίγει καὶ ῥίπτει ἄπληστον ἐντὸς αὐτοῦ τὸ βλέμμα. Ἀλλ' αἴφνης ἀλλοιοῦται, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου της μεταβάλλεται καὶ μετὰ σπασμωδοῦς χειρὸς τὸ λεύκωμα κλείουσα, πίπτει ἀναίσθητος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐκπλήκτου Παῦλου, ὅστις μόλις ἐκ τῆς συγκινήσεως δύναται νὰ καλέσῃ βοήθειαν.

Τρέχει πάραυτα ὁ πατήρ.

— Τί εἶναι; τί τρέχει; τί ἔπαθεν ἡ κόρη μου; Hélyett! Hélyett! Ἀνεγείρει τότε ἐκείνη τρέμα τὴν κεφαλήν, ἀνοίγει μεγαλωστὶ τοὺς ὀφθαλοὺς καί, σφίγγουσα τὸν Παῦλον, λέγει μετὰ φωνῆς χαρωπῆς, εἰς ἣν μάτην ἐζήτησε ν' ἀναρίξῃ σημοτυφίαν.

— Πάτερ μου, ἰδοὺ ὁ ἀληθινὸς **ἄνθρωπος τοῦ ὄρους!**

Τί εἶχε συμβῇ;

Σωτήρ της ἦτο τῷ ὄντι ὁ Παῦλος, ὅστις κατόπιν ἀντέγραψεν ἐν τῷ λευκώματί του ἀπαραλλάκτως τὴν σκηνὴν ἐκείνην, ἣν θέαν, εἰς ἣν εὑρέθη ἡ Miss Hélyett, ὅτε ἐκρεμάσθη ἐκ τοῦ δενδρυλλίου. Πάντα ταῦτα εἶδεν ἡ Ἀμερικανὶς ζητοῦσα ἐν τῷ λευκώματι τὴν εἰκόνα της καὶ ἰδοὺ πῶς ἀνεῦρε τὸν ἀληθῆ σωτῆρά της.

Πρόσκομμα οὐδὲν ὑπῆρχεν, ἔρως πρὸ πολλοῦ προηγεῖτο· ὁ γάμος λοιπὸν ἀμέσως ἀποφασίζεται καὶ ἰδοὺ ὅλη ἡ ἱστορία.

Αὕτη ἡ ὑπόθεσις τοῦ κωμειδυλλίου, ποικιλλομένη, ἐννοεῖται, ὑπὸ σκηνῶν καὶ ἐπεισοδίων χάριτος καὶ θυμηδίας. Μολαταῦτα, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, οὐδὲν ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε τὸ ἔκτακτον. Εἴπομεν δὲ καὶ ἐν ἀρχῇ ὅτι καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ ἔργου χάρις ἦεν εἶναι ἐκ τῶν σπανίων. Τίς λοιπὸν ὁ λόγος τοσαύτης ἐπιτυχίας; τίς ἡ αἰτία τοιούτου πατάγου;

Καθ' ἡμᾶς, σχόντες τὴν τύχην νὰ παρευρεθῶμεν εἰς τὴν ἀδὰ τοῦ ἔργου παράστασιν ἐν τῷ θεάτρῳ Bouffos Parisiennes, ἀπροκαταλήπτως δὲ κρίνοντας, ἡ ἀρχὴ ὅλου αὐτοῦ τοῦ πατάγου, ὅλης αὐτῆς τῆς ἱστορίας εἶναι ἡ δεσποινὶς Biana Duhamel, ἡ νεαρὰ συμπαθεστάτη αὕτη καλλιτέχνις, ἐκείνη διὰ τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς ἔγραψε τὸ ἔργον, ἐκείνη ἥτις τὸ ἀνέδειξε, διαπλάσασα θαυμασίως τὸν χαρακτῆρα τῆς Ἀμερικανίδος Miss Hélyett, καὶ διὰ τῆς ἀναδείξεως ταύτης ἀνεδείχθη, ἡ δεσποινὶς Biana Duhamel, ἥτις πρὸ τῆς πρώτης τῆς Miss Hélyett παραστάσεως ὑπεδύετο ἁπλούστατα πρόσωπα Subrettes, ἃν ἐνθυμοῦνται ὅλοι οἱ ἐν Παρισίοις ἕλληνες φοιτηταί, ἐρχομένην καθ' ἑκάστην ἑσπέραν μετὰ τὸ θέατρον εἰς τὰ καφφεῖα ἐκεῖνα, ὅπου συνήθως συνεχίζεται καὶ ἐπιφραγίζεται ἡ τῶν θεάτρων καὶ τῶν χορῶν διασκεύασις, εὐθυμον, φαιδράν, ᾀδουσαν ὑπὸ τὸν ἀμφίβολον ἦχον ἀτέχνως ὑπὸ φοιτητοῦ κρουομένου κλειδοκυμβάλου, τὰ τεμάχια ἐκεῖνα, ἅτινα πρὸ μικροῦ ἀπὸ σκανῆς ἔψαλλεν, ἡ δεσποινὶς Biana Duhamel, τὸ enfant gâté τῶν Παρισίων!

Καὶ δὲν ἔχει ἔκτακτον σκανικὴν τέχνην, οὐδὲ κοσμεῖται ὑπὸ φωνῆς σπανίας· ἡ μικρὰ αὕτη γόησσα, ἧς ἕκαστον μειδίαμα, μία γλυκεῖα λέξις πρὸς χιλιάδας φράγκων ἰσοδυναμοῦσιν, ἀλλ' ἔχει συγκεκεντρωμένην ἐν αὐτῇ ὅλην ἐκείνην τὴν χάριν, τὸ chic ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται ἡ Παρισιανή, κινοῦσα τὸν φθόνον τῶν Ἀγγλίδων καὶ τῶν Γερμανίδων.

Ἐλαφρά, χαρίεσσα, μικροῦλα μὲ φωνὴν μελισταγῆ καὶ βλέμμα γοργόν, πλήρες ὑγροῦ συμπαθείας καὶ νοημοσύνης, ἡ δεσποινὶς Duhamel ἐνεσαρκώθη ἐν τῷ προσώπῳ, ὅπερ ἐπ' αὐτῆς καὶ δι' αὐτὴν ἐπλάσθη καὶ τὸ ἀνέδειξεν, ἐξαφαλίσασα οὕτως ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι, εἰς ἑαυτὴν μὲν δόξαν καὶ τιμὰς καὶ πλούτη, εἰς τὸν συγγραφέα, τὸν συνθέτην καὶ τὸν ἐργολάβον τοῦ θεάτρου κέρδη ἀφθονα, εἰς τοὺς Παρισιανοὺς τέρψιν καὶ ψυχαγωγίαν, εἰς δὲ τὸν εὐφυῆ ἔμπορον τῆς γαλλικῆς προτεκτσυόνης μεγάλην **ῥεκλάμαν**, καθόσον αἱ εἰς μέγα μέγεθος φωτογραφίαι της, ἐπὶ τῶν ὑελωμάτων ἀνηρτημέναι, ἐλκύουσι κόσμον.

Οὐδεμία περιγραφὴ ἀρκεῖ νὰ παραστήσῃ καὶ ἀναδείξῃ δεόντως τὴν χάριν, μεθ' ἧς παίζει ἡ συμπαθὴς καλλιτέχνις. Ἕκαστον αὐτῆς βῆμα, ἡ λόγον, ἑκάστην στροφὴν ἄσματος ἡ κίνησιν παρακολουθοῦσιν ἀκράτητα καὶ ἐνθουσιώδη τὰ χειροκροτήματα καὶ αἱ ἐπευφημίαι. Ἐκ τοῦ στόματός της ἀφαρπάζει ὁ ἀκροατὴς τὴν γλυκύτητα τῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν μαγείαν τῆς ἀπομιμήσεως. Τὸ τέλειον ἐν τῇ ἀπομιμήσει τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἀμερικανίδος Miss Hélyett ἐνεσαρκώθη, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ δεσποινίδι Duhamel.

Mais il faut voir ça!....

Περιττὸν εἰπεῖν ὅτι ἡ ἐπιτυχία καὶ τῶν λοιπῶν ἠθοποιῶν βαίνει παραλλήλως τῇ τῆς δεσποινίδος Duhamel. Πάντες οἱ λαμβάνοντες μέρος ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ ἔργου εἰσὶν ἄριστοι καλλιτέχναι, μετὰ τέχνης μεγίστης παίζοντες, οὕτως ὥστε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὑφίσταται πλήρης ἡ ἁρμονία τῆς καθ' ὅλου δράσεως.

Ἄξιοι μνείας εἰσὶν ἡ κυρία Maurel, ὑποκρινομένη τὴν **δενόφαν**, ὁ κ. Maugé (Smithson), ὁ κ. Huguenet (Paycardas) καὶ ὁ κ. Jannin, ὅστις ἐν τῇ ὑποκρίσει τοῦ ἐκ Σικάγου βλακὸς James εἶναι τῷ ὄντι ἀριθμητός. Ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ μεθ' ὁπόσης εὐτραπέλου χάριτος καὶ ἀρεσκείας ἰδιορρυθμίας λέγει τῇ Miss Hélyett: **Je suis l'homme de la nécessité!**

Ἐν Παρισίοις κατὰ δεκέμβριον 1891.

Π. Α. Δ.

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

Ι.

Ἐνῷ ὁ Ζαφφὲ διωλίσθαινεν ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἕδρας τῆς ἁμάξης ὁ Ριχάρδος Βρὶς ἐδράττετο τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων. Ἡ ἁμαξοστοιχία, ἧς πρὸ μιᾶς στιγμῆς εἶχεν ἐξέλθει, ἐκινήθη καὶ ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ἐγένετο ἀφανὴς ἐνῷ ἀτμὸς ἐξετινάσσετο ἐκ τῆς καπναγωγοῦ τῆς ἀτμήρους αὐτῆς ἁμάξης κατὰ μικρὰ διαλείμματα. Ἡ ἁμαξοστοιχία ἐξηφανίσθη πρὸς τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν ἐκείνης, πρὸς ἣν ὡδεύεν ἡ ἅμαξα· Οἱ ὑπὸ τοῦ ἐκτινασσομένου ἀτμοῦ σχηματιζόμενοι κρίκοι ἔμενον ὑπὸ τοὺς χαμηλοὺς κλώνους τῶν δένδρων, θὲ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ κεκορεσμένη καὶ πνιγηρὰ ἀτμοσφαῖρα ἐπίεζε καὶ ἐβάρυνεν αὐτούς, ἀδυνατοῦνταις ἑπομένως ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὰ ὕψη. Ἔμενον δ' ἐκεῖ ἐπὶ μακρὸν ὡσεὶ μὴ θέλοντες νὰ ἐξαφανισθῶσιν εἰς τοὺς αἰθέρας διότι δὲν προσείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν διαβατῶν.

Οἱ ἵπποι ἐκάλπαζον ταχέως ἐπὶ τῆς ὀφιοειδοῦς ὁδοῦ, ἥτις ἦν ἀληθὴς ὁδὸς τῆς Γαλλίας, ἐδῶ μὲν λίαν ὀφιοειδὴς καὶ σχεδὸν

ἑλικοειδής, ἐκεῖ δὲ εὐθεία, μεθ' ἱκανὴς κλίσεως ὥστε ὁ κατερχόμενος αὐτὴν νὰ ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ ποικιλίαν τοπίων, ἅπερ ἦσαν πράσινα, ὁλοπράσινα, ὅμοια τῶν ὁποίων μόνον μετὰ βροχὰς θερινὰς ἐπὶ πολὺ παραταθείσας ὑπάρχουσι. Τὰ τοπία ἐξετείνοντο ὁτὲ μὲν δεξιᾷ, ὁτὲ δὲ ἀριστερᾷ, εὐχάριστα, καὶ πάντοτε ἐξ ἑνὸς μέρους ἀπολήγοντα εἰς λοφίσκον, ἐν τῷ λιθίνῳ καὶ σιδηροχρόῳ σώματι τοῦ ὁποίου, πρὸς διάνοιξιν ὁδοῦ, ἡ πυρῖτις πρόσφατον διήνοιξε πληγήν.

Ἡ βροχὴ εἶχε παύσει, ἀπέμενεν ὅμως τοσαύτη ὑγρασία ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὥστε αἱ σταγόνες συνεσωρεύοντο ἐπὶ τῶν ἐκ μετάλλου φαλάρων, ὅμοιαι πρὸς ἀναριθμήτους μαργαρίτας. Τὴν ἀναπνοὴν ἀνέκοπτεν ἀνεπαισθήτως ἐλαφρὰ ἀλλὰ καὶ εὐχάριστος συνάμα πίεσις. Τὸ ζῆν ἐν τῇ ὑπὸ ὕδατος κεκορεσμένῃ ἀτμοσφαίρᾳ ἐκείνῃ, ἦν μὲν εὐχάριστον λίαν ἀλλὰ καὶ δυσχερὲς συνάμα. Ὁ οὐρανὸς ἦν συνεφώδης, ὁ ὁρίζων ἀπεκρύπτετο, καὶ ἐν τούτοις ὑπὸ τὴν πλήρη ζωῆς πρασινὰ, διὰ τῶν ἐξ αἰγείρων καὶ πτελεῶν ὑψηλῶν ἀναδενδράδων ἔρρεε ρεῦμα ζωγόνου ζωῆς. Ἠσθάνετό τις πανταχόθεν ἀποπνεόμενον τὸν χυμόν, τὴν ζωὴν τοῦ αὐγούστου.

Ἡ κατωφέρεια τῆς ὁδοῦ κατέστη ἐν τῷ μεταξὺ μᾶλλον ἀπότομος καὶ ὅμως οἱ ἵπποι δὲν εἶχον ἀνακόψει τὴν ὁρμὴν αὐτῶν. Ἐν τούτοις ὁ Ριχάρδος, μολονότι ἀφρηρημένος ὅλως καὶ βεβυθισμένος εἰς σκέψεις, ἀνελογίσθη αὐτούς. Ἀφοῦ ἀνέκοψεν ἐπ' ὀλίγον τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἔκλινεν ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἠρώτησεν.

— Ζαφφέ, πῶς εἶναι ἡ μήτηρ μου;

Ὁ Ζαφφὲ ἔκλινεν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἐμπρὸς εἰς τρόπον ὥστε εὑρέθη σχεδὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ.

— Ἡ κυρία εἶναι πολὺ καλά, ἀπήντησε διὰ τόνου οἰκείου ἅμα καὶ πλήρους σεβασμοῦ, ὡς ἁρμόζει εἰς ἀρχαῖον καὶ ἀσφαλῆ περὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ὑπηρέτην. Σήμερον ὅμως τὸ πρωΐ, ὅταν ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν σας, ἦτο ὀλίγον...

— Ὀλίγον, τί; ἠρώτησεν ὁ Βρὶς ἀποτόμως πως.

— Ὀλίγον... δὲν ἠξεύρω πῶς νὰ ἐκφρασθῶ χωρὶς νὰ ἐξέλθω τοῦ σεβασμοῦ, ὃν ὀφείλω πρὸς ὑμᾶς καὶ τὴν κυρίαν...

— Λέγε λοιπὸν ὅπως σοῦ ἔλθει καὶ ἄλλοτε κάμνεις ἐκλογὴν λέξεων.

— Ἀφοῦ λοιπὸν τὸ ἀπαιτεῖτε, σᾶς λέγω ὅτι ἡ κυρία ἦτο ὄχι ὅπως πάντοτε. Μήπως ἐγράψατε τίποτε τὸ ὁποῖον δὲν ἤρεσεν εἰς τὴν κυρίαν;

Καὶ ἡ ἀγνότητα ψυχῆς ἀποπνέουσα φυσιαγνωμία τοῦ Ζαφφὲ ἐξέφραζεν ἀνησυχίαν τόσῳ κωμικὴν ὥστε ὁ Βρὶς δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ.

— Ναί, Ζαφφέ, ἀπήντησεν ἐξακολουθῶν νὰ μειδιᾷ, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τῇ ἔγραφον δὲν ἦσαν πράγματα δυνάμενα νὰ τῇ ἀρέσωσι... μολονότι πράγματι...

Ἡ ὁδὸς καθίστατο μᾶλλον κατωφερής, ἑπομένως ὁ Βρὶς ἔσφιγξε πλείστερον τὴν τροχοπέδην, ἔλαβε τὴν μάστιγα καὶ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἵππων. Ὁ Ζαφφὲ ἀφοῦ ἐπί τινας στιγμὰς ἀνέμεινεν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει καὶ στάσει, ἐκάθησεν ἐν τῇ ἕδρᾳ αὐτοῦ καὶ ἐσταύρωσεν ἐπὶ τοῦ στήθους τοὺς βραχίονας.

Τεσσαράκοντα ἀκριβῶς εἶχον παρέλθει ἔτη ἀφ' ὅτου ὁ Ζαφφὲ εἶδε τὸ φῶς ἐν τοῖς ὑποστατικοῖς τῆς οἰκογενείας Βρίς· μόλις τὸ ἕβδομον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος ἐκράτει ἐκ τῆς χειρὸς τὸν Ριχάρδον, ὡς ἀπεκάλουν αὐτὸν οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, ὅστις, καίπερ τριῶν ἐτῶν ἡλικίαν ἀριθμῶν, ἦτο τόσον ζωηρός, ὥστε ἀπήλπιζε τὰς ὑπηρετρίας, ὧν διέφευγε τὴν ἐπίβλεψιν. Ὁ Ζαφφὲ λοιπὸν ἀπέβη ὁ φύλαξ τοῦ νέου κυρίου κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην καθ' ἣν τὰ τέκνα τῶν πλουσίων τυγχάνουσιν αὐτὰ ταῦτα στενῆς ἐπιβλέψεως.

Τὰ ἔτη παρῆλθον. Ἐκ προστάτου συντρόφου ὁ Ζαφφὲ ἐγένετο ὑπηρέτης, οὐδέποτε ὅμως κατέστη δυνατὸν νὰ ἐξοικειωθῇ πρὸς τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν ὑπηρετῶν. Ὁ υἱός οὕτος χωρικὸς ἀπέμεινε χωρικός, μεθ' ὅλας τὰς μικρὰς καὶ στενὰς περισκελίδας δι' ὧν ἐνέδυον αὐτόν. Ἠναγκάσθησαν λοιπὸν οἱ κύριοι αὐτοῦ νὰ παραιτηθῶσι πάσαν ἀπόπειραν πρὸς μεταβολὴν τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ καὶ νὰ κρατήσωσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐπαύλει καὶ τῷ πύργῳ Πινόν. Ἄλλως τε, ἄνευ τοῦ Ζαφφὲ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Πινόν. Ἐὰν ὅμως ὁ Ζαφφὲ δὲν ἦτο ὑπηρέτης μεγάλου καὶ διασήμου οἴκου, ἀλλὰ καὶ τὸ Πινὸν δὲν ἦτο σχεδὸν πύργος ὡς κοινῶς ἐννοεῖται. Ἦτο ἀγροικία κατοικία, ἀξιοπρεπὴς ἐξωτερικῶς, ἀλλ' ἐστερημένη τιμαριωτικοῦ γοήτρου. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὁ Ριχάρδος Βρὶς ἠγάπα ἀμφοτέρους, τόν τε Ζαφφὲ καὶ τὸν πύργον, διότι ἐκεῖ ἀνεπαύετο ἐκ τοῦ ἐν Παρισίοις κυκεῶνος.

Ἔβλεπέ τις μακρόθεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς πρασινοχρόου λόφου, τὴν κατοικίαν, ἥτις ἦν παράδοξον σύμπλεγμα πυργίσκων καὶ οἰκοδομῶν, οἰκοδομηθέντων ἄνευ προδιαγεγραμμένου σχεδίου, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν αὐτῇ κατ' ἐποχὰς οἰκησάντων. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γελοέντος ἐκείνου τοπίου τῆς Βουργουνδίας ὁ πύργος εἶχε καθαρῶς βουργουνδικὸν τύπον. Ἦν χαρίεις ἀλλ' οὐχὶ καὶ συνήθης, πλούσιος ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπιδεικτικός, στερεὸς καὶ καλῶς ἐκτισμένος ἀλλ' οὐχὶ καὶ βαρύς. Ὁ Βρίς, ἅμα ἰδὼν μακρόθεν τὰς οἰκοδομάς, ἤρξατο μειδιῶν.

— Ζαφφέ, εἶπεν, ὡσεὶ τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο ἦν ἐξωτερίκευσις ἄλλου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ ὑπάρχοντος, πῶς πάγει ὁ υἱός μου;

— Ἀ! τὸν κατεργάρη, πόσον εἶναι ὡραῖος! ἀνέκραξεν ὁ Ζαφφέ, λησμονῶν ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ αὐτοῦ πᾶσαν ἄλλην λεπτοτέραν ἔκφρασιν. Πόσον ὡραῖος εἶναι καὶ πόσον δυνατός! Χθὲς μοῦ ἔδωσε μιὰ γρονθιὰ στὴν ράχην, ποῦ μ' ἐφάνηκεν ὁ οὐρανὸς σφονδύλι! Καὶ αὐτὸ ἦτο ἄθθεν διὰ νὰ χωρατεύσῃ. Ξεύρετε, κύριε, ἐπαίζαμε... λοιπὸν ἐγὼ ἤμουν στὰ τέσσαρα καὶ τοῦ διώρθωνα τὸ ἀλογό του, λοιπόν, βλέπετε, ἡ ράχη μου εἶχε στάσιν προκλητικήν...

— Ἔχεις εἰδήσεις ἀπὸ Ρουθεραι; Πῶς εἶναι ἡ κόρη μου;

— Ὤ, τὸ ἀγγελοῦδι! Ἐπῆγα προχθὲς ἐκεῖ, εἶναι κάλλιστα. Ἐκείνη εἶναι μιὰ χαρά. Δὲν ὑπάρχει κανένα ἄλλο κορίτσι ὡραιότερον καὶ πλέον γελαζούμενο στὸν κόσμον.

Τὰ ἄκρα τοῦ στόματος τοῦ Ζαφφέ, οὕτως ὁμιλοῦντος, ἀνῆλθον μέχρι τῶν ἐρυθρῶν αὐτοῦ ὤτων καὶ ὁλόκληρον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπέπνεεν ἔκτακτον εὐχαρίστησιν. Ὁ Βρίς, ἐπὶ τῷ συγκεκινημένῳ ἤχῳ τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ἐστράφη λέγων·

— Ἔπρεπε νὰ νυμφευθῇς, διότι εἶσαι πλασμένος διὰ νὰ ἦσαι οἰκογενειάρχης.

— Αἴ! κύριε, εἶπεν ὁ ὑπηρέτης πηδῶν ἐκ τῆς ἕδρας α τοῦ κατὰ γῆς διὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν τοῦ κήπου, ἐὰν εἶχα παιδιά, θὰ μ' ἐμπόδιζαν πιθανῶς νὰ ἀγαπῶ τὰ ἰδικά σας!

Ἀνερριχήθη αὖθις ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτοῦ καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ ὁ Βρίς, ῥίπτων αὐτῷ τοὺς χαλινούς, ἀνῆλθε τρέχων τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος, ἥτις ἦγεν εἰς τὸ περιστύλιον.

— Καὶ ὅταν σκέπτωμαι ὅτι μόλις εἶναι τριάντα ἐξ χρόνων! ἐσκέπτετο ὁ πιστὸς ὑπηρέτης, ἀκολουθῶν τὸν κύριον αὐτοῦ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ὅτι ἐγὼ εἶμαι σαράντα καὶ ὅτι ἐγὼ ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ ἦμαι ἄγαμος, ἐνῷ ἐκεῖνος εἶναι χηρὸς καὶ ἔχει ἀκόμη καὶ δύο παιδιά! Καὶ νὰ σκέπτωμαι ἀκόμη ὅτι ἐκεῖνο τὸ μικρὸ ἀγγελοῦδι, ποῦ μόλις εἰμπορεῖ νὰ λέγει «Παπᾶ», δὲν θὰ ἔχῃ ποτὲ ἀνάγκη νὰ πῇ καὶ «Μαμᾶ».

— Τέλος πάντων ἦλθες! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βρίς, δραμοῦσα εἰς συνάντησιν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Ἐνῷ ἐκεῖνος ἠσπάζετο αὐτήν, ἐκείνη ἀπηύθυνεν αὐτῷ ἀλλεπαλλήλους ἐρωτήσεις. Ἦτο γυνὴ μικρόσωμος καὶ ζωηρά, πάντοτε χαρίεσσα ὑπὸ τὴν ὡραίαν αὐτῆς κόμην, ἥτις ἄλλοτε μὲν ἦν ξανθή, νῦν δὲ, σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου, λευκή, ἀλλὰ πάντοτε λεπτοτάτη ὡς μέταξα καὶ ἡ ὁποία ὑπὲρ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐσχημάτιζεν οἱονεὶ στέφανον ἐκ βοστρύχων. Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀεικίνητον καὶ ἡ δραστηριότης αὐτῆς, ὅλως παράδοξον φαινόμενον ἐν τῷ λεπτοτάτῳ ἐκείνῳ σώματι, ἀντὶ νὰ ἐλαττοῦται, τοὐναντίον, προϊούσης τῆς ἡλικίας, ηὔξανεν.

— Ποῦ εἶναι ὁ υἱός μου; ἠρώτησεν ὁ Ριχάρδος ὅταν τέλος πάντων εὗρε καιρὸν νὰ ὁμιλήσῃ.

— Εἰς τὸ ἑστιατόριον, θὰ τὸν ἰδῇς μετ' ὀλίγον. Κατὰ πρῶτον ὅμως εἰπέ μοι, δὲν εἶναι βεβαίως σπουδαῖον αὐτὸ τὸ σχέδιόν σου πιστεύω; Σὲ εἰδοποιῶ ἀπὸ τώρα ὅτι ἐὰν εἶναι ἀστεῖότης, τὴν εὑρίσκω πολὺ ἄνοστην, ἐὰν ὅμως πάλιν εἶναι σπουδαῖον τότε θά . . .

— Νὰ σὲ εἰπῶ, μητέρα, διέκοψεν ὁ Ριχάρδος γελῶν ἐν τῷ μεταξὺ βεβιασμένως, σὲ παρακαλῶ, στεῖλέ με τὸν Ἐδμόνδον νὰ τὸν φιλήσω μιὰ ὥρα πρὶν καὶ δόσε με καὶ κάτι νὰ φάγω. Ὕστερον ὁμιλοῦμεν.

Ἡ κυρία Βρὶς ἐγένετο ἀϊρνης σοβαροτάτη. Ἐγνώριζε καλῶς τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ ὅτι πάντοτε ἔπραττεν ὅ,τι ἤθελε. Χωρὶς λοιπὸν ν' ἀπαντήσῃ, ἔκρουσε τὸν κώδωνα, ἔδωκε διαταγὴν νὰ προετοιμάσωσι τὸ γεῦμα καὶ συνώδευσεν αὐτὸν εἰς τὸ ἑστιατόριον.

Ὁ Ἐδμόνδος ἅμα ὡς εἶδε τὸν πατέρα του ἔδραμε πρὸς αὐτὸν καὶ προσεπάθει ν' ἀνακριχηθῇ ἐπὶ τῶν κνημῶν του. Ἦτο ὀρκῖος παῖς, ρωμαλαῖος καὶ ἀνεπτυγμένος, ἔχων ὕψος εὐπιστον ἀλλὰ καὶ ἀπότομον συνάμα, ὡς οἱ παῖδες οἱ γινώσκοντες τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἐπὶ τῶν περιστοιχουσῶν αὐτοὺς γυναικῶν, ἤδη ἄνδρες ἀποβάντες, ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, καὶ ἔχοντες συναίσθησιν τῆς παντοδυναμίας αὐτῶν.

Μετ' ὀλίγον ἐφάνη ὁ Ζαφφέ. Διὰ χειρὸς ἀσφαλοῦς καὶ στιβαρᾶς ἐτοποθέτησε τὸν Ἐδμόνδον ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ἕδρας καὶ παρεστήσε περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ χειρόμακτρον. Ὁ Βρὶς παρετήρησε μετ' ὀλίγον ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐσέβετο τὸν ὑπηρέτην μᾶλλον τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ ἐπὶ τούτῳ ἐνδομύχως.

Ἡ ἀπολυταρχικὴ κυρία Βρὶς, ἥτις εἶχεν ἐπιβλέψει ἐκ τοῦ πλησίον τὰς σπουδὰς τοῦ Ριχάρδου, λίαν ἐνωρὶς στερηθέντος τοῦ πατρός αὐτοῦ, εἶχε λοιπὸν εὕρει τὸν κύριον αὐτῆς ἐν τῷ ὡραίῳ καὶ ξανθῷ ἐκείνῳ παιδί, μὲ ὀφθαλμοὺς φαιοὺς, ὁμοιοτάτῳ τῷ Ριχάρδῳ ὅτε καὶ οὗτος ἦν τῆς αὐτῆς ἡλικίας. Νέος πάντοτε οὗτος, μεθ' ὅλας τὰς λευκὰς τρίχας, αἵτινες ἐν τοῖς κροτάφοις αὐτοῦ ἀναμιγνύοντο μετὰ τῆς ξανθῆς αὐτοῦ κόμης, ὁ Ριχάρδος Βρὶς, διάσημος ὢν δικηγόρος τῶν Παρισίων, πλούσιος καὶ βουλευτής, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ χαρῇ, ὡς μαθητὴς δικαφυγὼν τῆς σχολῆς ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἡ αὐστηροτάτη μήτηρ αὐτοῦ, ὑπέκυπτε νῦν εἰς τὰς θελήσεις τοῦ μικροσκοπικοῦ ἐκείνου δεσπότου. Ἡ σκέψις αὕτη, ὡς ἀστραπὴ διῆλθε τὸν νοῦν αὐτοῦ, ὑπωσδήποτε ὅμως τύχαριστήθη ἐξ αὐτῆς.

Τὸ πρόγευμα ὑπῆρξε λίαν σύντομον καὶ ὁ Ζαφφὲ αὐτὸς ἐφαίνετο κατανοῶν ὅτι ἔσπευδον νὰ περατώσωσιν αὐτό. Ὁ Ἐδμόνδος, γαλήνιος ὀλίγον ἀποβὰς συνεπείᾳ τῆς παρουσίας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἦτο φρονιμώτατος ὡς σπανίως συνέβαινεν, μόλις δὶς ἢ τρὶς φανεὶς κἄπως ζωηρός. Ἐν τούτοις ὅταν ὁ ὑπηρέτης ἐπαρουσίασε τὰ χαμαικέρασα, τὸ δοχεῖον ἐν ᾧ ὑπῆρχε τὸ ἀφρόγαλα διέτρεξε τοιούτους κινδύνους ἀνὰ μέσον τῶν στιβαρῶν αὐτοῦ χειρῶν, ὥστε ἡ κυρία Βρὶς κατόπιν δύω τριῶν ἐπιθέσεων ὅπως κυριεύσῃ αὐτὸ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ. Ὁ Ριχάρδος, ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας πλέον εὑρισκόμενος, ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τοῦ κληρονόμου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ παρετήρησεν ὅτι ἡ τάξις ἐπανήρχετο ἐπὶ τῆς τραπέζης χάρις εἰς τὴν ἀτάραχον καὶ γλυκείαν τοῦ Ζαφφὲ συμπεριφορὰν, εἰς ἣν ὁ παῖς ἠδυνάτει ν' ἀντισταθῇ. Τὰ χαμαικέρασα πλήρη ἀφρογάλακτος ἐγίνοντο ταχύτατα ἀφανῆ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ριπτόμενα εἰς τὸ στόμα τοῦ μικροῦ ἥρωος, ἡ σακχαροθήκη ὅμως καὶ ἡ φέρουσα τὰς ὀπώρας παροψὶς καθὼς καὶ τὸ ἐμπεριέχον τὸ ἀφρόγαλα δοχεῖον ἦσαν τοποθετημένα εἰς μέρος ἐνῷ διετέλουν ἀπηλλαγμένα τῶν ἐπιθέσεων τοῦ Ἐδμόνδου. Ὁ Ριχάρδος, τὴν θελκτικὴν ταύτην ἰδὼν εἰκόνα, ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν.

— Καὶ ὅμως μοὶ φαίνεται ὅτι τὸ ἔχουν πολὺ χαϊδευμένο! Εἶπεν ὁ Ριχάρδος Βρίς.

— Χαϊδευμένο, ἀνέκραξεν ἡ μάμμη, τώρα αὐτὸ μᾶς ἔλειπε νὰ μᾶς εἰπῇς. Ἐγὼ δὲν τὸ χαλνῶ τὸ παιδί ὅπως σὺ μὲ τὰ ἔκτακτα τά χάδια σου.

Ὁ Βρὶς ἀνέπευσεν.

— Πιθανόν! εἶπε μελαγχολικῶς. Ὅταν ὅμως κανεὶς μόνος του ὑποφέρῃ τοιαῦτα πράγματα δὲν τοῦ κάμνουν ἐντύπωσιν ὅταν τὰ βλέπῃ εἰς τρίτον. Καὶ ἔπειτα, τελευταῖον, τὸν ἄφινα νὰ κάμνῃ ὅ,τι θέλει ἐν τῇ οἰκίᾳ μου . . . Ἐφοβούμην πολὺ μήπως λυπήσω τὴν δυστυχῆ μου τὴν Μαγδαληνήν . . .

— Τὴν Μαγδαληνήν . . . Ἀ! ναί, πρέπει νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτῆς! εἶπεν ἡ κυρία Βρὶς στρεφομένη πρὸς τὸν υἱόν αὐτῆς μετὰ κινήσεως, προδιδούσης ὀργήν. Ἀλήθεια εἶναι λοιπὸν ποῦ θέλεις νὰ νυμφευθῇς πάλιν;

Μόλις ἀνέμεινε τὴν ἀπάντησιν καὶ ἐξηκολούθησεν ἀμέσως σχεδὸν χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν φράσιν της.

— Ἀ! αὐτὸ εἶναι πρωτάκουστον, μόλις εἶναι δέκα ὀκτὼ μῆνες ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ἡ σύζυγός σου καὶ θέλεις νὰ νυμφευθῇς καὶ πάλιν! Ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ πιστεύσω τὰ ὅσα μοὶ ἔγραφες ἐν τῇ ἐπιστολῇ σου καὶ ἔλεγον μόνη μου: Ἀδύνατον, θὰ εἶναι κάμμιὰ ἰδέα παροδική . . . Καὶ ὅμως ἦτο ἀλήθεια! Ἀλλ' αὐτὸ εἶναι τερατῶδες. Δὲν ὁμιλεῖς λοιπόν; Εἰπέ μου γρήγορα τί τρέχει.

Καὶ κατέπεσε μᾶλλον ἢ ἐκάθησεν ἐπὶ ἕδρας μὲ ὕψος ἀπελπισίας. Ὁ Ριχάρδος ἵστατο ὀρθὸς πρὸ αὐτῆς, ἐπακουρβῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐπὶ τοῦ ἐρισινώτου μιᾶς ἕδρας, τὸ δὲ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀνάστημα ἐφαίνετο ἀνυψούμενον ἐπὶ μᾶλλον ἐκ τῆς ἀξιοπρεποῦς αὐτοῦ στάσεως. Μεθ' ὅλην τὴν ὀργὴν αὐτῆς, ἡ μήτηρ του δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἀνομολογήσῃ ἐνδομύχως ὅτι ἦτο ἐξαίρετος. Οἱ γλαυκοὶ αὐτοῦ καὶ κοῖλοι ὀφθαλμοί, ἐφαίνοντο ὡσεὶ θέλοντες νὰ ἀποκρουβῶσιν ἐπὶ μᾶλλον ἐν ταῖς κύγχαις αὐτῶν. Τὰ εὔγλωττα αὐτοῦ χείλη, τὰ ὁποῖα ἔτρεμον σπασμωδικῶς, ἤρθρωσαν ἐπὶ τέλους τὰς ἑξῆς λέξεις·

— Ναί, μῆτέρ μου, εἶπε, θέλω νὰ νυμφευθῶ καὶ πάλιν. Ἐννοῶ ὅτι αὐτὸ εἴμπορεῖ νὰ σᾶς φανῇ παράδοξον καὶ πιθανὸν ἀξιοκατάκριτον, ἀλλ' εἶναι γεγονὸς καὶ πρέπει νὰ τὸ θεωρῆτε ὡς τοιοῦτον.

Ἡ μήτηρ του ἤθελε νὰ τὸν διακόψῃ, χειρονομία ὅμως, σεβασμὸν μὲν ἀλλὰ καὶ ἀκράδαντον ἀπόφασιν προδίδουσα, ἔκοψε τὸν λόγον ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῆς. Ἐκεῖνος ὡμίλει στηρίζων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἕδρας ὡς ὅταν ἐδημηγόρει ἐν τοῖς δικαστηρίοις— μήτοι δὲν ἐδημηγόρει νῦν ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἑστιῶν; —δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, διὰ τῆς εὐγλώττου ἐκείνης ἁπλότητος, ἥτις ἀπετέλει τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, διότι ἔρρεεν ἐκ τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ.

— Μῆτέρ μου, ἐξηκολούθησεν, ἄκουσον. Γινώσκεις καλῶς ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ νεανικός μου βίος. Γινώσκεις ὅτι ἀνατραφεὶς ὑπὸ σοῦ ἔμαθον νὰ σέβωμαι ἐμαυτόν καθὼς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου, κατὰ συνέπειαν ὅτι ἐζώρισα ἐκ τοῦ βίου μου πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ φανῇ ὡς ἀπρεπές. Μοὶ ἐνέπνευσες τὴν καλὴν περὶ οἰκογενείας ἰδέαν, μεθ' ὅλων τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ἡδονῶν αὐτῆς. Ἔζησα μόνον χάριν αὐτῶν μέχρι τοῦδε. Ἄλλαι μητέρες καταλείπουσιν εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν τὴν φροντίδα νὰ ἐκλέξωσι σύζυγον, σὺ ὅμως, μῆτέρ μου, ἔπραξας ἄλλως.

— Μὲ κατακρίνεις δι' αὐτό; διέκοψε ζωηρῶς ἡ κυρία Βρίς.

— Ἄπαγε, σοὶ ἐξέφρασα πάντοτε τὰς εὐχαριστίας μου, ἀπήντησεν ὁ Ριχάρδος, ἐνῷ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀπήστραψεν ἔκφρασις τρυφερότητος. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι ὅταν ἐνυμφεύθην δὲν ἔσχον ὅλην τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς, ἣν ἔσχον οἱ πλείστοι τῶν λοιπῶν ἀνδρῶν.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.